

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİ İÇİN SÜLEYMAN NAZİF'İN
“ŞEHİDİN BABASI” ADLI HİKÂYESİNİN B2
SEVİYESİNE UYARLANMASI

GÖKHAN KAYIŞCI

TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2025

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN SÜLEYMAN NAZİF'İN

“ŞEHİDİN BABASI” ADLI

HİKÂYESİNİN B2 SEVİYESİNE UYARLANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖKHAN KAYIŞCI

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL

Antalya, 2025

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

...../...../.....

Gökhan KAYIŞÇI

İmza

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Gökhan KAYIŞCI'nın bu çalışması tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak/.....ile kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Doç. Dr. Canan SEVİNÇ
Necmettin Erbakan Üni, Ereğli Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD.

Üye : Doç. Dr. Berker KURT
Akdeniz Üni, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD.

Üye (Danışman) : Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL
Akdeniz Üni, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD.

YÜKSEK LİSANS/ DOKTORA TEZİNİN/ DÖNEM PROJESİNİN ADI: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Süleyman Nazif'in "Şehidin Babası" Adlı Hikâyesinin B2 Seviyesine Uyarlanması

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlamış olduğum tez çalışmam süresince bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana her zaman yol gösteren değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL 'e ve değerli hocalarım Doç. Dr. Berker KURT 'a ve Doç. Dr. Mevlüt GÜLMEZ 'e göstermiş olduğu özveri ve yardımlarından dolayı sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Yalnızca yüksek lisans eğitim serüvenimde değil manevi desteğiyle her daim yanımda olan arkadaşlarım Hasan Hüseyin YILMAZ, Ali ÖZDİN, Metehan ÖZDENİZ ve İsmail ERDEM 'e teşekkür ederim.

Bu süreçte onları zaman zaman ihmal etmeme rağmen sevgilerini ve desteklerini benden esirgemeyen sevgili annem Hatice KAYIŞCI, babam İbrahim KAYIŞCI ve kardeşim Esra KAYIŞCI 'ya teşekkür ediyorum.

Son ve özel olarak; Şenay Aybüke Yalçın, Necmettin Yılmaz, Eren Bülbül, Ferhat Gedik, Fırat Yılmaz Çakıroğlu, Selçuk Parker başta olmak üzere, vatan toprağına düşen bütün şehitlerimiz, her biriniz, Türk milletinin onurunu savunan birer bayraktarsınız. Size teşekkür etmek için nereden başlayacağımı bilemiyorum. Minnetimizi anlatmak için ne söylesem az kalıyor. Her birinizin adı, bu toprakların hafızasında sonsuza dek yaşayacak.

Ruhunuz şad, mekânınız cennet olsun. Sizleri asla unutmayacağız...

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN SÜLEYMAN NAZİF' İN “ŞEHİDİN BABASI” ADLI HİKÂYESİNİN B2 SEVİYESİNE UYARLANMASI

KAYIŞCI, Gökhan

Yüksek Lisans, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Emel NALÇACIGİL

Mayıs 2025, 109 sayfa

Her dil, belirli bir kültüre özgü düşünsel yapıları ve anlam sistemleri içerir. Dil; sanat, edebiyat, müzik ve diğer kültürel ifade biçimlerinin temelini oluşturur. Bir toplumun kültürünü ayna misali yansıtan dil, kültürdeki gelenekleri, efsaneleri, hikâyeleri, masalları ve tarihleri aktarmak için kullanılır. Toplumun geçmişiyle bağlantı kurmasına ve kültürel mirası sürdürmesine yardımcı olur. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak okuma metinleri diğer kültürlerle, kendi kültürel değerlerimizi tanıtmak ve merak uyandırmak için kullanılmalıdır.

Avrupa'da yaygın olarak yabancılara öğretilen dillerle ilgili olarak, seviyelere uygun hikâye kitaplarının mevcut olduğu ancak Türkçenin yabancılara öğretimi için bu tür seviyelere dayalı okuma materyallerinin bulunmadığı bir sorun olarak gündeme gelmiştir. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla, çalışmamızda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B2 seviyesine uygun hikâyelerin uyarlanması hedeflenmiştir. Alan yazınında ciddi şekilde hissedilen bu eksikliğin önemine dikkat çekilmiştir. Çalışmamızda, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması modeli benimsenmiş ve hikâye türündeki yazınsal metinlerin B2 seviyesine uyarlanması konusu ele alınmıştır. Araştırmanın evrenini B2 seviyesine uyarlanabilecek Türk edebiyatı hikâyeleri oluştururken, örneklem olarak Süleyman Nazif'in *Şehidin Babası* adlı hikâyesi seçilmiştir. Hikâye seçiminde, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaşamış, hem eski hem de yeni Türk edebiyatı arasında bir köprü işlevi gören yazarın eserine yer verilmiştir. Seçilen hikâyenin olay örgüsünün ilgi çekici ve merak uyandırıcı olmasının yanı sıra, "şehitlik" kavramının Türkler için taşıdığı derin anlamı da gözler önüne serme amacı güdülmüştür.

Metin uyarlama sürecinde rastlantısal olarak yapılan her türlü değişiklik, metnin bütünlüğünü ve anlamını ciddi şekilde zedeleyebilir. Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin, hedef kitlenin dil düzeyine uygun biçimde yeniden yapılandırılması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Süleyman Nazif'in *Fırak-ı Irak* adlı eserinde yer alan "Şehidin Babası" başlıklı hikâye, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni ölçütleri temel alınarak; öğrencilerin dilsel yeterlikleri, dil bilgisi düzeyleri ve sözcük bilgileri göz önünde bulundurularak B2 seviyesine uygun biçimde sadeleştirilmiş ve uyarlanmıştır. Ayrıca uzman görüşleri doğrultusunda yapılan değerlendirmelerde, sadeleştirme sürecinde özgün metnin anlamsal yapısının büyük ölçüde muhafaza edildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Okuma Becerisi, Uyarlama, Sadeleştirilmiş Metin, Dil, Kültür*

ABSTRACT

SIMPLIFICATION OF SÜLEYMAN NAZİF’S STORY “ŞEHİDİN BABASI ” TO B2 LEVEL FOR TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

KAYIŞCI, Gökhan

Master's Degree, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Advisor: Dr. Lecturer. Emel NALÇACIGİL

May 2025, 109 pages

Every language contains intellectual structures and systems of expression that are specific to a particular culture. Language is the basis for art, literature, music and other forms of cultural expression. Language reflects the culture of a society like a mirror and is used to convey its traditions, legends, stories, tales, fables and histories. It helps a society to connect with its past and maintain its cultural heritage. For this reason, reading materials to be used in teaching Turkish as a foreign language can be used to introduce other cultures to our own cultural values and arouse curiosity.

While numerous European languages provide level-appropriate storybooks for foreign language learners, it has been noted that such graded supplementary reading materials are largely absent in the context of teaching Turkish as a foreign language. Addressing this gap, the present study aims to promote the development and adaptation of storybooks tailored specifically for B2-level learners of Turkish. The necessity of producing level-aligned narrative texts—currently underrepresented in the literature—has been underscored throughout the research. Adopting a general survey model, a type of descriptive field research, this study focuses on the adaptation of literary texts in the story genre to the B2 proficiency level. The research population consists of stories authored by Turkish writers, with Süleyman Nazif’s ‘‘Şehidin Babası’’ serving as a primary example. This particular work was selected due to the author's unique historical position, living during the late Ottoman era and the formative years of the Turkish Republic, thereby representing a literary bridge between classical and modern Turkish literature. In addition to the interesting and intriguing nature of the plot in the story, it will be to reveal what the word ‘‘Martyrdom’’ means to Turks.

Any random changes made to the text during adaptation may cause great damage to the text. Given the necessity of aligning texts with learners' language proficiency levels for effective instruction in Turkish as a foreign language, this study focused on adapting the story titled ‘‘Şehidin Babası’’ from Süleyman Nazif’s *Fırak-ı Irak*. The adaptation was carried out in accordance with the B2 level descriptors of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), taking into consideration learners’ language acquisition stages, grammatical competence, and vocabulary knowledge. Furthermore, expert evaluations indicated that the semantic integrity of the original text was largely preserved throughout the simplification process.

Keywords: *Teaching Turkish as a Foreign Language, Reading Skill, Adaptation, Simplified Text, Language, Culture*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
TABLOLAR LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Varsayımlar	5
1.5 Sınırlılıklar	5
1.6 İlgili Araştırmalar	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi	11
2.2 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler	14
2.3 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Genel İlkeler	17
2.4 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Ve Kültür İlişkisi	19
2.5 Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı	20
2.6 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar	22
2.7 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edebî Metinler	24
2.8 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi	26
2.9 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi	29
2.10 Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Okuma Becerisi	31
2.11 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Yolları	37

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli	39
3.2 Evren ve Örneklem	40
3.3 Verilerin Toplanması	40

3.4	Veri Analizi.....	41
-----	-------------------	----

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1	Hikâyenin Sadeleştirilmesi	42
4.2	Yapılan Sadeleştirme Çalışmasına Yönelik Bulgular.....	76

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1	Sonuç	78
5.2	Öneriler	80

KAYNAKÇA.....	82
----------------------	-----------

EKLER	86
--------------------	-----------

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin	87
EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin	98
EK-3: İntihal Raporu.....	107
EK-4: Bildirim Sayfası	108
EK-5: Özgeçmiş Sayfası	109

TABLÖLAR LİSTESİ

1. **Tablo 1.:** Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında okuma metinleri üzerine yapılan uyarlama çalışmaları.....7
2. **Tablo 2.:** Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Ortak Düzeyler.....34
3. **Tablo 3.:** Düzeylere göre okuma becerisi kazanımları.....36

KISALTMALAR LİSTESİ

- **T.C.:** Türkiye Cumhuriyeti
- **TDK:** Türk Dil Kurumu
- **TÖMER:** Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
- **AOBM:** Avrupa Ortak Başvuru Metni
- **AOÖÇ:** Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi
- **CEFR:** Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı
- **MEB:** Millî Eğitim Bakanlığı
- **AB:** Avrupa Birliği
- **Db.:** Dil bilgisel
- **s.:** Sayfa
- **vb.:** ve benzeri
- **Yay. Haz.:** Yayına Hazırlayanlar

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, yürütülen araştırmanın problem durumu, amacı, taşıdığı öneme, temel varsayımları, karşılaşılan sınırlılıkları ve konuya ilişkin daha önce yapılmış çalışmalar ayrıntılı biçimde ele alınacaktır.

1.1 Araştırmanın Problem Durumu

Türkçenin, kuramsal düzlemde yabancı dil olarak öğretilmesi, çok eski bir geçmişe sahip değildir. Özellikle Türk Cumhuriyetleri bağımsızlıklarını elde etmelerinin ardından, Orta Asya ve Balkan ülkeleriyle gelişen ilişkiler sayesinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi önemli bir konu hâline gelmiştir. Günümüzde bu alanda gerçekleştirilen akademik çalışmaların sayısı hızla artmaktadır. Türkçenin daha kolay ve sistemli bir şekilde öğretilmesi için yapılan bilimsel araştırmaların katkısı büyüktür. Bu gelişmeler doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin niteliği ve çeşitliliği de giderek önem kazanmaktadır. Özellikle hedef kitleye uygun dil girdisi sağlayan ve kültürel öğeleri içeren özgün içeriklerin geliştirilmesi, öğretim sürecinin etkinliğini artırmada belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, seviyelendirilmiş okuma materyallerinin eksikliği, hem öğretmenlerin materyal temininde karşılaştığı güçlükleri artırmakta hem de öğrencilerin dil gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Dolayısıyla bu alanda yapılacak her türlü sistematik çalışma, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine önemli katkılar sunma potansiyeline sahiptir.

Yabancı dil öğretiminde edebî eserlerin kullanımı, sadece dilsel becerilerin geliştirilmesine katkı sağlamakla kalmaz; aynı zamanda öğrencilerin hedef dilin kültürel yapısını, toplumsal değerlerini ve yaşam tarzını da daha derinlemesine kavramalarına olanak tanır. Edebî metinler, dil öğrenen bireylerin hem sözcük dağarcığını genişletmelerine hem de anlam bütünlüğü taşıyan bağlamlı içeriklerle düşünsel düzeyde gelişim göstermelerine imkân sunar. Bu tür metinler aracılığıyla öğrenciler, hedef dilin günlük kullanımlarına ilişkin

ipuçları edinirken, aynı zamanda dilin estetik yönüyle de karşılaşılır. Bununla birlikte, bu metinlerin çoğunlukla ana dili konuşucularına hitap eden özgün yapılar taşıması, yabancı dil öğrenen bireyler için çeşitli zorluklar doğurmaktadır. Karmaşık cümle yapıları, deyimsele ifadeler, kültürel göndermeler ve çok katmanlı anlam örgüsü, öğrencilerin metni tam anlamıyla kavrayabilmelerini zorlaştırmakta ve bu da dil öğrenme sürecinde motivasyon kaybına yol açabilmektedir. Bu durum, edebî metinlerin yabancı dil öğretiminde doğrudan kullanımını sınırlandırmakta; dolayısıyla metinlerin hedef kitlenin dil seviyesine uygun biçimde sadeleştirilmesini ve yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bağlamında değerlendirildiğinde, seviyelendirilmiş ve pedagojik ilkelere uygun şekilde düzenlenmiş okuma materyallerinin eksikliği dikkat çekmektedir. Özellikle B2 düzeyinde eğitim gören öğrenciler için, hem dilsel yeterliliklerini hem de kültürel farkındalıklarını geliştirecek nitelikte yardımcı hikâye kitaplarının sayıca az oluşu, öğretim sürecinin niteliğini olumsuz yönde etkileyen önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Bu eksiklik, öğrencilerin hem hedef dilde okuma becerilerini ilerletmelerini hem de kültürel bağlamda derinleşmelerini zorlaştırmaktadır. Oysa ki, uygun şekilde sadeleştirilmiş edebî eserler, öğrencilerin dilsel yeterliliklerini aşamalı olarak geliştirmelerine yardımcı olabileceği gibi, aynı zamanda Türk kültürüne yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerine de katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, edebî metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkili bir araç hâline gelebilmesi için, metinlerin öğrenci düzeyine uygun biçimde dilsel, anlamsal ve kültürel yönlerden yeniden uyarlanması gerekmektedir. Bu tür bir uyarlama süreci, sadece dil öğretimini kolaylaştırmakla kalmaz; aynı zamanda öğrencilerin Türkçe üzerinden farklı bir kültürle etkileşim kurmalarına olanak tanır. Dolayısıyla, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek nitelikli ve seviyelendirilmiş hikâye kitaplarının eksikliği, hem öğreticiler hem de öğrenciler açısından aşılması gereken temel sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bağlamında, köklü geçmişimizi ve kültürel mirasımızı yansıtan edebî eserlerin kullanımı, dil bilgisi, kelime dağarcığı, sözdizimi ve

anlam bilgisi öğretiminin ötesinde, aynı zamanda Türk kültürünün aktarılması ve Türk edebiyatına ilişkin derinlemesine bir farkındalık oluşturulması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu tür okuma metinleri, öğrencilerin dilsel ve kültürel yeterliliklerini geliştirmelerine olanak tanırken, Türkçeye olan ilgilerini ve edebî anlayışlarını da pekiştirecektir. Türkçe öğretimi alanına B2 seviyesinde okuma metni katkısı sağlayabilmek için dilin öğrenilmesini daha etkili hale getirmek için sadeleştirilmiş seviyelere uygun uyarlanmış hikâyeler kullanılmak zorundadır. AOBM seviyelerine uygun hikâyeler dil bilgisi kuralları, kelime bilgisi ve ifadeler açısından daha basit ve anlaşılır bir dil kullanır. Bu da öğrencilerin temel dil becerilerini daha rahat bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olur. Sadeleştirilmiş hikâyeler, öğrencilere yeni kelimeleri doğal bir bağlamda öğrenme fırsatı sunar. Öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerine ve dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Sadece dil bilgisi ve kelime bilgisi değil, aynı zamanda kültürel bağlamı da içerir bu hikâyeler. Dolayısıyla öğrencilere Türk kültürünü ve geleneklerini daha iyi anlama fırsatı tanır. Dilin gerçek kullanımını göstererek iletişim becerilerini geliştirebilir. Öğrenciler, karakterler arasındaki etkileşimleri ve olay örgüsünü anlamak suretiyle dil becerilerini güçlendirebilirler. Sadeleştirilmiş hikâyeler, öğrencilere öğrenme sürecinde daha fazla isteklendirme sağlar. Ayrıca, kültürümüze ait ilgi çekici hikâyeler, öğrencilere dil öğrenme sürecinde yüksek motivasyon ve keyif sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda dilin doğal kullanımını modelleyerek, öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşacakları dil becerilerini kazanmalarına olanak tanır. Bu bağlamda, seviyelere göre uyarlanmış hikâyeler, Türkçe öğrenen yabancı dil öğrencilerine dil becerilerini geliştirme ve kültürel farkındalıklarını artırma noktasında etkili bir araç sunmaktadır. Dilin karmaşıklığını azaltmak ve öğrencilere daha anlaşılır, erişilebilir bir içerik sunulacağı için öğrenciler, daha rahat bir şekilde öğrenerek Türkçe dilini günlük yaşamlarında kullanma ve anlama yeteneklerini artırabilirler.

Sonuç olarak, bu araştırmanın temel amacı, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi'nin (CEFR) ölçütleri doğrultusunda Süleyman Nazif'in "Şehidin Babası" adlı hikâyesini B2 dil seviyesine uygun biçimde sadeleştirerek, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında seviyelere uygun yardımcı okuma metinlerinin hazırlanmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde, yalnızca ders kitaplarına değil; öğretim sürecini destekleyecek nitelikteki yardımcı okuma materyallerine de ciddi bir gereksinim vardır (Şimşek, 2011). Ana dili öğretiminde önemli bir yere sahip olan bu tür okuma kaynakları, yabancı dil öğretiminde de benzer bir işlev görmektedir. Ancak yapılan gözlemler, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin dil seviyelerine, ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına hitap eden yardımcı okuma kitaplarının yeterince geliştirilmediğini ortaya koymaktadır. Ana dil konuşurlarına yönelik hazırlanmış metinlerin doğrudan yabancı dil öğrenen bireylere sunulması, bu bireylerin metni anlama sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Oysa dünya genelinde yabancı dil öğretiminde yardımcı okuma kitapları, en az ders kitapları kadar önemli bir yer tutmaktadır. Buna karşın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bu tür materyallerin eksikliği her geçen gün daha da belirgin hâle gelmektedir. Bu bağlamda, yürütülen bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkı sunma potansiyeli bakımından önem taşımaktadır. Alan yazın taraması sonucunda, Avrupa Dil Portföyü'nde belirtilen ölçütler doğrultusunda yapılmış uyarlama ve sadeleştirme çalışmalarının oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. Bu durum, söz konusu çalışmanın literatürdeki boşluğu doldurması ve öncü nitelik taşıması açısından dikkat çekicidir. Araştırma aynı zamanda, mevcut edebî eserlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ilkelerine uygun biçimde uyarlanması ve eksikliği hissedilen yardımcı okuma materyallerinin geliştirilmesi yönündeki çabalara da katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Dil öğretiminde Avrupa'da yayımlanan yardımcı okuma kitaplarında, kelimelerin seviyelere göre farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Özellikle Oxford Progressive English Readers setine bakıldığında, kitapların dört ayrı seviye ve bir giriş seviyesi olmak üzere toplam beş seviyeye ayrıldığı, ayrıca hikâyelerin İngiliz edebiyatından seçilmiş ve dünya çapında tanınan önemli eserlerden oluştuğu görülmektedir. Bu yardımcı okuma kitaplarının 1973 yılında yayımlandığı da vurgulanmıştır. Bu bulgular, Avrupa'nın birçok ülkesinin yıllar öncesinden bu alana dair çalışmalar yaparak dil öğretim programlarına bu tür materyalleri entegre ettiklerini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, yabancılara Türkçe öğretimi alanında benzer bir yaklaşımın benimsenmesi ve bu konuya yönelik araştırmaların yapılması gerektiği düşüncesiyle, bu çalışma başlatılmıştır.

Bu çalışmanın temelini oluşturan eser, Türk edebiyatının en önemli yazarlarından biri olan ve daha önce herhangi bir hikâyesi üzerine çalışma yapılmamış Süleyman Nazif'ten seçilmiştir. Bu tercihle, öğrencilere hedef kültüre ait önemli bir yazar ve eserini okuma fırsatı sunulmuş ve bu sayede öğrencilerin okumaya olan ilgisinin artması amaçlanmıştır. Süleyman Nazif, Türk edebiyatının önde gelen ustalarından biri olarak kabul edilmektedir. Eserleri, kurgu ve dilsel yapı açısından kusursuz kabul edilecek düzeyde olup, bu çalışmada özellikle "Şehidin Babası" adlı hikâye seçilmiştir. Yazarın eserlerinin, yabancılara Türkçe öğretimi alanında seviyelere uygun şekilde kullanılmasının, öğrencilerin Süleyman Nazif gibi önemli bir Türk yazarıyla tanışmalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Bu çalışmada, Süleyman Nazif'in tüm eserlerine erişilmiş ve bunlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. İncelenen hikâyelerden Şehidin Babası adlı eserinin, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'ne (AOBM) dayalı olarak B2 seviyesinde gerekli dil yapıları bakımından uygun niteliklere sahip olduğu varsayılmıştır. Ayrıca, bu hikâyenin AOBM'nin B2 seviyesine uyarlanmasında yeterli olabileceği düşünülmüştür.

1.5 Sınırlılıklar

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak kullanılabilecek yardımcı okuma metinlerini kapsamaktadır. Özellikle, Süleyman Nazif'in hikâyeleri, bu bağlamda ele alınan örneklerden biri olarak seçilmiştir. Çalışma, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve B2 dil seviyesi kazanımlarını bildiği varsayılan öğrencilerle sınırlıdır.

1.6 İlgili Araştırmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, dil öğrenenlerin farklı seviyelerine uygun öğretim materyallerinin geliştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır. Son yıllarda yapılan tez çalışmalarında, özellikle dil öğrenme sürecinin daha verimli hale getirilmesi amacıyla, seviyelere göre uyarlanmış hikâye metinleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu çalışmalar, dilin doğal bağlamlarda kullanılmasını sağlamak için öğrencilere uygun seviyelerde ve kültürel olarak anlamlı metinler sunmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Hikâye uyarlamaları, dil öğrencilerinin dil bilgisel yapıların yanı sıra kelime bilgilerini de geliştirmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda hedef dilin kültürel bağlamını anlamalarını da kolaylaştırmaktadır. Bu tez, seviyelere göre hikâye uyarlamalarının Türkçe öğretimindeki rolünü, yapılan önceki tez ve araştırmalar ışığında incelemeyi ve bu alandaki en etkili yaklaşımları değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Dil öğretim süreci, çok yönlü bir alan olup, araştırmacılar bu sürecin çeşitli boyutlarına odaklanarak alana katkı sağlamaya gayret etmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi de bu kapsamda önemli bir araştırma sahası oluşturmakta ve özellikle öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli yöntemler önerilmektedir. Bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında okuma metinlerine odaklanılmış ve yalnızca bu alandaki uyarlama çalışmalarına dair yapılan akademik araştırmalar ele alınmıştır. Türkçe öğretiminde metin uyarlamalarının, dil öğrencilerinin hem dil bilgisi hem de kültürel anlayış açısından önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmaktadır. İncelenen araştırmalar, yüksek lisans tezlerinden oluşmakta olup, bu tezlerde yer alan çalışmalar, dil öğretim sürecindeki en güncel yöntemleri ve yaklaşım tarzlarını yansıtmaktadır. Aşağıdaki tabloda, bu tezleri çalışan bilim uzmanlarının isimleri ve çalıştıkları hikâyeler ve hikâyelerin uyarlanma seviyeleri belirtilmiştir.

Tablo 1-1 *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanında Okuma Metinleri Üzerine Yapılan Uyarlama Çalışmaları*

HAZIRLAYAN	TARİH	ESER ADI	SEVİYE
Buse ÖRER	2025	Sevdalı Bulut	A1
N.KOÇ AYDIN	2025	Pazarcı-Arabalar Beş Kuruşa	A2
Ali BAŞTÜRK	2024	Kavun Karpuz-Halis Serkisot	A2
Akif HAFİF	2024	Aşk Mektupları- Bir Yudum Su	B1
Deniz BİNİZET	2024	Erik Çekirdekleri	A2
M.Özkan ÇAKMAK	2023	Hoşgör Köftecisi	A1-A2-B1-B2
M.Emin ASAROĞLU	2023	Masal Masal İçinde	B1
Bedia ŞAHİN	2023	Akrep-Biçilmiş Kaftan-Bir İstifa- Diplomasız Doktor-Kirazlar	A2
Ömer OCAK	2022	Ecir ve Sabır-Papazın Eşeği-Baltayla Doğuran Böyle Doğurur	B2
Emine ZORLU	2022	Miras-Gizli Mabel	A1-A2
Sevcihan AHMET	2021	Pembe İncili Kaftan	B1
Fatma TUĞRUL	2021	Şeftali Bahçeleri	A1-A2
Yunus YILMAZ	2021	Gurultu-Türbe-Bir Hayır	B1
Ali ATALAY	2021	Ben Çocukken- Kızım	A1-A2
Zehra YAZOK	2020	Piri Reis	B1
Sevgi AY	2020	Bir Takım İnsanlar	B1
Hasan YAYAN	2019	Eskici-Testi	A2
Fatma AKTAN	2019	Himmet Çocuk	B1-B2
Selin Asya YAŞAR	2019	Pazarlık	A2
Zeynep KORKMAZ	2018	Apartman- Köpek	A1-A2
Melike Erdem İPEK	2018	Ya Tahammül Ya Sefer	B1
Aslı AKINCILAR	2018	Dede Korkut Hikâyeleri	B1
Hilal GÜRLER	2017	Seçme Hikâyeler	A1-A2

Selçuk GÜRLER	2017	Ömer Seyfettin'den Seçmeler	A1-A2
Safa EROĞLU	2015	Üç Nasihat	B2
Adem KUTLU	2015	Kaşağı-Perili Köşk	A1-A2
Dilek Ebru MAZLUM	2014	Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç- Dokuzuncu Hariciye Koğuşu	A1-A2
Hande BAKAN	2012	Meserret Oteli	B1

Not. Tablo yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 1-2’de de açıkça görüldüğü gibi, uyarlama çalışmalarının sayıca fazla olmadığı söylenebilir. Tabloda yer alan çalışmalar, genellikle yüksek lisans tezi niteliğindedir. Uyarlanmış eserlerin sayısal ve niteliksel olarak artırılması, bu alanda önemli katkılar sağlayacaktır. Yukarıdaki tabloda yer alan bazı çalışmalarla ilgili şu bilgiler verilebilir:

Şahin (2023), Yüksek lisans tezinde, Reşat Nuri Güntekin’in hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanmasında, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi (CEFR) ve Yeni Hitit 1 kitabındaki kelime dağarcığı ile dil bilgisi yapıları esas alınmıştır. Ayrıca, söz varlığı değişimi için Türkçe Ulusal Derlemi’nden faydalanılmıştır.

Asaroğlu (2023), Yüksek lisans tezinde, Ahmet Ümit’in Masal Masal İçinde adlı eserinin B1 düzeyine uyarlanmasında, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi (CEFR) doğrultusunda okuma metinleri üretilmiştir. Çalışmanın amacı, bu seviyeye uygun metinler geliştirmektir.

Kaya (2022), Yüksek lisans tezinde, Türk Edebiyatındaki denemelerin B1 dil seviyesine uyarlanmasında, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi (CEFR) hedefleri ve metin dilbilimsel kriterler dikkate alınarak metinler uyarlanmıştır.

Ocak (2022), Yüksek lisans tezi olan "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Ecir ve Sabır, Baltayla Doğuran Böyle Doğurur ve Papazın Eşeği adlı hikâyelerinin B2 seviyesine uyarlanması" başlığında, B2 seviyesinde bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı, hikâye türünün öğretici yönünden faydalanarak, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma alışkanlıklarını geliştirmelerine katkı sağlayacak bir metin oluşturmaktır.

Zorlu (2022), Yüksek lisans tezi olan "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabed Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyelerine Uyarlanması" başlıklı çalışmada, A1-A2 seviyelerine uygun uyarlamalar yapılmıştır. Bu süreçte, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi'nin (CEFR) okuma kazanımları temel alınmış, ayrıca Gazi TÖMER ve Ankara TÖMER yabancılar Türkçe ders kitaplarındaki A1-A2 seviyesine ait dilbilgisi kazanımları referans alınarak sadeleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Şimşek (2022), Yüksek lisans tezinde, efsane metnlerinin dinleme materyali olarak B1 seviyesine uyarlanması yapılmıştır. Uyarlama sürecinde, Gazi TÖMER B1 dil bilgisi kitabındaki dil yapılarına ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi'ne dayalı dinleme becerisi yeterliliklerine odaklanılmıştır. Ayrıca, sözcüksel değişikliklerde Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü kullanılmıştır.

Tuğrul (2021), Yüksek lisans tezinde, Refik Halit Karay'ın Şeftali Bahçeleri adlı hikâyesinin A1-A2 düzeyine göre metin dilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın amacı, öğrencilerin okuduklarını anlama becerisini geliştirerek, Türkçe öğrenim motivasyonlarını artırmak ve Türk kültürüne katkı sağlamaktır.

Yılmaz (2021), Yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin'in bazı hikâyelerinin B1 seviyesine uyarlanmasında, Türkiye Maarif Vakfı'nın Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan B1 düzeyindeki dil bilgisi yapıları esas alınmıştır. Ayrıca, Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi'ndeki okuma kazanımları dikkate alınarak bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma-anlama becerilerini geliştirerek Türk kültürünü daha yakından tanıtmayı hedeflemiştir.

Kaymaz (2018), Yüksek lisans tezinde, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrenciler için yaşlarına uygun hikâyeler oluşturulması amaçlanmıştır. Çalışmada, Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyeleri seçilmiş ve bu metinler Avrupa Dilleri Ortak Çerçevesi'ne uygun olarak uyarlanmıştır. Ayrıca, okuma öncesi ve sonrası alıştırmalarla öğrencilerin okuma becerileri pekiştirilmiştir.

Kaymaz (2018), "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması" adlı yüksek lisans tezinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrenciler için

yaşlarına uygun hikâyeler oluşturmayı amaçlamıştır. Çalışmada Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyeleri seçilmiş.. Bu hikâyeler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre uyarlanmış, okuma öncesi ve okuma sonrası alıştırma çalışmaları yapılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ü Lügat-it Türk adlı eseri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için yazılmış ilk eser olma özelliği taşır. Bu eser, Araplara Türk dilini öğretmek amacıyla kaleme alınmış olup, Arapça yazılmıştır. İçeriğinde 8624 kelime yer almakta ve Türkçenin zenginliğini vurgulayan bu eser, yalnızca dil öğretimi değil, aynı zamanda Türk kültürünün aktarılması açısından da büyük bir öneme sahiptir. Kaşgarlı Mahmut, eserin önsözünde, Türkçeyi öğrenmenin faydalı olduğunu belirterek, eseri Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazdığını ifade etmiştir. Türklerin İslam dinini kabul etmelerinin ardından, Türkçenin Arapça ve Farsçanın etkisi altında geri planda kalmaması adına, bu eserin yazılması Türkçenin varlığını koruma amacı gütmüştür. Eser, yalnızca dil öğretiminden ziyade, Türk kültürünü de tanıtmaya gayesi güder. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için Kaşgarlı Mahmut, örneklerle desteklenen bir yöntem kullanmıştır. Bu yöntemde, önce örnekler verilmiş, ardından dilbilgisel kurallar açıklanmıştır. Araplara Türkçeyi öğretirken, aynı zamanda onların kültürel anlamda da bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Eser, 7500 Türkçe kelimenin Arapça karşılıklarıyla örnek cümlelerde nasıl kullanılacağına dair kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Ayrıca, bu eser Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili yöntemlerin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Divan-ü Lügat-it Türk'ten sonra Türk dilinin öğretilmesi amacıyla yazılan bir diğer önemli eser ise Codeks Comanicus'tur. Bu eser Alman ve İtalyan misyonerleri tarafından, özellikle Kıpçak Türkleri ve diğer Türk topluluklarına Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. Bunun yanı sıra, misyonerler, Kıpçak Türkleri arasında Hristiyanlığı yaymayı da hedeflemişlerdir. Eser, Latin alfabesiyle yazılmıştır, bu da Hristiyanlık propagandasının ve Türkçenin öğretilmesinin bir arada yürütüldüğünü gösterir. Codeks Comanicus'ta, sözlük kısmının yanı sıra Hristiyanlıkla ilgili ayetler olmakla birlikte Türk sözlü edebiyat tarihine ait ilk bilmecelerde bu eserin içinde yer almıştır. Bu unsurlar eserin dil öğretimi amacını pekiştirmektedir.

Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî anonim bir eserdir ve içeriğinde renkler, insana ait iç ve dış özellikler, giyim kuşam gibi konular yer almaktadır. Eser, Arap bir dilci tarafından kaleme alınmıştır ve verilen başlıklar altında kelimeler, büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Toplamda 200 kelimedenden oluşan eserde her kelimenin diğer dillerdeki karşılıkları verilmiştir. Türkçe karşılıkları, kırmızı kalemle işaretlenmiş ve bu kelimelere özel bir vurgu yapılmıştır. Ayrıca eserde, günlük yaşamda yaygın olarak kullanılan kelimelerin yanı sıra ticaretle ilgili terimler de bulunmaktadır. Bu eser, Türkçenin kullanım alanlarını geniş bir perspektiften ele alarak dilsel çeşitliliği ortaya koymaktadır.

Kitâbü'l-İdrâk Lisani'l-Etrâk", Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla Kahire'de yazılmış Arapça-Kıpçakça bir eserdir. Mısır ve Kıpçak sahasında Türk dili öğretimi açısından önemli bir kaynak niteliğindedir.

Bülğatü'l-Müşâtâk fi-Lûgati't-Türk ve'l-Kıpçak eseri, Cemaleddin Ebu Muhammed Abdullah ed Türki tarafından 14. yüzyılın sonlarında Arapça-Türkçe sözlük olarak yazılmıştır. Eserdeki 1500 kelime, Kıpçakça ve Türkmence olarak iki gruba ayrılmış ve örneklendirilmiştir. Kelimeler baklava şeklinde düzenlenmiş ve günlük konuşma diline yönelik tümevarım yöntemiyle sunulmuştur. Eser, günlük Türkçe öğretimini hedeflemektedir.

Muhâkemetü'l-Lugateyn, Ali Şir Nevai tarafından yazılmış, Türkçenin Farsçadan üstün olduğunu savunan bir eserdir. Nevai, Türkçenin söz varlığı ve dil bilgisi açısından Farsçadan daha zengin ve üstün olduğunu kanıtlamak için çeşitli örnekler kullanmıştır.

Hilyetü'l-İnsan ve Heybetü'l-Lisan, Farsça, Türkçe ve Moğolca kelimeleri içeren bir sözlük çalışmasıdır. Eserde, Karahanlıca, Azerice ve Türkmence gibi Türk dillerinin özelliklerine de yer verilmiştir. Günlük yaşamdan seçilen kelimelerle, tümevarım ve çeviri yöntemleri harmanlanarak dil öğretimi yapılmıştır. Sözlük, dil öğrenimi için pratik ve kullanışlı bir kaynak olarak tasarlanmıştır.

Geçmişten günümüze kadar Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında pek çok önemli eser ve girişim ortaya konmuştur. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde Türkçe öğretiminin sistemli ve kurumsal bir düzeye taşınması, özellikle 1984 yılı itibariyle belirginleşmiştir. Bu dönemde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla ilk kez

sistematik bir program başlatılmış ve bu çabalar doğrultusunda Ankara Üniversitesi'nde Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) kurulmuştur. TÖMER, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde önemli bir mihenk taşı olmuş, Türk dilinin uluslararası alanda yayılmasına katkı sağlamıştır. Bu tarihi gelişme, Türkçe öğretiminin yalnızca dil bilgisi ve kelime dağarcığından ibaret olmayıp, kültürel, toplumsal ve edebi bir aktarım süreci olarak ele alındığının bir göstergesidir.

Günümüzde de Türkçe öğretimi, Türkiye Cumhuriyeti tarafından ciddi bir şekilde desteklenmeye devam etmektedir. Bunun somut örnekleri, Türkiye'nin yurtdışında kurduğu eğitim kurumlarıyla açıkça gözlemlenmektedir. Yunus Emre Enstitüsü ve Türk Maarif Vakfı gibi kurumlar, Türkçeyi dünya çapında yaymak amacıyla açtıkları okullarla Türkçenin küresel alandaki yerini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu adımlar, Türkçenin yalnızca Türkçe konuşan toplumlar arasında değil, aynı zamanda farklı kültürler ve toplumlar arasında da etkili bir iletişim aracı olarak kabul edilmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda, Türkçe öğretimine hayatını adanmış akademisyenler ve öğreticiler, hem yurt içinde hem de yurt dışında Türkçe'yi öğretme amacını güderek çalışmalarını sürdürmüşlerdir.

Tarihten günümüze kadar edindiğimiz deneyimler ve birikimler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde bize önemli dersler sunmaktadır. Modern dil öğretimindeki en son gelişmeleri göz önünde bulundurmak, Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikleri çağdaş öğretim anlayışları ile birleştirmek oldukça önemlidir. Bu bağlamda, geçmişin birikiminden faydalanarak ve günümüzün pedagojik yöntemlerinden yararlanarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde daha etkili ve verimli bir süreç yönetimi oluşturulabilir. Bu sayede, Türkçe öğretimi sadece dil bilgisi öğretiminin ötesine geçerek, dil öğrencilerine kültürel bir perspektif sunar ve Türkçenin dünya dilleri arasındaki yerini sağlamlaştırır.

2.2 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel İlkeler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkili bir öğrenme süreci inşa edebilmek için, süreci yönlendiren temel ilke ve yaklaşımların iyi kavranması büyük önem taşımaktadır. Bu ilkeleri çeşitli bilim uzmanları ve akademisyenler başlıklar ve maddeler halinde açıklamaya çalışmıştır. Örneğin; dil öğretiminin planlanması dediğimiz kavram öğretim sürecinin hedef, içerik, yöntem, materyal ve değerlendirme boyutlarıyla önceden yapılandırılmasıdır. Bu planlama, öğretilecek dil düzeyine, öğrenci profiline ve öğretim ortamına göre şekillendirilir. Etkili bir planlama; öğretimin sistemli, amaca uygun ve ölçülebilir olmasını sağlar. Ayrıca öğretmenin uygulama sürecinde yol haritası niteliği taşıyarak, dil öğretimini daha verimli ve sürdürülebilir kılar.

Dört temel beceri dediğimiz dinleme okuma konuşma ve yazma alanlarını dikkate almak demek bu dört becerinin dengeli ve bütüncül bir yaklaşımla geliştirilmesini ifade eder. Bu yaklaşım, iletişimsel yeterliliği artırmayı hedefler. Basitten karmaşığa, somuttan soyuta gitmek demek ise; öğretim sürecinde öğrencinin bilişsel gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak önce kolay ve somut yapılarla başlanması, ardından daha karmaşık ve soyut dil unsurlarına geçilmesi ilkesidir. Bu yöntem, öğrenmenin aşamalı ve kalıcı olmasını sağlar.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir seferde tek yapıyı sunma, dil öğretim sürecinde öğrencinin bilişsel yükünü azaltmak ve öğrenmeyi daha verimli hâle getirmek amacıyla uygulanan temel ilkelerdendir. Bu yaklaşım, dil bilgisi ya da kelime öğretimi sırasında aynı anda birden fazla yeni yapının verilmesinin öğrenciyi zorlayabileceği ve bu durumun kalıcı öğrenmeyi engelleyebileceği düşüncesine dayanır. Bu nedenle öğretmen, dersin hedefleri doğrultusunda yalnızca bir dilsel yapıya odaklanarak bu yapının yeterince pekiştirilmesini hedefler. Bu yöntem sayesinde öğrenci, üzerinde çalıştığı dilsel unsuru daha iyi kavrayabilir, yapı hakkında zihinsel farkındalık geliştirebilir ve edindiği bilgiyi günlük iletişimde etkili biçimde kullanma becerisi kazanabilir. Ayrıca, tek bir yapının işlendiği derslerde alıştırma ve uygulama imkânı artacağından öğrenme daha sağlam temellere oturur. Özellikle başlangıç ve orta düzeylerdeki öğrenciler için bu yaklaşım, öğrenme sürecini daha anlaşılır, sistemli ve sürdürülebilir kılmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde verilen bilgi ve örneklerin hayata uygunluğu, öğrencinin öğrendiği dili gerçek yaşamla ilişkilendirmesini ve dili işlevsel biçimde kullanabilmesini hedefleyen önemli bir öğretim ilkesidir. Dil, yalnızca kurallardan ibaret bir yapı değil; sosyal bağlamda anlam kazanan, iletişim işlevi taşıyan bir araçtır. Bu nedenle dil öğretiminde sunulan içeriklerin, öğrencilerin günlük yaşamlarında karşılaşılabilecekleri durumlara uygun olması büyük önem taşır. Hayata uygun bilgi ve örnekler, öğrencilerin gerçek yaşamla bağlantı kurmalarını kolaylaştırır ve öğrenilen yapının kalıcılığını artırır. Örneğin, bir lokantada sipariş verme, alışveriş yapma, yön sorma gibi günlük iletişim örnekleri, öğrencinin dilsel becerilerini işlevsel olarak geliştirmesine katkı sağlar. Bu tür içerikler, öğrencinin motivasyonunu artırır, çünkü öğrendiği bilgilerin somut bir karşılığının olduğunu hisseder. Ayrıca hayata uygunluk ilkesi, dil öğretiminin kültürel yönünü de destekler. Gerçek yaşamdan alınan örnekler, sadece dilsel değil aynı zamanda kültürel bir aktarım da sağlar. Öğrenci, dil aracılığıyla hedef toplumun yaşam tarzını, değerlerini ve sosyal normlarını tanıma fırsatı bulur. Bu da dil öğrenimini sadece sözcük ve yapı düzeyinde değil, daha bütüncül ve anlamlı bir deneyime dönüştürür. Dolayısıyla verilen bilgi ve örneklerin yaşantıyla örtüşmesi, öğrencinin dilsel yeterliğini artırmakla kalmaz; aynı zamanda öğrenilen dili doğal ortamlarda etkili bir şekilde kullanmasını kolaylaştırır. Bu nedenle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde içerik seçiminde otantik, işlevsel ve yaşantı temelli örneklerle yer verilmesi büyük önem taşır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencileri aktif kılma, dil öğrenim sürecine öğrencinin etkin katılımını sağlamayı hedefleyen temel bir öğretim ilkesidir. Bu yaklaşım, öğrencinin yalnızca alıcı değil, aynı zamanda üretici bir birey olarak öğrenme sürecine dâhil olmasını esas alır. Öğrenci merkezli bu anlayış, dilin kalıcı ve işlevsel biçimde edinilmesine katkı sunar. Öğrenciyi aktif kılmak, sınıf içi etkinliklerin pasif dinleme veya ezberleme temelli olmaktan çıkarılıp, konuşma, yazma, tartışma, problem çözme gibi üretici faaliyetlere dönüştürülmesiyle mümkündür. Özellikle iletişimsel yaklaşımın benimsendiği öğretim süreçlerinde, öğrencinin dili kullanarak anlam üretmesi, sınıf içindeki öğrenmeyi daha verimli hâle getirir. Bu doğrultuda rol oynama, grup çalışması, tartışma ve proje temelli görevler gibi yöntemler, öğrencilerin dili doğal bir iletişim aracı olarak kullanmalarını teşvik eder.

Aktif öğrenme ortamları, öğrencinin hem bilişsel hem duyuşsal katılımını destekler. Öğrenci, dili kendi deneyimiyle keşfeder, hatalar yaparak öğrenir ve bu süreçte dilsel yeterliğini adım adım geliştirir. Ayrıca aktif katılım, öğrencinin özgüvenini ve öğrenmeye yönelik motivasyonunu da artırır. Bu durum, öğrencinin dili daha uzun süreli ve anlamlı biçimde kullanmasına olanak tanır. Dolayısıyla öğrencileri aktif kılmak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrenme sürecini daha dinamik, etkileşimli ve kalıcı hâle getirir. Bu nedenle öğretmenlerin, öğrenciyi merkez alan, üretime dayalı, anlamlı iletişim kurmayı hedefleyen etkinliklere öncelik vermesi büyük önem taşır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bireysel farklılıkları dikkate alma, her öğrencinin öğrenme hızı, ilgisi, yeteneği, dil düzeyi ve öğrenme biçiminin farklı olduğunu kabul ederek öğretim sürecini buna göre uyarlama ilkesidir. Bu anlayış, her öğrencinin kendine özgü ihtiyaçlarını merkeze alarak öğretimde esneklik sağlar. Bu ilke doğrultusunda öğretmen, farklı öğrenme stillerine hitap eden yöntem ve materyaller kullanarak tüm öğrencilerin derse etkin biçimde katılımını amaçlar. Böylece her bireyin potansiyeli en verimli şekilde değerlendirilebilir ve dil öğrenme süreci daha etkili hâle gelir. Bu yaklaşım, öğrenme sürecinde fırsat eşitliğini desteklerken, öğrencinin motivasyonunu ve başarı düzeyini de artırır.

Görme ve işitmeye dayalı araçların yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı, dil öğrenme sürecini pekiştiren etkili bir yaklaşımdır. Bu araçlar, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için çeşitli duyuşsal kanalları devreye sokarak öğrenmeyi daha verimli hale getirir. Görsel materyaller (grafikler, resimler, videolar) kullanmak, öğrencilerin dil öğrenimini somutlaştırarak anlamlarını bağlam içinde kavramalarına yardımcı olur (Yıldız, 2018). İşitme temelli araçlar ise, sesli materyallerle öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmeyi amaçlar; bu yöntem, öğrencilerin konuşma ve anlama becerilerinin hızla ilerlemesini sağlar (Kara, 2017). Görme ve işitmeye dayalı araçların birlikte kullanılması, dilin doğal akışını hem görsel hem de işitsel düzeyde anlamalarına olanak tanır. Bu şekilde öğrenciler, öğrendikleri bilgileri daha kalıcı hale getirirken, Türkçe dil becerilerini daha etkin bir biçimde geliştirirler (Özdemir & Aksoy, 2019).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel ilkeler, öğretim sürecinin planlanmasından materyal seçimlerine, ölçme-değerlendirme süreçlerinden öğretim yöntem ve tekniklerine kadar pek çok aşamada belirleyici rol oynar. Bu ilkeler, hem dilin yapısal özelliklerini hem de hedef kitlenin öğrenme ihtiyaçlarını dikkate alan kapsamlı bir yaklaşımı gerekli kılar. Bu bağlamda, dil öğretiminin iletişim temelli olması, öğrenci merkezli yaklaşımların benimsenmesi ve dört temel dil becerisinin dengeli biçimde geliştirilmesi başlıca ilkeler arasında yer alır.

Ayrıca kültür aktarımı da yabancı dil öğretiminde göz ardı edilemeyecek bir ilkedir. Dil, sadece bir iletişim aracı değil; aynı zamanda bir kültür taşıyıcısıdır. Bu nedenle, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Türk kültürünün de öğretim sürecine entegre edilmesi, dilin bağlam içinde daha anlamlı ve kalıcı biçimde öğrenilmesini sağlar. Böylece öğrenciler, dili yalnızca kurallar bütünü olarak değil, toplumsal ve kültürel yönleriyle de kavrayabilir.

Sonuç olarak, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi disipliniinde başarı, dilin doğal edinimini destekleyen, kültürel öğelerle zenginleştirilmiş ve öğrencinin aktif katılımını önceleyen bir ilkesel yapı ile mümkündür. Bu ilkeler, hem öğretim materyallerinin geliştirilmesinde hem de sınıf içi uygulamaların planlanmasında yol gösterici niteliktedir. Bu doğrultuda atılan her adım, Türkçenin dünya dilleri arasındaki yerini daha da sağlamlaştıracaktır.

2.3 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Genel İlkeler

Yabancılarla Türkçe öğretiminde genel ilkeler, dil öğretimini daha etkili, verimli ve sürdürülebilir kılmak için önemlidir. Bu ilkeler, dil öğrenme sürecinde hem öğreticiye hem de öğrenciye rehberlik eder. Öğretim sürecinin başarılı olabilmesi için kullanılan dilin açık, anlaşılır ve hedef dilde olması gerekmektedir. Öğrencilerin doğru telaffuzla dil becerilerini geliştirmeleri, Türkçenin doğru bir şekilde öğretilmesi açısından temel bir ilkedir (Öztürk, 2015).

Telaffuza verilen önem, öğrencilerin dildeki doğru sesleri öğrenmelerini ve konuşma becerilerinin gelişmesini sağlar. Ayrıca, öğrencilerin bildikleri kelimelere dayanarak yeni

cümleler kurabilmesi, onların dilsel özgüvenlerini arttırır ve kelime dağarcıklarını genişletir (Güven, 2018). Öğrencilerin öğrenmeye başladıkları dilin pratikte nasıl kullanılacağını görmeleri ve uygulama fırsatları bulmaları da son derece önemlidir. Bu noktada, öğrencilerin öğrendiklerini gerçek yaşamda kullanabilmeleri, dil öğretiminin etkinliğini artırır (Çalışkan, 2017).

Eşit söz hakkı tanınması, her öğrencinin dil becerilerini geliştirmesine olanak tanır ve sınıf içi etkileşimi teşvik eder. Herkese eşit fırsatlar sağlanarak, öğrenciler kendilerini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilme yeteneği kazanırlar (Özdemir, 2019). Dil öğretiminde kültürün verilmesi de ayrı bir önem taşır. Çünkü dil, bir kültürün taşıyıcısıdır ve dil öğrencilerinin Türk kültürünü anlaması, dilin derinliklerine inebilmeleri için gereklidir (Şahin, 2016).

Bireysel ve grup çalışmaları arasında denge kurmak, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap eder ve topluluk içinde iş birliği yaparak daha etkili öğrenmelerini sağlar. Öğretim sürecinin monotonluktan kurtarılması, çeşitli uygulamalarla öğrencilerin ilgisinin sürekliliğini sağlar (Demir, 2018). Ayrıca, öğretmenlerin, öğrencilere yalnızca öğrenebilecekleri kadar bilgi sunmaları, öğrencilerin bilgiye aşamalı olarak ulaşmalarını ve öğrenme sürecine adaptasyonlarını kolaylaştırır. Öğrencilerin hatalarını anında düzeltmek de dil öğrenme sürecindeki hataların pekişmesini engeller (Turan, 2017).

Dil öğretiminde öğretmenlerin doğru yöntemleri seçmesi, öğrencilerin başarısı açısından büyük bir önem taşımaktadır. Her öğrencinin öğrenme tarzı farklı olduğundan, uygun öğretim yöntemlerinin belirlenmesi, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre şekillenen etkili bir dil öğretimi süreci oluşturur. Bu sürecin başarılı olabilmesi için, öğretim yöntemlerinin esnek ve öğrencilerin özelliklerine uygun şekilde tasarlanması gerekmektedir. Sonuç olarak, yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen ilkelerin dikkate alınması, dil öğrenme sürecini daha verimli ve etkili hale getirmekte kritik bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri için sağlanan eşit fırsatlar, dilin doğru kullanımı ve kültürel bağlamın öğretimi, dil öğretiminin sadece dil bilgisi aktarımından ibaret olmadığını, aynı zamanda dilin sosyal ve kültürel boyutlarıyla da derinlemesine bir etkileşim gerektirdiğini göstermektedir. Bu ilkelerin uygulandığı bir öğretim süreci, öğrencilerin Türkçeyi yalnızca bir dil olarak değil, aynı zamanda bir kültür aracı olarak da içselleştirmelerini sağlayacaktır.

2.4 Yabancı Dil Öğretiminde Dil Ve Kültür İlişkisi

Bir milletin yapısal ve kültürel kodlarını doğrudan gözlemleme imkânı bulunmasa dahi, o topluma mensup bireylerin çocuklarına verdikleri adlar üzerinden, söz konusu milletin dini inanışları ve etnik kökeni hakkında anlamlı çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Aynı şekilde, dilsel öğelerin hangi tematik alanlarda yoğunlaştığına dair yapılacak bir analiz, toplumun sosyo-kültürel yaşantısına dair önemli ipuçları sunar. Nitekim yemek adları, askeri terminoloji, giyim-kuşam terimleri, deyimler, atasözleri, halk anlatıları ve efsaneler, kolektif hafızanın ve kültürel belleğin dildeki yansımalarıdır. Bu bağlamda Göktürk Yazıtları'nda yer alan “budun” (halk) ve “sunış” (savaşmak) gibi kavramlar üzerinden, Türklerin savaşçı bir toplumsal karaktere sahip oldukları sonucuna ulaşmak mümkündür.

Bir dilin derin yapısını ve işleyiş dinamiklerini kavrayabilmek, yalnızca o dile ait biçimsel unsurların öğrenilmesiyle sınırlı değildir; dilin üretildiği ve anlam kazandığı kültürel bağlama nüfuz etmeyi de gerektirir. Zira dilin estetik, tarihsel ve sosyolojik zenginliği en yetkin biçimde edebî metinlerde tezahür eder. Sözlü ve yazılı edebiyat ürünleri; şiir, roman, hikâye, masal, destan ve efsane gibi türlerle yalnızca dilin değil, aynı zamanda kültürel değerlerin taşıyıcısı ve aktarıcısıdır. Bu çerçevede, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürel bileşenlerin ihmal edilmemesi, öğretim sürecinin işlevselliğini ve etkililiğini artıracak temel bir ilkedir. Öğreticinin, sadece dilsel yeterlilik değil aynı zamanda kültürel yeterlilik de geliştirmesi, hedef dilin öğrenen zihninde anlamlı ve kalıcı bir şekilde yer edinmesini kolaylaştıracaktır.

Yabancı dil öğretiminde kültür, dilin yalnızca yapısal özellikleriyle değil, aynı zamanda anlam dünyasıyla da bütünleşmesini sağlayan temel bir unsurdur. Çünkü her dil, onu konuşan toplumun değerlerini, düşünce biçimini ve yaşam tarzını yansıtır (Byram, 1997). Bu nedenle etkili bir dil öğretimi, kültürel öğeleri de kapsayacak şekilde çok katmanlı bir yaklaşım gerektirir (Kramsch, 1993).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil ve kültür arasındaki ilişki, dilin sadece yapısal yönleriyle değil, aynı zamanda anlam ve değer dünyasıyla birlikte ele alınmasını gerektirir. Bir dilin etkili biçimde öğretilmesi, o dilin ait olduğu kültürel bağlamın

öğreniciye doğru ve işlevsel şekilde aktarılmasıyla mümkündür. Dil, yalnızca iletişim kurma aracı değil, aynı zamanda bir toplumun düşünce biçimini, yaşam tarzını ve toplumsal normlarını yansıtan bir sistemdir. Bu nedenle, dil öğretimi sürecinde kültürel unsurların göz ardı edilmesi, öğrencinin dili bağlamından kopuk bir şekilde öğrenmesine ve onu sınırlı bir düzeyde kullanmasına neden olabilir. Öğrencinin, Türk toplumunun gelenekleri, gündelik yaşamı, değer yargıları ve tarihsel birikimi hakkında bilgi sahibi olması, dili daha doğal ve doğru bir şekilde kullanmasına katkı sağlar. Bu bağlamda, öğretim materyalleri kültürel öğeleri içerecek biçimde hazırlanmalı; sınıf içi etkinlikler kültürel içeriklerle zenginleştirilmelidir. Böylece öğrenci yalnızca dilsel beceriler geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda o dilin mensubu olduğu toplumla kültürel bir bağ kurar.

Sonuç olarak, dil ve kültürün birbirinden ayrılamaz bir bütün olduğu göz önünde bulundurularak yapılan dil öğretimi, hem daha anlamlı hem de daha kalıcı öğrenme süreçlerini beraberinde getirir. Öğretimde kültürel bağlamın dikkate alınması, yalnızca öğrencinin iletişimsel yeterliliğini değil, aynı zamanda kültürlerarası anlayışını da geliştirir. Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kültürel aktarım, dil becerileri kadar temel bir unsur olarak değerlendirilmelidir.

2.5 Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı

İnsan, toplumsal bir varlık olarak çevresiyle sürekli iletişim kurma ihtiyacındadır. Etkili bir iletişimin gerçekleşebilmesi için gönderici, alıcı ve iletinin varlığı zorunludur. Bu ileti aktarımı çeşitli yollarla sağlanabilir; jest ve mimikler, görseller, işaretler ya da ses gibi unsurlar bu yollardan bazılarıdır. Ancak tüm bu araçlar, insanın düşüncelerini ve duygularını ifade etmede dilin sağladığı sınırsız olanaklarla kıyaslanamaz. Dil, bireyler arasında iletişimi en etkili ve pratik şekilde sağlayan en gelişmiş araç konumundadır.

Yabancı dil öğretimi sadece dilbilgisi kuralları ve kelime dağarcığı öğretmekle sınırlı değildir; aynı zamanda kültürleri anlama ve iletişimde bulunma becerilerini geliştirme sürecini içerir. Dil ve kültür sıkı bir şekilde bağlıdır ve bir dilin içinde bulunduğu kültürü anlamak, dilin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak için önemlidir. Kültür aktarımı, dil

öğrencilerine hedef kültürü anlama, değerlendirme ve hatta bu kültürle etkileşimde bulunma fırsatı sunar.

Türkçeyi yabancılara öğreten öğretmenlerimiz veya akademisyenlerimiz dil derslerinin içine kültürle ilgili öğeleri eklemek, öğrencilere yalnızca dil bilgisi ve kelime dağarcığı değil, bunun yanı sıra o dilin konuşulduğu toplumun gelenekleri, değerlerini, geleneksel yemeklerini, filmlerini, türkülerini, müziklerini, sanat ve edebiyatın normlarını öğretmelidir. Ayrıca Türkçenin her türlü envanteriyle ilgili projeler araştırma ödevleri vermelidir. Bu, dilin gerçek hayatta nasıl kullanıldığını daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bir ülkenin mutfağı, genellikle o ülkenin kültürünü yansıtır. Öğrencilere o ülkenin yemek tarifleri öğretilerek, sadece dil öğrenmiyorlar, aynı zamanda o kültürle de bağ kurabiliyorlar. Bu, dilin yaşayan bir varlık olduğunu ve günlük yaşamla iç içe olduğunu gösterir. Bir dilin konuşulduğu toplumun film ve müzik kültürü de öğrencilere o dildeki popüler şarkıları türkülerini dinletmek veya o dildeki filmleri izletmek, öğrencilere o kültürü daha yakından tanıma fırsatı sağlar. Ve bir dilin edebiyatını ve sanatını öğretmek, öğrencilere o kültürün estetik anlayışını, düşünce tarzını ve değerlerini anlama fırsatı sunar. Öğrencilere ünlü yazarların eserlerini okuma veya ünlü sanat eserlerini inceleme şansı vererek, dilin ötesinde bir derinlik kazandırabilmeli öğreticiler. Öğrencilere kendi başlarına kültürle ilgili projeler yapma veya kültürleriyle ilgili araştırmalar yapma fırsatı tanımak, onların öğrendiklerini pratiğe dökme ve kendi öğrenme süreçlerini yönlendirme şansı verir.

Kültür aktarımı, dil öğrenen bireylerin dilin gerçek kullanımını anlamalarına ve farklı kültürlerle etkileşimde bulunmalarına yardımcı olarak daha derin bir öğrenme deneyimi sunabilir. Bu örneklerini verdiğim durumlar, dil öğrenenlerin sadece bir dil öğrenmekle kalmayıp, bununla birlikte o dile ait kültürel unsurları da anlamalarına yardımcı olabilir. Bu, öğrencilerin daha derin bir kültürel anlayış geliştirmelerine ve dilin gerçek yaşamda nasıl kullanılacağını daha iyi kavramalarına olanak tanır.

2.6 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar

Yabancı dil öğretimi, yalnızca dilsel kodların aktarımını içermeyen; bunun ötesinde sosyo-kültürel, pedagojik ve bilişsel boyutları içeren çok katmanlı bir süreçtir. Bu bağlamda, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi de benzer şekilde birçok değişkeni içinde barındırmakta ve öğretim sürecinde çeşitli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Özellikle son yıllarda Türkçeye yönelik uluslararası ilginin artması, bu sürecin daha sistematik ve bilimsel bir temelde ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Ancak öğretim sürecinde gözlemlenen yapısal ve uygulamaya dönük bazı sorunlar, sürecin etkililiğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Her şeyden önce, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan temel sorunlardan biri, nitelikli öğretim materyallerinin eksikliğidir. Mevcut materyallerin büyük bir bölümü, farklı düzeydeki öğrencilerin dil gelişimini destekleyecek biçimde yapılandırılmamıştır. Öğretim içeriklerinde dil bilgisel yoğunluk öne çıkarken, iletişimsel yeterlik ve kültürel aktarım genellikle arka planda kalmaktadır. Bu durum, dilin doğal kullanım alanlarından kopuk bir öğrenme ortamı yaratmakta ve öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir.

Bir diğer önemli mesele, öğretici yetersizliğidir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten pek çok öğretmen, alan bilgisi açısından yeterli olsa da yabancı dil öğretim yöntemleri, çağdaş dil eğitimi kuramları ve ikinci dil edinimi süreçleri hakkında sınırlı bilgiye sahiptir. Bu da öğretme sürecinde geleneksel ve verimsiz yöntemlerin tercih edilmesine neden olmaktadır. Ayrıca, öğreticilerin çoğunluğu, farklı kültürlerden gelen öğrencilerin bireysel öğrenme stillerine uygun öğretim tasarlamakta zorlanmaktadır. Oysa etkili bir dil öğretimi, öğrencilerin ihtiyaç ve özelliklerini göz önünde bulundurarak bireyselleştirilmiş öğrenme ortamları sunmayı gerekli kılar.

Dil öğretim sürecinde karşılaşılan bir diğer problem ise, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının standardize edilememiş olmasıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan sınavlar, çoğu zaman yalnızca dil bilgisi düzeyini ölçmekte; dört temel beceriyi (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) bütüncül biçimde değerlendirmekten uzak kalmaktadır. Bu durum, öğrencilerin dil yeterliklerinin eksik veya yanlış değerlendirilmesine sebebiyet vermekte ve gelişimlerinin izlenmesini güçleştirmektedir.

Ayrıca, kültürel unsurların öğretim sürecine yeterince entegre edilememesi de önemli bir sorundur. Dil ve kültür arasındaki güçlü ilişki göz önüne alındığında, sadece dilsel yapıların aktarımı yeterli değildir. Öğrencilerin Türk kültürünü tanıması, dili bağlamsal olarak anlamlandırmasını ve iletişimsel yeterliğini artırmasını sağlar. Ancak birçok öğretim materyali ve ders içeriği, kültürel öğelere yüzeysel biçimde değinmekte ya da bunları genelleştirilmiş kalıplarla sunmaktadır. Bu da öğrencilerin kültürel farkındalığını sınırlı düzeyde tutmaktadır.

Türkçenin yapısal özelliklerinden kaynaklanan zorluklar da göz ardı edilmemelidir. Eklemeli bir dil olan Türkçede kelime türetme, çekim ekleri ve sözcük sırası gibi yapılar, anadili farklı olan öğrenciler için önemli güçlükler doğurabilmektedir. Özellikle ana dili Hint-Avrupa dil ailesine mensup olan bireyler, Türkçedeki sondan eklemeli yapıya ve ses uyumu kurallarına alışmakta zorlanmaktadır. Bu bağlamda, öğretim sürecinde dil karşılaştırmalı çalışmaların yetersiz olması, bu tür yapısal sorunların daha da derinleşmesine neden olmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kurumsallaşma süreci de bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Kurumlar arası uygulama farklılıkları, öğretim programlarının tutarsızlığı, yeterli akademik kaynağın bulunmaması gibi faktörler, öğretimin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, ulusal ve uluslararası düzeyde geçerliliği olan bir çerçeve programın oluşturulması ve buna uygun içeriklerin üretilmesi büyük önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunların etkin bir şekilde çözülmesi, yalnızca dil öğretim yöntemlerinin ve materyallerinin gözden geçirilmesini değil, aynı zamanda bu sürecin her yönüyle sürekli bir gelişim içinde olmasını gerektirir. Türkçe, günümüz dünyasında hızla talep gören bir dil haline gelmişken, karşılaşılan zorlukların aşılması, Türkçe'nin daha verimli öğretilmesinin yanı sıra kültürel etkileşimi de derinleştirecektir. Dil ve kültürün bütüncül bir şekilde aktarılması, Türkçenin dünya çapında daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlayacak ve Türkçe konuşan bireyler arasında etkileşimi artıracaktır. Bu bağlamda, öğreticilerin dil öğretimindeki yenilikçi yöntemleri kullanmaları, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha etkili hale getirecektir.

Türkçenin öğretimi, dilsel ve kültürel çeşitliliğiyle öğrencilere zengin bir deneyim sunmaktadır. Ancak, bu çeşitlilik aynı zamanda bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Türkçede yer alan yerel ağızlar, lehçeler ve farklı kelimeler, öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinde anlam karmaşası yaratabilir. Bunun yanı sıra, Türkçe öğretimi için kaliteli ve çeşitlendirilmiş materyallerin eksikliği de öğrencilerin öğrenme hızını olumsuz etkileyebilir. Türkiye'deki yerel ağızlar ve farklı dilsel varyantlar, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin karşılaştığı önemli engellerden biridir. Bu bağlamda, etkili öğretim araçlarının ve materyallerinin geliştirilmesi, dil öğretiminin kalitesini arttıracaktır.

Öte yandan, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, iletişimsel becerilerin eşit bir şekilde geliştirilmesini gerektirir. Öğrencilerin konuşma becerilerini ve gerçek yaşamda Türkçe'yi kullanabilme yeteneklerini geliştirmek, eğitimcilerin karşılaştığı en önemli zorluklardan biridir. Bu sorunun üstesinden gelmek için iletişim odaklı öğretim yöntemlerinin benimsenmesi ve kültürel bağlamların doğru şekilde aktarılması kritik bir öneme sahiptir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bu zorlukları aşmak, dil becerilerini daha etkin bir şekilde geliştirmeye olanak sağlayacak ve öğrencilerin motivasyonunu artıracaktır. Sonuç olarak, dil öğretimi sürecinde karşılaşılan zorlukların çözülmesi, yalnızca Türkçe öğretiminin etkinliğini artırmakla kalmayacak, aynı zamanda küresel düzeyde kültürel etkileşimi ve anlayışı güçlendirecektir.

2.7 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edebî Metinler

Yabancılarla Türkçe öğretiminde edebî metinlerin kullanımı, dil öğrenme sürecini hem zenginleştirir hem de öğrencilerin dil becerilerini geliştirir. Edebî metinler, dilin yalnızca dil bilgisi kurallarına dayalı bir öğrenme sürecinden çok daha fazlasını sunar. Türkçe'nin çeşitli dilsel ve kültürel özelliklerini anlamak için edebî eserler, öğrencilere önemli bir fırsat sunar. Edebî metinler, öğrencilerin dildeki zengin anlam katmanlarını keşfetmelerine ve Türkçeyi doğal bağlamında kullanmalarına olanak tanır. Aynı zamanda, Türkçe'nin fonetik yapısı, kelime dağarcığı ve dilin anlatım biçimleri, edebî eserler aracılığıyla öğrencilerin daha etkili bir şekilde öğrenmesini sağlar (Baker, 2016). Edebî metinlerin dil öğretiminde kullanılması, sadece dil bilgisi değil, aynı zamanda kültürel ve

duygusal bir bağlamda iletişimin geliştirilmesine de katkı sağlar. Bu bağlamda, edebî metinler aracılığıyla öğrenciler, Türkçe'nin sosyal, kültürel ve tarihsel bağlamını öğrenirken, dilin estetik yönlerine de hâkim olurlar. Bu nedenle, Türkçe öğretiminde edebî metinlerin kullanılması, dil öğrenme sürecinin daha kapsamlı ve derinlikli bir şekilde gerçekleşmesini sağlar.

Aksan'a (1995) göre dil olmadan insanların birbirleriyle anlaşabilmesi ya da beraber yaşayabilmesi mümkün olmayacağından dil oldukça önemlidir ve dil, kültürü çağrıştırmaktadır. Tüm bunlar bize dilin, kültürü aktarma özelliği olduğunu göstermektedir. Bu durum tüm diller için geçerli olduğundan yabancı dil öğretimi başka dilsel unsurların yanında kültürel bilgi almayı da gerektirir. Hatta dil öğrenme sürecinde konuşma, dinleme, okuma, yazma becerilerinin ardından gelen beşinci bir becerinin de ötesinde bütün becerileri bünyesinde toparlayan bir olgudur (Aksan, 1995, aktaran Ökten & Kavanoz, 2014)

Yabancılar Türkçe öğretiminde edebî metinler, dilin kültürel bağlamını anlamalarına, kelime dağarcıklarını geliştirmelerine ve dilbilgisi becerilerini pekiştirmelerine yardımcı olabilir. Ancak, edebî metinlerin seçimi ve kullanımı dikkatlice yapılmalıdır, çünkü dil öğrenenlerin seviyelerine uygun olmalıdır.

Sonuç olarak, yabancılar Türkçe öğretiminde edebî metinlerin kullanımı, dil öğrenme sürecini yalnızca dilbilgisel becerilerle sınırlı tutmayıp, aynı zamanda kültürel bir derinlik kazandırarak öğrencilerin dil becerilerini zenginleştirmektedir. Edebî metinler, dilin gerçek kullanımını öğrencilere sunmanın yanı sıra, öğrencilerin kültürel bağamları anlamalarına da olanak tanır. Bununla birlikte, metinlerin seçimi, öğrencilerin seviyeleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak dikkatlice yapılmalıdır. Metin türlerinin çeşitlendirilmesi, öğrencilerin farklı anlatım biçimlerini anlamalarına ve iletişim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar. Böylece, metinlerin kullanımı, dil öğretimi sadece dilbilgisel bir süreç olmaktan çıkarak, öğrencilerin dilsel ve kültürel anlamda daha kapsamlı bir şekilde gelişmelerini sağlayan etkili bir araç haline gelir. Metin kullanımı öğrencilerin anlama-anlatma yetilerini zenginleştirmek için kullanılabilir. Ayrıca öğrencilere çeşitli metin türlerini keşfetme ve anlama fırsatı vermek, dil öğrenme sürecini daha da etkili kılabilir.

2.8 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi

Yabancı dil öğretiminde metinler, dilin yapısal özelliklerini, sözcük hazinesini ve kültürel öğelerini öğrenciye sunan temel araçlardır. Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin niteliği, öğrenme sürecinin verimliliğini doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Metin seçiminde göz önünde bulundurulması gereken ilk ilke, öğrencinin dil yeterliliğine uygun içerik sunmaktır. Aksi hâlde, ya çok kolay metinlerle öğrencinin gelişimi yavaşlatılır ya da çok karmaşık metinlerle öğrencinin motivasyonu kırılabilir. Bu noktada, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde (CEFR) tanımlanan dil düzeylerine (A1-C2) uygunluk büyük önem taşımaktadır.

Metin seçiminde göz önünde bulundurulması gereken bir diğer temel husus, öğrencinin yaş grubu, ilgi alanları ve hedefleriyle metnin içeriksel uyumudur. Dil öğretimi yalnızca dilsel kuralların aktarılması değil, aynı zamanda anlam kurma süreçlerinin geliştirilmesiyle de ilgilidir. Bu bağlamda, öğrencinin ilgisini çeken, onun yaşantısıyla ilişkili konuları içeren metinler öğrenmeyi hem daha kolay hem de kalıcı kılmaktadır. Bu tür metinler sayesinde öğrencinin bilişsel ve duyuşsal katılımı artmakta, bu da öğrenme sürecini destekleyen çok boyutlu bir etkileşimi beraberinde getirmektedir.

Ayrıca, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin işlevselliği, dilin iletişimsel yönünün geliştirilmesi açısından önem arz eder. Dil öğretimi, yalnızca kuralların ezberletilmesiyle değil, dilin çeşitli bağlamlardaki işlevlerinin kavratılmasıyla anlamlı hâle gelir. Bu nedenle seçilecek metinler, gerçek yaşamdan izler taşımalı, öğrencinin günlük hayatta karşılaşılabileceği durumları ve diyalogları içermelidir. Bu yaklaşım, öğrencinin dili bağlam içinde öğrenmesini ve anlamlandırmasını kolaylaştırır.

Özellikle başlangıç düzeyinde, metinlerde kullanılan sözcük ve dil yapılarının sıklıkla tekrar edilmesi, öğrenilen bilginin kalıcılığı açısından önemlidir. Bu nedenle, metinlerin sözcük yoğunluğu, deyimsel yapılar ve dil bilgisel öğeler bakımından dengeli olması gerekmektedir. Aşırı soyut ifadeler ya da çok kültürel yüklü öğeler içeren metinler, öğrencinin anlamlandırma sürecinde zorluk yaşamasına neden olabilir. Bununla birlikte, üst düzey dil kullanıcıları için kültürel ve edebî zenginliği yüksek metinler seçilmesi, öğrencinin hem dilsel hem de kültürel yeterliğini derinleştirecektir.

Metinlerin otantik olup olmadığı da dikkat edilmesi gereken bir diğer kriterdir. Otantik metinler, doğal dil kullanımını yansıttıkları için dilin gerçek yapısına uygunluğu bakımından avantajlıdır. Ancak otantik metinlerin kullanımında da öğrencinin seviyesini aşmayacak şekilde sadeleştirme yapılması gerekebilir. Aksi takdirde, öğrencinin metni anlamlandırma çabası, hedeflenen dilsel becerilerin gelişmesini engelleyebilir. Bu dengeyi sağlamak, öğretici açısından pedagojik bir dikkat gerektirir.

Bunların yanı sıra, metin türlerinin çeşitliliği de dil öğretim sürecine olumlu katkı sağlar. Diyaloglar, haber metinleri, kısa hikâyeler, ilanlar, günlükler, denemeler ve şiirler gibi farklı metin türleri, öğrencinin hem farklı anlatım biçimlerini tanımasını sağlar hem de dört temel dil becerisini dengeli şekilde geliştirmesine imkân tanır. Özellikle hikâye ve diyaloglar, bağlam içinde kelime öğrenimini desteklerken, kültürel bağlamı da doğal biçimde sunmaktadır. Böylece, öğrencinin hem bilişsel hem de duyuşsal becerileri eş zamanlı olarak gelişmektedir.

Metin seçimi sürecinde dikkate alınması gereken bir başka önemli husus da kültürlerarası farkındalığın geliştirilmesidir. Dil, yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda bir kültür taşıyıcısıdır. Bu bağlamda, metinler aracılığıyla öğrencilere Türk kültürüne ait değerler, gelenekler, sosyal yapılar ve yaşam biçimleri tanıtılmalıdır. Böylece öğrenciler hem hedef dile hem de o dile ait toplumsal bağlama daha kolay uyum sağlar. Kültürel içerikli metinler, öğrencilerin kültürel empati geliştirmesine yardımcı olurken, hedef dilin derin yapısını kavrama noktasında da önemli katkılar sunmaktadır. Ancak bu tür içeriklerin, öğrencinin kendi kültürel altyapısına ters düşmeyecek şekilde, duyarlılıkla sunulması da önemlidir. Bu anlamda metin seçiminde kültürel denge gözetilmeli, öğrenciye kültür şoku yaşatacak veya önyargıya neden olacak metinlerden kaçınılmalıdır.

Ayrıca, metin seçiminde güncellik de dikkate alınması gereken unsurlar arasında yer alır. Öğrencilerin güncel sosyal, bilimsel, ekonomik ve teknolojik gelişmeleri dil üzerinden takip edebilmesi, onları hem öğrenmeye motive edecek hem de çağdaş dil kullanımını tanımlarına imkân tanıyacaktır. Bu noktada gazetelerden, internet haber portallarından ve dijital dergilerden uyarlanmış metinlerin öğretim sürecine dâhil edilmesi faydalı olacaktır.

Bununla birlikte, güncel metinlerin öğrenci düzeyine uyarlanması, metnin özgünlüğünü bozmadan anlaşılır hâle getirilmesi, öğretici açısından dikkat gerektiren bir iştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin pedagojik hedeflerle uyumlu olması da büyük önem taşımaktadır. Her metin, belirli bir dilsel kazanım ya da beceriyi geliştirmeye yönelik olarak kullanılmalıdır. Örneğin, belirli bir dil bilgisi yapısını öğretmek amacıyla seçilen metnin, o yapının kullanıldığı bağlamlar içermesi beklenir. Aynı şekilde, okuduğunu anlama becerisi üzerine odaklanan metinlerde anlam çözümlemeyi destekleyecek sözcük ve cümle yapılarına yer verilmelidir. Bu sayede dil öğretimi hedef odaklı, sistemli ve bütüncül bir yaklaşımla yürütülmüş olur.

Dil öğretiminde metin seçiminde yapılacak yanlışlıklar, sadece öğrenme motivasyonunu düşürmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencinin dile karşı geliştirdiği tutumu da olumsuz etkileyebilir. Öğrencilerin ilgisini çekmeyen, seviyelerine uygun olmayan ya da pedagojik hedeflerle örtüşmeyen metinler, öğrenme sürecini mekanik ve verimsiz hâle getirir. Bu nedenle öğreticilerin, metin seçiminde yalnızca içerik üreticisi değil; aynı zamanda pedagojik bir süzgeçten geçirici bir rol üstlenmeleri gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi, çok boyutlu bir planlamayı ve pedagojik bilinç düzeyini gerekli kılar. Öğrencinin yaş, seviye, kültürel arka plan ve öğrenme amaçları doğrultusunda şekillendirilmiş metinler, öğrenme sürecini yalnızca daha etkili değil, aynı zamanda daha anlamlı kılar. Nitelikli metinler aracılığıyla, öğrencilerin hem dilsel hem de kültürel yeterliliklerini geliştirmek mümkündür. Bu bağlamda metinlerin seçiminde öğreticilerin pedagojik formasyonlarının, kültürel farkındalıklarının ve dil öğretimindeki güncel yaklaşımlara dair bilgilerin belirleyici bir unsur olduğu göz ardı edilmemelidir.

Metinlerin öğretim sürecinde işleniş biçimi de seçim kadar önemlidir. Seçilen metnin ardından yapılacak etkinliklerin öğrenci merkezli olması, okuma-anlama, kelime çalışmaları, tartışma ve yazma gibi becerileri kapsamaları önem taşır. Bu sayede metin sadece okunup geçilen bir içerik değil; öğrencinin aktif katılım gösterdiği, yorumladığı ve yeniden ürettiği bir öğrenme aracına dönüşür.

Sonuç olarak; Metin seçimi, öğrencilere dil ğretiminde etkili bir şekilde rehberlik etmek için dikkatlice planlanmalıdır. Öğretim hedefleri, ğrenci profili ve dersin genel yapısı ile uyumlu olmalıdır. Bu faktörleri dikkate alarak yapılan metin seçimi, öğrencilere etkili ve ilgi çekici bir dil öğrenme deneyimi sağlayabilir.

2.9 Yabancı Dil Olarak Türkçe ğretiminde Okuma Becerisi

Yabancı dil öğretiminin temel becerilerinden biri olan okuma, bireyin yazılı metinleri anlamlandırma, çözümlleme ve yorumlama sürecine dâhil olmasını sağlar. Bu süreç, dilsel yeterliğin kazandırılmasında temel taşlardan biri olarak görülmektedir. Özellikle yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde, okuma becerisinin sistematik ve işlevsel biçimde kazandırılması, öğrencilerin hem dilsel hem de kültürel yeterliliklerini artırmada önemli rol oynamaktadır. Bu beceri, yalnızca dilbilgisel yapıların anlaşılmasını değil, aynı zamanda kelime hazinesinin gelişmesini ve bağlamsal anlamlandırma becerilerinin pekişmesini sağlar (Kırkgöz, 2017: 85).

Okuma, dil ediniminde pasif bir etkinlik olarak görülse de zihinsel süreçlerin aktif biçimde işlediği bir alandır. Okuma esnasında birey, metin içerisindeki bilgileri zihnindeki n bilgilerle ilişkilendirir ve bu doğrultuda anlam üretir. Bu nedenle okuma, salt sesli ya da sessiz metin zmllemesinden ibaret değildir; çok yönlü bilişsel süreçlerin bütünüdür. Bu bağlamda, yabancı dil ğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesi yalnızca kelimeleri tanıma değil, aynı zamanda metnin içeriğini anlamlandırma ve çıkarımda bulunma gibi st düzey düşünme becerilerinin de kazandırılmasını gerektirir (Karababa, 2009: 312).

Okuma becerisinin etkin şekilde kazandırılabilmesi için öncelikle seçilecek metinlerin düzeyi, içeriği ve sunuluş biçimi oldukça önemlidir. Öğrencinin yaş grubu, ilgi alanı ve kültürel altyapısı göz önünde bulundurularak hazırlanan metinler, öğrenme sürecini daha anlamlı ve etkili kılacaktır. Okuma materyalleri, öğrencinin seviyesinin altında ya da çok üzerinde olmamalı; bilişsel kapasitesine uygun, motive edici ve ilgi çekici içerikler sunmalıdır. Bu noktada, metinlerin bilgi yükü, cümle yapısı, kelime sıklığı ve içerdiği kültürel öğeler dikkate alınarak seçilmesi gerekir (Demirel, 2012: 144).

Okuma becerisinin geliştirilmesinde etkileşimli okuma yaklaşımı ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşımda öğrenci, hem metnin yapısal özelliklerini hem de içerdiği anlam katmanlarını aktif biçimde çözümler. Böylece dilsel farkındalık artar ve öğrenci metni yalnızca bilgi edinme amacıyla değil, aynı zamanda eleştirel bir perspektifle değerlendirme fırsatı bulur. Bu durum öğrencinin okuma sürecinde özneleşmesini sağlar ve öğrenme motivasyonunu artırır.

Bununla birlikte, metinler aracılığıyla öğrenciye kültürel öğelerin de aktarılması mümkündür. Özellikle edebî metinler, hem dilin sanatsal yönünü hem de o dile ait yaşam biçimini yansıtarak, öğrencinin hedef dili daha derinlemesine kavramasını sağlar. Bu sayede öğrencinin dilsel yeterliğinin yanında kültürlerarası farkındalığı da gelişir. Bu yönüyle okuma becerisi, salt bir dilsel faaliyet değil; aynı zamanda kültürel aktarımın da temel bir aracıdır.

Son olarak, yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisinin kazandırılması, çok boyutlu ve bilinçli bir süreçtir. Uygun düzeyde metinlerin seçilmesi, metin işleme aşamalarının etkin şekilde uygulanması ve öğrencinin dilsel yeterlik düzeyine göre stratejiler belirlenmesi, bu süreci başarıya ulaştıracaktır. Ayrıca öğretici, öğrencinin sadece kelime ya da cümle düzeyinde değil, metnin bütününe kavrayacak biçimde okuma yapmasını sağlayacak öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamalıdır. Böylelikle öğrenciler, yalnızca Türkçe dilini öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda bu dili gerçek yaşam bağlamında anlamlandırarak kalıcı öğrenmeler geliştirir.

Elde edilen çıkarımlara göre ifade edilebilir ki Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisi, dil öğrenme sürecinde önemli bir yer tutar. Okuma becerisi, kelime dağarcığını genişletmek, dilbilgisi kurallarını anlamak, dilin yapılarını görmek, kültürel bağlamı kavramak ve genel iletişim becerilerini geliştirmek için kritik bir rol oynar. Onun için Başlangıç seviyesinden ileri seviyelere kadar olan öğrencilere uygun okuma materyalleri seçilmelidir. Hikâye, makale, haber, şiir gibi farklı türlerde okuma malzemeleri kullanarak öğrencilere çeşitli okuma deneyimleri yaşatılmalıdır. Öğrencilere okudukları metinler üzerinden etkileşimli aktiviteler düzenlenmeli, tartışmalar, grup çalışmaları veya sunumlar gibi etkinliklerle öğrencilere metin üzerinden etkileşim kurma fırsatı tanınmalıdır.

Kültürel bağlamı zenginleştiren, edebiyat eserleri, tarihî metinler veya güncel haberler gibi çeşitli kaynakları kullanarak Türk kültürünü daha iyi anlamaları için metinler sunulmalıdır. Bu ve bunlar gibi etkinlikler yapılması dil öğrenenlerin Türkçeyi daha etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir. Bu beceri, dil becerilerini bütünsel bir şekilde güçlendirecek ve öğrencilerin dil öğrenme sürecinde daha başarılı olmalarına katkı sağlayacaktır.

2.10 Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Okuma Becerisi

Avrupa Ortak Başvuru Metni, okuma becerisini bireyin yazılı metinlerdeki bilgiyi anlamlandırma, yorumlama ve çıkarım yapma yetisi olarak tanımlar ve bu becerinin gelişimini düzeylere göre ayrıntılı biçimde sınıflandırır (Council of Europe, 2001).

Avrupa Ortak Başvuru Metni, Avrupa Konseyi tarafından dil öğretimi ve değerlendirmesinde ortak bir standart oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir. Bu belge, dil yeterlik düzeylerini A1'den C2'ye kadar altı basamakta sınıflandırarak dil öğrenenlerin dil becerilerindeki gelişimlerini tanımlamayı ve değerlendirmeyi hedefler. Söz konusu yeterlik düzeyleri; dinleme, okuma, konuşma (karşılıklı konuşma ve sözlü anlatım) ile yazma olmak üzere dört temel dil becerisi çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Okuma becerisi, AOBM'de alıcı dil becerileri arasında yer almakta ve bireyin yazılı metinleri anlama, çözümleme ve yorumlama düzeyini belirlemektedir. Metin türü, okuma amacı ve bağlam doğrultusunda değişen bu beceri, düzeylere göre kademeli olarak gelişim göstermektedir. Örneğin, A1 düzeyinde birey kısa ve basit metinleri anlayabilirken, C1-C2 düzeylerinde karmaşık metin yapıları, soyut kavramlar ve akademik içerikler etkili biçimde çözümlenebilmektedir. AOBM, her düzey için okuma becerisine ilişkin ayrıntılı tanımlamalar sunarak öğretmenlerin öğretim sürecini planlamasına ve öğrencilerin kendi gelişimlerini takip etmesine olanak tanır. Bu bağlamda, AOBM'nin sunduğu ölçekler, okuma becerisinin ölçülmesinde ve öğretim materyallerinin seçilmesinde nesnel bir referans işlevi görmektedir. Aynı zamanda, farklı ülkelerdeki dil eğitim sistemlerinin karşılaştırılabilirliğini

artırarak çok dilli ve çok kültürlü bir öğrenme ortamının teşvik edilmesine katkı sağlamaktadır.

AOBM’de yer alan okuma kazanımları, dil öğrencisinin hangi tür metinleri ne düzeyde anlayabileceğini belirlemede öğreticiye somut ölçütler sunmakta ve öğretim sürecinin yapılandırılmasına katkı sağlamaktadır (Coşkun, 2013).

Avrupa Ortak Başvuru Metni (AOBM), okuma becerisini dil öğreniminin temel bileşenlerinden biri olarak ele alır ve bu becerinin gelişimini kademeli yeterlik düzeyleriyle tanımlar. Bu düzeyler, bireyin metinleri anlama kapasitesine göre yapılandırılmıştır ve her düzeye özgü okuma görevleriyle somutlaştırılabilir.

A1 düzeyinde, bireyler genellikle günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri kısa ve basit metinleri anlayabilirler. Örneğin, bir otobüs saatleri çizelgesinden kalkış zamanını, bir restoran menüsünden yemek adlarını ya da bir ilan panosundaki uyarı mesajlarını okuyup temel bilgi çıkarımı yapabilirler.

A2 düzeyinde, birey kısa mektuplar, ilanlar, broşürler veya basit yönergeler gibi metinlerde sık kullanılan kelimeleri ve yapıları tanıyabilir. Örneğin, bir otel rezervasyon onay e-postasında giriş-çıkış tarihlerini ve oda türüyle ilgili bilgileri anlayabilir.

B1 düzeyi, okuma becerisinin daha işlevsel bir nitelik kazandığı evredir. Bu düzeydeki bireyler, iş dünyası ya da eğitime dair daha karmaşık metinleri anlamaya başlarlar. Örneğin, bir iş başvuru formundaki açıklamaları, okul kurallarını içeren bir yönergeyi ya da bir gazete haberinin ana fikrini anlayabilirler.

B2 düzeyindeki bireyler ise, uzmanlık alanlarına yakın konularda yazılmış metinleri ve soyut içeriğe sahip makaleleri okuyup değerlendirebilir. Örneğin, kültürel farklılıkları konu alan bir makaleyi okuyarak ana argümanları ve yazarın tutumunu çözümleyebilirler.

C1 düzeyine ulaşıldığında, bireyler akademik ve profesyonel metinleri derinlemesine anlayabilir, örtük anlamları fark edebilir ve eleştirel okuma yapabilir duruma gelirler. Örneğin, sosyolinguistik bir çalışmayı okuyarak metindeki kuramsal tartışmaları ve metodolojik yaklaşımları kavrayabilirler.

C2 düzeyi, okuma becerisinde neredeyse anadili konuşan bireylerle eşdeğer bir yeterliliği temsil eder. Bu düzeydeki bireyler, her türden karmaşık metni kolaylıkla çözümleyebilir, yazılı metinlerin stilistik özelliklerini ayırt edebilir ve çok katmanlı anlam yapıları üzerinde değerlendirme yapabilirler. Örneğin, edebi bir romanın metaforik anlatımını çözümleyerek yazarın dünya görüşünü ve dil kullanımındaki incelikleri yorumlayabilirler.

Bu doğrultuda dil öğrenim süreci, Avrupa Ortak Başvuru Metni'ne göre üç temel yeterlik düzeyinde (temel, bağımsız ve uzman) yapılandırılmıştır; söz konusu seviyeler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 2-1 Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Ortak Düzeyler

UZMAN KULLANICI	C2	Neredeyse tüm metin tiplerini anlayabilir. Farklı sözlü ve yazılı kaynaklardan gelen bilgileri, savları ve açıklamaları yeniden oluşturarak tutarlı bir sunumda özetleyebilir. Daha karmaşık durumlarda bile daha ince anlam ayrımlarını fark ederek kendini spontane, çok akıcı ve kesin bir şekilde ifade edebilir.
	C1	Çok çeşitli zorlukta, daha uzun metinleri anlayabilir ve örtük anlamın farkına varabilir. İfadeleri çok fazla aramaksızın akıcı ve spontane bir şekilde kendisini ifade edebilir. Sosyal, akademik ve mesleki amaçlar için dili esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. Metin düzenleme kalıplarının, bağlayıcıların ve bağdaşıklık öğelerin kontrollü kullandığını göstererek karmaşık konularda açık, iyi yapılandırılmış, ayrıntılı metinler üretebilir.
BAĞIMSIZ KULLANICI	B2	Kendi uzmanlık alanlarındaki teknik tartışmalar dâhil olmak üzere hem somut hem de soyut konulardaki karmaşık metinlerin ana fikirlerini anlayabilir. Her iki tarafı da zorlamadan, hedef dilin kullanıcıları ile mümkün olduğunca düzenli etkileşim kuracak akıcılıkla ve spontane bir biçimde etkileşime girebilir. Çok çeşitli konularda açık, ayrıntılı metinler üretebilir ve çeşitli seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarını vererek güncel bir konu hakkında bir bakış açısını açıklayabilir.
	B1	Düzenli olarak işte, okulda, serbest zamanlarında vs. karşılaşılan aşına olduğu meselelerdeki açık standart girdilerin ana noktalarını anlayabilir. Dilin konuşulduğu bir bölgede seyahat ederken ortaya çıkması muhtemel çoğu durumla başa çıkabilir. Aşına olduğu veya kişisel ilgi alanına giren konularda basit, bağlantılı metinler üretebilir. Deneyimleri ve olayları, hayalleri, umutları ve emelleri betimleyebilir ve kısaca görüşler ve planlar için nedenler sunabilir ve açıklamalar yapabilir.
TEMEL KULLANICI	A2	Kendisi için en yakın alakalı (ör. çok temel kişisel ve aile bilgileri, alışveriş, yerel coğrafya, istihdam) cümleleri ve sık kullanılan ifadeleri anlayabilir. Aşına olduğu ve rutin konularda basit ve doğrudan doğruya bilgi alışverişini gerektiren basit ve rutin görevlerde iletişim kurabilir. Geçmişi, yakın çevresi ve öncelikli ihtiyaç alanlarındaki meselelerinin boyutlarını basitçe betimleyebilir.
	A1	Somut türden ihtiyaçların karşılanmasına yönelik aşına olduğu günlük ifadeleri ve çok temel öbekleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini ve başkalarını tanıtabilir ve sorular sorabilir. Nerede yaşadığı, tanıdığı insanlar ve sahip olduğu şeyler gibi kişisel ayrıntılar hakkında sorular sorabilir ve sorulan soruları yanıtlayabilir. Diğer kişinin yavaş ve açık konuşması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla basit bir şekilde etkileşim kurabilir.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri, bireylerin yabancı dilde iletişim kurma yeterliklerini nesnel ve karşılaştırılabilir ölçütler çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlayan kapsamlı bir yaklaşıma dayanır. Bu kriterler, dil öğrencilerinin farklı bağlamlarda dili nasıl kullandıklarını tanımlamaya yönelik ihtiyaç analizleri doğrultusunda geliştirilmiştir. Söz konusu yapı, dilsel yeterliğin yalnızca gramer ve kelime bilgisiyle sınırlı olmadığını, aynı zamanda bireyin dili amaca uygun, akıcı ve bağlama duyarlı bir şekilde kullanabilme becerisiyle doğrudan ilişkili olduğunu vurgular. Bu nedenle kriterler, bireylerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri görevleri (örneğin bir e-postayı okuma, bir yol tarifi anlama ya da bir tartışmaya katılma) temel alan bir yaklaşımla belirlenmiştir. Böylece öğrenme, öğretme ve değerlendirme süreçleri arasında tutarlılık sağlanmış, farklı eğitim sistemlerinde karşılaştırılabilirlik mümkün kılınmıştır (Council of Europe, 2001).

Bu bağlamda, okuma becerisi Avrupa Ortak Dil Kriterleri çerçevesinde önemli bir alıcı dil becerisi olarak tanımlanmakta ve her dil seviyesi için belirgin kazanımlar ortaya konmaktadır. Okuma, yalnızca metni anlamakla sınırlı olmayıp, aynı zamanda metnin bağlamını çözümleyebilme, gizli anlamları keşfetme ve gerekli bilgiyi ayırt etme becerilerini de kapsar. Bu nedenle, okuma becerisinin her düzeyde nasıl geliştirileceği, artan bir zorluk derecesiyle ele alınır. Örneğin, A1 seviyesindeki bireylerin kısa metinlerde yer alan temel bilgileri anlayabilmesi beklenirken, B2 seviyesinde öğrencilerin daha uzun ve karmaşık metinlerde ana düşüncüyü ayırt etme ve metnin çeşitli yönlerini inceleyebilme kapasitesi değerlendirilmektedir. C seviyelerinde ise, öğrencilerden farklı türlerdeki akademik ya da edebi metinleri detaylı bir şekilde analiz edebilme, derinlemesine anlam çözümlemeleri yapabilme ve metni eleştirel bir bakış açısıyla inceleyebilme yeteneklerinin gelişmiş olması istenmektedir. Bu sistematik yapı, okuma becerisinin her düzeyde net bir biçimde belirlenmesine ve öğrencilerin gelişiminin ölçülmesine olanak tanımaktadır.

Yukarıda açıkladığım okuma becerisinin farklı seviyelerde nasıl anlaşıldığına dair genel çerçeve, aşağıdaki tabloda daha ayrıntılı bir şekilde sunulmaktadır. Tablo, her dil seviyesinde beklenen okuma becerilerini belirli kazanımlar üzerinden sistematik bir şekilde göstermektedir. Bu şekilde, dil öğrencilerinin gelişim düzeyleri ile ilgili net bir görünürlük sağlanırken, öğretmenler de hangi becerilere odaklanmaları gerektiği konusunda rehberlik almış olur.

Tablo 2-2 Düzeylere Göre Okuma Becerisi Kazanımları

OKUMA	A1	A2	B1
	Örneğin; tabelalarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan bildiğim adları, sözcükleri tek tek ve çok basit tümceleri anlayabilirim.	Çok kısa, basit metinleri okuyabilirim. Günlük yaşamla ilgili; ilan propektüs (tanıtım), yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, somut, önceden tahmin edilebilen bilgileri bulabilirim ve kısa, basit, kişisel mektupları anlayabilirim	İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan duygulardan isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim.
	B2	C1	C2
	Yazanların belirli bir tutum ve belirli bir konum izledikleri günümüz sorunlarıyla ilgili makale ve raporları okuyabilir ve anlayabilirim. Çağdaş yazınsal düz yazı metinlerini anlayabilirim.	Uzun ve karmaşık somut ya da yazınsal metinleri anlayabilir, kullanılan üslup farklılıklarını algılar ve ilgi alanım içinde olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.	Kullanım kılavuzlarını, uzmanlık makalelerini ve yazınsal yapıtlar gibi soyut içeriksel ve dilsel açıdan karmaşık hemen hemen her türlü yazılı metni zorluk çekmeden okuyabilirim.

2.11 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Yolları

Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama, dil öğrencilerinin seviyelerine uygun, erişilebilir ve öğretici metinler oluşturulabilmesi için önemli bir yöntemdir. Bu uyarlama süreci, öğrencilerin dil becerilerini geliştirirken, onlara daha etkili bir dil öğrenme deneyimi sunmayı hedefler. Metin uyarlama, farklı dil seviyelerindeki öğrencilerin metni anlamada karşılaştıkları zorlukları aşabilmelerini sağlayacak şekilde yapılır ve bu süreçte üç temel yaklaşım öne çıkar: sözcüksel değiştirme, sözdizimsel değiştirme ve biçimsel değiştirme (Çelik, 2014; Kırkgöz, 2011).

Sözcüksel değiştirme, metindeki karmaşık ya da az kullanılan kelimelerin, öğrencilerin daha aşına olduğu ve daha sık karşılaştığı kelimelerle değiştirilmesidir. Bu yöntem, özellikle dil öğreniminin başlangıç ve orta seviyelerinde oldukça etkili bir stratejidir. Bu sayede, öğrenciler metnin ana fikrini daha rahat kavrayabilir ve dildeki zorlukları aşabilirler. Örneğin, "süregeldi" kelimesi yerine daha yaygın bir kullanım olan "devam etti" kullanılabilir. Sözcüklerin anlaşılabilir ve öğretici bir şekilde değiştirilmesi, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar (Çelik, 2014). Bu tür değişiklikler, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletmelerini sağlarken, aynı zamanda metnin anlamını bozmadan erişilebilir olmasına olanak tanır.

Sözdizimsel değiştirme ise, metindeki cümle yapılarını, dil seviyesine uygun olacak şekilde sadeleştirme işlemidir. Bu yöntem, öğrencilerin daha karmaşık cümle yapılarını anlamada zorlanmalarını engellemeye yardımcı olur. Cümlelerin yapısal olarak basitleştirilmesi, öğrencilerin metni daha hızlı ve doğru şekilde anlamalarına olanak tanır. Örneğin, "Bütün sınıf, öğretmen verdiği ödevleri yerine getirmek için bir araya gelerek, çeşitli stratejiler geliştirmiştir" şeklindeki karmaşık cümle, "Sınıf, ödevleri yapmak için toplandı" şeklinde basitleştirilebilir. Bu tür yapısal değişiklikler, öğrencilerin anlamlandırma süreçlerini kolaylaştırır ve dil öğrenme sürecini daha verimli hale getirir (Tuncer, 2012). Sözdizimsel uyarlamalar, öğrencilerin dilsel becerilerini pekiştirmelerine ve öğrendikleri dil yapılarının kullanımını artırmalarına yardımcı olur.

Biçimsel değiştirme ise metnin görsel ve yapısal özelliklerinde yapılan değişiklikleri ifade eder. Bu değişiklikler, metnin daha düzenli hale getirilmesi ve öğrencilerin anlamlandırma süreçlerinin desteklenmesi amacıyla yapılır. Biçimsel değişiklikler, özellikle uzun metinlerde veya akademik dildeki metinlerde kullanılır. Metnin başlıklarla, alt başlıklarla ve paragraflarla bölünmesi, öğrencilerin metni daha rahat takip etmelerini sağlar. Ayrıca, metnin içerdiği kültürel referansların ve bağlamın açıklığa kavuşturulması da biçimsel değişikliğe örnek olarak verilebilir. Özellikle, kültürel farklılıkların öğrencinin anlamasını zorlaştırabileceği durumlarda, metnin kültürel uyarlamaları yapılabilir. Bu sayede, öğrencinin dil öğrenme süreci daha erişilebilir ve etkili hale gelir (Sarı, 2015). Biçimsel değiştirme, metnin görsel olarak da öğrencilerin dilsel gelişimlerine uygun hale gelmesini sağlar.

Bu üç temel metin uyarlama yöntemi, Türkçe ğretiminde dil ğrencilerinin seviyelerine uygun, öğretici ve anlamlı içeriklerin oluşturulmasında kritik bir rol oynamaktadır. Sözcüksel, sözdizimsel ve biçimsel uyarlamalar, hem dilin yapısal hem de kültürel açıdan öğrenciye uygun hale gelmesini sağlar. Bu sayede, öğrenciler sadece dil bilgisi değil, aynı zamanda gerçek hayatta dil kullanımı ile ilgili pratik beceriler de kazanırlar.

Sonuç olarak, yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde metin uyarlama, öğrencilerin dil düzeyine uygun, anlaşılır ve işlevsel içerikler sunarak öğrenme sürecini destekleyen önemli bir uygulamadır. Sözcüksel, sözdizimsel ve biçimsel değiştirme stratejileri aracılığıyla metinler hem dilsel hem de bağlamsal açıdan sadeleştirilerek öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye elverişli hale getirilir. Bu yöntemler sayesinde öğrenciler, hem hedef dili daha kolay anlayabilir hem de gerçek yaşamda kullanabilecekleri iletişimsel yeterlikler kazanabilir. Dolayısıyla metin uyarlama, Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde hem pedagojik hem de uygulamaya dönük katkılar sağlayan etkili bir ğretim aracıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Üçüncü kısımda çalışmanın modeli, veri toplama araçları ve verilerin analizi konusunda bilgi verilmiştir. Çalışmaya 1915 yılı ve sonrasında kaleme alınan Türk kültürüne ait hikâyeler incelenerek başlanmış ve sadeleştirmek için Süleyman Nazif'e ait “Şehidin Babası” adlı hikâyesi seçilmiştir. Hikâye uyarlanırken B2 düzeyine uygun olan dil bilgisi yapıları ve söz varlığı dikkate alınarak Avrupa Ortak Başvuru Metni ölçüt olarak kullanılmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, Süleyman Nazif'in Şehidin Babası adlı hikâyesinin Avrupa Ortak Başvuru Metni kapsamında tanımlanan B2 dil seviyesine uygun biçimde nasıl uyarlanabileceği nitel bir yaklaşımla ele alınmıştır. Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” modeli benimsenmiştir. Bu model, belirli bir durumu kendi doğal bağlamı içinde derinlemesine incelemeye olanak tanınması bakımından, metin uyarlama sürecini analiz etmek açısından uygun bir zemin sağlamaktadır.

Araştırma sürecinde öncelikle, eski Türk edebiyatı ile yeni Türk edebiyatı arasında bir köprü görevi gören bir yazar olan Süleyman Nazif'ten Şehidin Babası isimli metin B2 seviyesine uyarlanabilecek bir hikâye metni olarak seçilmiştir. Bu hikâye seçilirken Türk kültürünü, aile yapısını yansıtan ve şehitlik mertebesini yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye çalışan bireylere öğretmek için seçilmiştir. Seçilen metin, dil seviyesi, tema uygunluğu, kültürel öğeler ve pedagojik işlevsellik açısından analiz edilmiştir. Ardından, uyarlama süreci; sözcüksel değiştirme, sözdizimsel değiştirme ve biçimsel değiştirme stratejileri doğrultusunda yürütülmüştür ve Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde B2 düzeyi için tanımlanan dil yeterlikleri ile ilişkilendirilmiştir.

Bu hikâye belirli ölçütlere göre sadeleştirildikten sonra uzman görüşü alınıp sadeleştirilmiş hikâye ile orijinal hikâyenin anlamsal olarak örtüşüp örtüşmediği belirlenmeye çalışılmış ve ayrıca hangi sadeleştirme işlemlerinin kullanıldığı belirtilmiştir. Bu yöntemsel yaklaşım sayesinde, bir edebî metnin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında B2 seviyesine uygun hâle getirilmesinde izlenebilecek aşamalar ortaya konulmuştur.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında B2 seviyesine uyarlanabilecek Türk edebiyatı hikâyeleri. Özellikle klasik ve çağdaş Türk hikâyeleri, kültürel içerik barındırmaları ve dil öğretiminde işlevsel kullanılabilirlikleri nedeniyle bu evrenin temelini teşkil etmektedir.

Araştırmanın örneklemi ise, Süleyman Nazif'in Şehidin Babası adlı hikâyesi ve bu metnin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde tanımlanan B2 düzeyine uygun biçimde uyarlanmış versiyonu oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, örneklem olarak seçilen hikâye ve uzman görüşleri aracılığıyla yapılan içerik analizleri, metin uyarlama sürecinin bilimsel bir zeminde yürütülmesini sağlamış ve elde edilen uyarlanmış hikayenin alana katkı sunmasına imkân tanımıştır.

3.3 Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaları incelemek amacıyla kapsamlı bir alan yazın taraması gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda; bilimsel makaleler, bildiriler, yüksek lisans ve doktora tezleri ile konuya ilişkin kitaplar incelenmiştir. Özellikle hikâye uyarlamalarıyla ilgili 11 yüksek lisans tezi detaylı olarak analiz edilmiş, bu çalışmalar arasında 11 tez çalışmasının belirli yazarların eserlerine odaklandığı görülmüştür. Söz konusu tezlerden 4'ü Ömer Seyfettin, 3'ü Sait Faik Abasıyanık, 2'si Sabahattin Ali ve 2'si Mustafa Kutlu'nun hikâyeleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Aynı yazarların farklı metinleri üzerinde çalışılması ve bu yazarların genellikle yakın dönem Türk edebiyatı çerçevesinde ele alınması, bu çalışmada farklı bir yaklaşım geliştirilmesini gerekli kılmıştır.

Bu bağlamda, yeni Türk edebiyatı ile klasik dönem edebiyatı arasında bir geçiş figürü olarak değerlendirilebilecek Süleyman Nazif'in eserleri incelenmiş ve sadeleştirme çalışmasına uygun nitelikler taşıyan “Şehidin Babası” adlı hikâye seçilmiştir. Bu çalışmada uyarlama sürecine dâhil edilen hikâye, Süleyman Nazif tarafından Osmanlı Türkçesiyle ve Arap alfabesi kullanılarak kaleme alınmıştır. Ancak araştırmada kullanılacak metin, Hüseyin Özdemir tarafından Latin harflerine aktarılan ve Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanan çeviri eser temel alınarak değerlendirilmiştir. Seçilen metin, uyarlama sürecine başlamadan önce dil düzeyi, kültürel içerik ve anlatım özellikleri açısından ayrıntılı biçimde incelenmiş; bu unsurların B2 düzeyine uygun hale getirilebilirliği analiz edilmiştir. Şehitlik gibi Türk kültürüne özgü önemli bir kavramın yabancı dil öğrencilerine aktarılabilirliğini de göz önünde bulunduran bu seçim, aynı zamanda metnin öğretimsel işlevselliğini artırmayı hedeflemiştir.

Uyarlama süreci Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde tanımlanan B2 dil düzeyi ölçütleri temel alınarak gerçekleştirilmiş; bu süreçte, metnin hedef seviyeye uygunluğunu değerlendirmek amacıyla alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Böylece hem kültürel hem de pedagojik açıdan anlamlı ve işlevsel bir metin oluşturulması hedeflenmiştir.

3.4 Veri Analizi

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında yürütülen metin uyarlama süreci doğrultusunda öncelikle uygun bir hikâye metni belirlenmiştir. Sadeleştirme işlemleri, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nde B2 dil düzeyi için öngörülen yeterlikler dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Metnin sadeleştirilmesinde, Türk Dil Kurumu'nun 2023'te yayımladığı 12. baskı Güncel Türkçe Sözlük temel başvuru kaynağı olarak kullanılmıştır. Uyarlama sürecinde, metindeki cümlelerin anlam bütünlüğünün korunup korunmadığı ve uygulanan sadeleştirme stratejilerinin uygunluğu, alan uzmanı öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmeler doğrultusunda değerlendirilmiş; bu geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle sözcük düzeyindeki uyarlamalarda Aydın'ın (2015) kelime sıklığına ve seviye bazlı söz varlığına ilişkin çalışması temel alınarak, öğrencilerin aşına olduğu kelimelere öncelik verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, Süleyman Nazif'in Şehidin Babası adlı hikâyesinin Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nde tanımlanan B2 dil düzeyi esas alınarak gerçekleştirilen uyarlama sürecine ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Uyarlama çalışması kapsamında, hikâye metni dil düzeyi, söz varlığı, anlatım biçimi ve kültürel öğeler açısından değerlendirilmiş; metinde gerekli görülen sadeleştirmeler uygulanmıştır. Yapılan düzenlemeler, metnin B2 düzeyindeki yabancı öğrenciler için anlaşılabilir ve işlevsel hâle getirilmesini amaçlamaktadır. Uyarlama sürecinde karşılaşılan dilsel ve anlamsal yapılar, uygulanan sözcüksel, sözdizimsel ve biçimsel değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, metnin hem dil öğretiminde kullanılabilirliğini hem de hedef düzeye uygunluğunu ortaya koymaktadır.

4.1 Hikâyenin Sadeleştirilmesi

Bu bölümde Süleyman Nazif'in Şehidin Babası adlı hikâyesinin B2 seviyesine uyarlanmasına yönelik gerçekleştirilen sadeleştirme işlemlerine yer verilmiştir. Her bir cümle, orijinal hâliyle sunulmuş, ardından yapılan sözcüksel, sözdizimsel ve biçimsel değiştirme B2 seviyesinde dil yeterliliği göz önünde bulundurularak sadeleştirilmiştir.

1. Orijinal Cümle:

Meclis-i Maliye azalığından mütekaid pederi otuz beş sene evvel vefat etmişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Babası, Maliye Meclisi üyeliğinden emekli olduktan sonra otuz beş yıl önce vefat etmişti.

2. Orijinal Cümle:

O zaman kendisi yirmi bir yaşında,Mekteb-i Mülkiyye-i Şahanenin son sınıf imtihanlarını ihzar ile meşgul idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O sırada kendisi yirmi bir yaşındaydı ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin son sınıf sınavlarına hazırlanmakla meşguldü.

3. Orijinal Cümle:

Babasının irtihalinden iki ay sonra aliyyü'l-a'la, derecede şehadetname ve galiba altı yüz kuruş maaş ile bir nezarete memur oldu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Babasının vefatından iki ay sonra, en yüksek derecede diploma aldı ve sanırım altı yüz lira maaşla bir bakanlıkta memur olarak göreve başladı.

4. Orijinal Cümle:

Babası ona cerrahpaşa'da denize nazır,güzel bir hane ile Eminönü'nde üç dükkan ve Galata'da küçük bir hane miras bırakmıştı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Babası ona, Cerrahpaşa'da deniz manzaralı güzel bir ev, Eminönü'nde üç dükkan ve Galata'da küçük bir ev miras bırakmıştı.

5.Orijinal Cümle:

Şu bir kaç parça mülkün iradı, o zamanlar temin-i refah etmeye kafi idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu birkaç mülkün geliri, o zamanlar rahat bir yaşam sürdürmeye yeterliydi.

6.Orijinal Cümle:

Bununla beraber taşralarda çalışmak isteyerek,bir kaç sene sonra bulunduğu kalemi terk ile bir vilayetin maiyyet'i memuriyyetini istida etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bununla birlikte, taşralarda çalışmak istedi ve birkaç yıl sonra bulunduğu görevden ayrılarak bir valilikte memurluğa başvurdu.

7.Orijinal Cümle:

Emeli Anadolu'yu, anavatanı dolaşarak hem hizmet etmek, hem memuriyyet maaşından tasarruf edeceği para ile adaların birinde bir köşk yaptırarak, ömrünün son senelerini zarif bir bahçe ile zengin bir kütüphane ortasında geçirmektir.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Amacı, Anadolu'yu anavatanını gezerek hem hizmet etmek hem de memurluk maaşından biriktirdiği parayla adalardan birinde bir köşk yaptırarak, ömrünün son yıllarını güzel bir bahçe ve zengin bir kütüphane arasında geçirmektir.

8.Orijinal Cümle:

Dünyada yalnız bir validesi ve efrad-ı aile namına da kendisini büyütmiş olan bir dadısı vardı ki validesinin cihaz halayığı iken eskidikçe dostu, hemdemi, hemderdi olmuştu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Dünyada yalnızca bir annesi ve kendisini büyüten bir dadısı vardı. Annesinde bakıcılığını yapan o dadı zamanla annesinin hem dostu hem de destekçisi oldu.

9.Orijinal Cümle:

Küçük ailesini müstahiben mahall-i memuriyyetine azimete hazırlanırken, mahallesinde, genç memuru bir kaç gün düşündüren küçük bir hadise oldu: evlerine muttasıl ahşab haneye yeni bir aile nakl etmişti. genç bir kızın ara sıra pürüzsüz, titrek bir sada ile okuduğu,

Nihansın diden ey mest-i nazım,

Bana sensiz cihanda can ne lazım!

Benim sensin felekte sayesazım,

Bana sensiz cihanda can ne lazım!

mısralarıyla başlayan bir şarkıyı kendi hanesinin canbasından teessür ve istiğrak ile dinlerdi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O, küçük ailesinide yanına alarak yeni görevine hazırlarken, mahallesinde genç memuru birkaç gün düşündüren küçük bir olay yaşandı: Evlerine bitişik ahşap bir eve yeni bir aile taşınmıştı. Genç bir kız, ara sıra ince ve titrek bir sesle okumaya başlıyordu.

Ey nazlı bakışlarıyla beni hayran bırakan sevgilim, yine gözlerden uzaksın.

Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

Bu dünyada benim derdime çare olacak sadece sensin.

Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

Bu mısralarla başlayan bir şarkıyı, kendi evinin penceresinden duyulanarak ve hayranlıkla dinlerdi.

10.Orijinal Cümle:

O zamanı idrak edenler, bu şarkıyı mutlaka tahattur ederler. Her yerde hemen her gün okunur,bestesi de güftesi gibi mergub bir neşide idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O zamanı bilenler bu şarkıyı mutlaka hatırlar. Her yerde, hemen her gün okunur; bestesi de güftesi kadar sevilen bir şiirdi.

11.Orijinal Cümle:

O, yüzünü görmediği kıza muhrik sesinin delaletiyle kendi yadında tersim ettiği bir çehre, mesela iri ve baygın ela gözler, uzun kirpikler, beyaz ve az tonbul bir yüz, bir kısmı alnının üstüne dökülmüş kumral ve gür saçlar iare eder ve okuduğu şarkıyı dinler,dinlerdi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O, yüzünü görmediği kıza, etkileyici sesinin işaretiyle kendi hayalinde canlandığı bir yüz düşünürdü. Mesela, iri ve baygın ela gözler, uzun kirpikler, beyaz ve hafif tombul bir yüz, alnının üstüne dökülmüş kumral ve gür saçlar... Dinlediği şarkıyı böyle hayal ederdi.

12.Orijinal Cümle:

Bu ancak bir kaç gün devam edebildi. Şu bi-günah hadise istisna olunursa hayatının sahaif-i güzarişine hiç bir macera-yı muşakanın satr-ı tazibi karışmamıştır.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu durum sadece birkaç gün sürdü. Şu günahkâr olay dışında, hayatının geçmişine baktığında, hiç bir şekilde macera ya da sıkıntı yaşamamıştı.

13.Orijinal Cümle:

Eşyasının lüzumlu aksamını ve iki sandığı dolduran kitaplarını alarak validesiyle dadısını ve birde on beş seneden beri hizmetlerinde bulunan Kengirili aşçı kadını bi'l-istishab, bir perşembe günü Akdeniz tarikiyle semt-i maksuda revan oldu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Eşyasının gerekli olanlarını ve iki sandığı dolduran kitaplarını alarak annesi, dadısı ve on beş yıldır hizmetinde bulunan Kengirili aşçı kadını da yanına alarak, bir perşembe günü Akdeniz yoluyla hedefledikleri yere yola çıktı.

14.Orijinal Cümle:

Bindiği vapur,kendi haneleri hizasından geçerken, bir rub' asırlık hayatının en canlı hatıraları karmakarışık surette hayalinden güzeran oluyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bindiği vapur, evlerinin önünden geçerken, çeyrek asırlık hayatının en canlı hatıraları karmaşık bir şekilde zihninden akıp geçiyordu.

15.Orijinal Cümle:

Bu sırada, pürüzsüz, mühtezz bir sada kulağına, (nihansın dideden ey mest-i nazım!..) mısraını fısıldar gibi oldu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu sırada, pürüzsüz ve titrek bir ses, sanki kulağına (Ey nazlı bakışlarıyla beni hayran bırakan sevgilim, yine gözlerden uzaksın.) mısraını fısıldar gibi oldu.

16.Orijinal Cümle:

Bu tahattur onu pek ziyade mütehassis etmişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu hatıra onu derinden etkilemişti.

17.Orijinal Cümle:

Gözlerinde yaşarmak istidadını hissederek kamarasına çekildi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Gözlerinde yaşların belirmeye başladığını hissederek kamarasına çekildi.

18.Orijinal Cümle:

Ve bir daha onu düşünmek istemedi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ve bir daha onu düşünmek istemedi.

19.Orijinal Cümle:

Mahall-i memuriyetine vasıl oldukları zaman şarkıyı da hanende-i na-mer'iyi de hemen büsbütün unutmuştu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Memuriyet yerine vardıklarında, şarkıyı da o görünmeyen şarkıcıyı da tamamen unutmuştu.

20.Orijinal Cümle:

O, taşra hayatının fikre tenbellik ve uyuşukluk veren itiyadatına kapılmayarak bir parça merdümgerizane yaşadı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O, taşra hayatının düşünceyi tembelleştiren ve uyuşukluk veren alışkanlıklarına kapılmayarak, biraz insanlardan uzak bir şekilde yaşadı.

21.Orijinal Cümle:

İstanbul'un matbuatıyla pek iyi vakıf olduğu fransızcanın enafis-i asarını ihtimam ile takip ediyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

İstanbul'un basınını ve oldukça iyi bildiği Fransızca'nın değerli eserlerini özenle takip ediyordu.

22.Orijinal Cümle:

O kadar ki sekiz sene iftiraktan sonra ilk defa olarak sıla-i rahm için istanbul'a geldiği zaman arkadaşları terakkiyat-ı fikriyyesini biraz hayret,biraz da hicab ile takdir etmişlerdi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Öyle ki, sekiz yıllık ayrılıktan sonra ilk kez İstanbul'a ziyaret için geldiğinde, arkadaşları onun fikrî gelişimini biraz hayret, biraz da mahcubiyetle takdir etmişlerdi.

23.Orijinal Cümle:

Ulum-ı müsbetinin telakkiyatından başka hiç bir şeye ehemmiyet vermeyen ve itimad etmeyen o metin zekanın irs ve itiyad saikasıyla bazı ebatile karşı zaafi hissonulurdu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Olumlu ilimlerin görüşlerinden başka hiçbir şeye önem vermeyen ve güvenmeyen o güçlü zekanın, irsî ve alışkanlık kaynaklı olarak bazı batıl inançlara karşı bir zaafi olduğu hissedilirdi.

24.Orijinal Cümle:

Mesela şenenin bazı aylarını, ayların bazı günlerini meşum telakki eder, çift sayıların tek adedlerden ziyade bereketli olduğuna inanmak ister.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Mesela, bazı ayları ve ayların belirli günlerini uğursuz kabul eder, çift sayıların tek sayılardan daha bereketli olduğuna inanmak isterdi.

25.Orijinal Cümle:

Her ayın ilk defa olarak gördüğü hilali akabinde ilk nazarının taalluk edeceği çehreden yümn ve naht gelebileceğine kail ve hele rüyaya adeta mutekid idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Her ayın ilk görülen hilali sonrasında ilk bakışın iliştiği yüzden iyi ya da kötü bir etki geleceğine inanır ve özellikle rüyalarına neredeyse kesin olarak güvenirdi.

26.Orijinal Cümle:

Bu haliyle çok defalar kendisi de istihza etmiş ve

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu haliyle birçok kez kendisi de alay etmiş ve...

27.Orijinal Cümle:

- Ne yapayım?.. elimde değil ki!.. bunlar benim asabımın akideleridir,demişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

- Ne yapayım? Elimde değil ki! Bunlar benim sinirlerimin inançlarıdır, demişti.

28.Orijinal Cümle:

Muvakkat tahkikat memuriyetleri,kaimmakamlıklar,mutasarrıflıklarla anadolu'yu, araplar, kürtlerle meskun vilayetleri tam yirmi sekiz sene dolaştı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Geçici araştırma memurlukları, kaymakamlıklar ve valiliklerde Anadolu'yu, Araplar ve Kürtlerle dolu şehirleri tam yirmi sekiz yıl boyunca dolaştı.

29.Orijinal Cümle:

Miyah-ı cariyenin menazır-ı hayatından mahrum ve ağaçsız çöl kasabaları,boğazlara, uçurumlara, ormanlara gömülmüş dağ beldeleri, havası ceyyid veya sıtmalî guna gun yeler, işte yirmi beş yaşından elli üç yaşına kadar geçen seneleri bel'eden mekabir-i ahya.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Yalnızca cennet manzaralarından mahrum ve ağaçsız çöl kasabaları, boğazlara, uçurumlara ve ormanlara gömülmüş dağ köyleri, havası ya güzel ya da sıtmalî olan yerler, işte yirmi beş yaşından elli üç yaşına kadar geçen yılların geçirdiği mekânlar.

30.Orijinal Cümle:

O bunların icap ettiği kasveti azm ve iradesinin kuvvetiyle yenmişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O, bu yerlerin getirdiği kasveti, azmi ve iradesinin gücüyle aşmıştı.

31.Orijinal Cümle:

Ömrünün son demlerini tesliye ve terfih edecek köşk, istanbul adalarının birinde melaz-ı hayatı olacak yuva , ona teşci-i hayaliyle muhitinin her dem izacında iare-i kuvvet ederdi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ömrünün son dönemlerini rahatlatacak ve yüceltici bir köşk, İstanbul adalarından birinde hayatının son bulacağı bir yuva, hayalinde sürekli olarak onun çevresindeki yaşamı canlandırıyor.

32.Orijinal Cümle:

Yirmi sekiz sene zarfında yalnız dört kerre istanbul'a mezunen gelerek bu uzun müddetin ancak sekiz ayını maskat-ı re'sinde geçirebilmişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Yirmi sekiz yıl boyunca yalnızca dört kez İstanbul'a resmi olarak gelerek, bu uzun sürenin ancak sekiz ayını başkentte geçirebilmişti.

33.Orijinal Cümle:

İffet ve istikamet hususunda mutassıb,adeta titizdi. Ve israfı sevmediği gibi hissetten de müteneffir idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

İffet ve doğruluk konusunda oldukça titiz ve katıydı. İsrafı sevmediği gibi, duygusal aşırılıklardan da hoşlanmıyordu.

34.Orijinal Cümle:

On altıncı sene-i istihdamında mutasarrıflığı ihraz ettikten sonra maaşının nısıfıyla İstanbul'daki varidatının tamamını muntazaman tasarruf etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

On altıncı yılındaki göreve başlamasından sonra yüksek memurluğu elde ettikten sonra, maaşının yarısıyla İstanbul'daki gelirinin tamamını düzenli bir şekilde biriktirdi.

35.Orijinal Cümle:

Üç bin küsur kuruş maaş ile bi'l-istida tekaüd edildiği zaman beş bini mukaddemki memuriyetler maaşının tasarruf edilen mikatarından olmak üzere , on iki bin küsur lira bankada parası mevcut idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Üç bin küsur kuruş maaşla emekli olduğu zaman, beş bin lirası önceki memurluk maaşından biriktirdiği miktar olmak üzere, bankada on iki bin küsur lira parası vardı.

36.Orijinal Cümle:

Bu meblağ, o zaman her emel-i masumu tatmine baligan ma-beleğa kifayet ederdi

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu miktar, o zaman her masum isteği karşılamaya yetecek kadar birikimdi.

37.Orijinal Cümle:

Taşraya çıktıktan bir sene sonra bulunduğu vilayet defterdarının kerimesiyle tehhül etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Taşraya çıktıktan bir yıl sonra bulunduğu şehrin maliyeden sorumlu en yüksek memurunun kızıyla evlendi.

38.Orijinal Cümle:

Kendisi gibi istabullu, gayet güzel itina ile terbiye ve talim edilmiş bir hanım; ki aralarında ancak 8 yaş kadar bir fark vardı. evlendiler ve seviştiler.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Kendisi gibi İstanbullu, oldukça güzel, özenle terbiye ve eğitilmiş bir hanımdı; aralarında yalnızca sekiz yaş kadar bir fark vardı. Evlendiler ve mutlulukla birlikte oldular.

39.Orijinal Cümle:

Teehhüllerinden iki sene sonra, çöl ortasına düşmüş bir kaza merkezinin kızgın güneş altında sağlam güzel bir erkek çocukları dünyaya geldiyse de zavallı genç kadın, valideliğin nimet ve zevkini dört gün kadar idrak ederek humma-yı nifasiden vaz-ı hamlin onuncu günü terk-i hayat etti!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Evliliklerinden iki yıl sonra, çöl ortasında bir kasaba merkezinin kavurucu güneşi altında sağlıklı, güzel bir erkek çocukları dünyaya geldi. Ancak zavallı genç kadın, anneliğin nimet ve zevkini sadece dört gün boyunca yaşayabildi ve doğum sonrası ateşten dolayı, hamileliğinin onuncu günü hayatını kaybetti.

40.Orijinal Cümle:

Bu darbe yeni peder olan zevci fena halde sarsmıştı, oğluna karşı validelik vezâifinden hisseyab oluyor, kendi validesiyle dadısının nevezada bezl ettikleri ihtimama o da iştirak ediyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu durum, yeni baba olan eşini fena halde sarsmıştı. Oğlu için annelik görevlerini hissetmeye başlamıştı ve kendi annesiyle dadısının yenidoğan bebek için gösterdiği ilgiye o da katılıyordu.

41.Orijinal Cümle:

Şefkat-i übüvveti bir kat daha teşdid eden bu fazla ve mecburi iştigal ve takayyüd,onu evladına diğer babalardan ziyade rabt etmişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu fazladan ve zorunlu uğraş, annelik duygusunu daha da güçlendirdiği için, onu evladına diğer babalardan daha çok bağladı.

42.Orijinal Cümle:

Çocuk büyüdükçe bu merbutiyyet tezayüd etti seneler hep böyle geçmiş ; tekaüdünü istihsal ile kınalı ada'da daha evvel inşa ettirmiş olduğu köşke yerleştiği zaman, yirmi beş yaşında oğlu babasının münevver ,zeki,azimkar, bir müsteşarı, bir mahremi,en yakın arkadaşı olmuştı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Çocuk büyüdükçe bu bağlılık arttı; yıllar böyle geçti. Emekli olup, Kınalıada'da daha önce yaptırdığı köşke yerleştiğinde, yirmi beş yaşındaki oğlu babasının aydın, zeki, kararlı bir müsteşarı, en yakın arkadaşı olmuştı.

43.Orijinal Cümle:

Doktora imtihanlarını vermiş,o sene mekteb-i hukuktan neşet edecekti,harb-i umumiye ait seferberlik ilan olundu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Doktora sınavlarını vermiş, o yıl Hukuk fakültesinden mezun olacaktı. Ancak Birinci Dünya Savaşı ile ilgili seferberlik ilan edildi.

44.Orijinal Cümle:

Ve genç hukuk şinas da arkadaşlarıyla beraber davet olundukları silah altına şitab etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Genç hukukçu da arkadaşlarıyla birlikte askere çağrıldı.

45.Orijinal Cümle:

Ben onu bu sırada kınalı adasını tezyin eden her türlü esbab-ı refahı muhtevi köşkündeki zarif bahçesiyle zengin kütüphanesinin arasında biraz münzeviyane ve fevkalade kibarane ömür geçirirken tanıdım.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ben onu bu sırada, Kınalıada'yı süsleyen her türlü rahatlık unsuru ile donatılmış köşkündeki zarif bahçesi ve zengin kütüphanesi arasında, biraz yalnız ama son derece nazik bir şekilde yaşamını sürdürürken tanıdım.

46.Orijinal Cümle:

Ve az zaman içinde mütakabilen seviştik,istanbul'a nadiren gelir her geldikçe beni behemehal arardı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ve kısa bir süre içinde karşılıklı olarak yakınlaştık. İstanbul'a nadiren gelir, her geldiğinde mutlaka beni arardı.

47.Orijinal Cümle:

Oğlunun askerliğini mütevekkil bir tebessümle telakki etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Oğlunun askerliğini Allah'a güvenmiş bir gülümsemeyle karşıladı.

48.Orijinal Cümle:

Hukuk şinas iyi bir nefer ve iki üç aylık bir talimden sonra mükemmel bir asker olmuştu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bilgili bir hukukçu olan oğlu, iyi bir asker olmuş ve iki üç aylık bir eğitimden sonra mükemmel bir nefer haline gelmişti.

49.Orijinal Cümle:

İhtiyat zabıtlığıyla ırak cephesine memur ettiler.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Onu yedek subay olarak Irak cephesine görevlendirdiler.

50.Orijinal Cümle:

Oradan babasına yazdığı mektuplar pek hararetli,din aşkı,vatan muhabbetiyle mali idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Oradan babasına yazdığı mektuplar, din aşkı ve vatan sevgisiyle dolu, oldukça coşkuluydu.

51.Orijinal Cümle:

Biraz sonra haber aldıkki şuyabe önünde sağ memesinin üstünden bir mitralyöz kurşunuyla yaralanmış ve tedavi için bağdad'a kadar getirmişler.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bir süre sonra öğrendik ki Şuyabe önünde sağ memesinin üstünden bir makineli tüfek kurşunuyla yaralanmış ve tedavi için Bağdat'a kadar getirilmiş.

52.Orijinal Cümle:

Bağdad askeri hastanesinde elli gün yattıktan sonra üç ay tebdil-i hava ile İstanbul'a geldi, ne kadar değişmiş: ne kadar sararmış ve ne kadar zayıflamıştı!.. ziyaretlerine gittim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bağdat Askeri Hastanesi'nde elli gün yattıktan sonra, üç aylık hava değişimi için İstanbul'a geldi. Ne kadar değişmişti: Sararmış, zayıflamış ve oldukça bitkin görünüyordu! Ziyaretlerine gittim.

53.Orijinal Cümle:

Babası oğlunu tekrar gördüğü için memnun, fakat cisminin muvacehe-i harabisinde endişenak ve müteelim idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Babası, oğlunu yeniden gördüğü için mutlu, ancak bedenindeki yıkıcı değişiklikler karşısında endişeli ve üzgündü.

54.Orijinal Cümle:

Tebdil-i heva müddeti bitmiş mi idi bilmem.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Hava değişim süresi bitmiş miydi, bilmiyorum.

55.Orijinal Cümle:

Galiçya seferi için müretteb fırkalardan birine memur etmişler.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Galiçya seferi için düzenlenen birliklerden birine görevlendirmişlerdi.

56.Orijinal Cümle:

Baba, oğul hiç bir kelime-i şikayet teati etmeksizin , bir kaç damla gözyaşıyla ıslanan buseler arasında ayrıldılar.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Baba ve oğul, hiç şikayet kelimesi alışverişi yapmaksızın, yalnızca birkaç damla gözyaşıyla ıslanan öpücükler arasında ayrıldılar.

57.Orijinal Cümle:

Galiçyadan ikişer hafta fasıla ve kırk gün teehhurla üç mektub geldi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Galiçya'dan, ikişer hafta arayla ve kırk günlük bir gecikmeyle üç mektup geldi.

58.Orijinal Cümle:

Bu kağıtlar bir buçuk sene evvelki tüvana,cedelcu zabitin hararetli hitabelerini değil , asabı gevşemiş, meftur bir adamın yorgun hasbihallerini muhtevi idi. son mektubunda babasına diyordu ki:

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu mektuplar, bir buçuk sene önceki enerjik, tartışmayı seven subayın ateşli ifadelerini değil; sinirleri yıpranmış, bitkin bir adamın yorgun sohbetlerini içeriyordu. Son mektubunda babasına şöyle diyordu:

59.Orijinal Cümle:

Bu gece rüyamda ceddinizi gördüm. ne kadar sevimli bir adamdı! beni yüzümden gözümden öperek halimi ve sizi sordu. veladetinizden çok evvel vefat etmiş,sizi bilmiyormuş. bana da "ne vakit yanıma geleceksin oğlum?.." dedi. bu sual keşki fevkalade bir hale işaret, bir beşaret olsa!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu gece rüyamda dedenizi gördüm. Ne kadar sevimli bir adamdı! Yüzümden gözümden öperek benim ve sizin halinizi sordu. Sizin doğumunuzdan çok önce vefat etmiş, sizi tanımiyormuş. Bana da, 'Ne vakit yanıma geleceksin oğlum?..' dedi. Keşke bu soru olağanüstü bir duruma işaret, bir müjde olsa!

60.Orijinal Cümle:

Zavallı peder!.. bu rüyayı hüsn-ü tabir ediyor.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Zavallı baba!.. Bu rüyayı güzel bir şekilde yorumluyor.

61.Orijinal Cümle:

Ölü görmek hayırdır. davet de pek çok zaman dünyada kalacağına işaret eder!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ölü görmek hayırlıdır. Davet de kişinin pek çok zaman dünyada kalacağına işaret eder!"diyordu.

62.Orijinal Cümle:

O bu mektupla adeta müteselli olmak istemişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O, bu mektupla adeta teselli bulmaya çalışmıştı.

63.Orijinal Cümle:

Fakat aradan haftalar, aylar geçiyor. oğlundan haber gelmiyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ancak aradan haftalar, aylar geçiyordu ve oğlundan haber gelmiyordu.

64.Orijinal Cümle:

Bu halecanlı günlerin birinde ziyaretine gitmişim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu huzursuz günlerden birinde ziyaretine gittim.

65.Orijinal Cümle:

Artık evvelki kadar okuyamıyor ve bahçesinin güne gün çiçekleriyle eskisi gibi uğraşmaktan aciz,açıktaki tahta veya hasır kanepeler üstünde saatlerce dalgın,uyuşuk oturuyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Artık önceki gibi okuyamıyor, bahçesinin her gün açan çiçekleriyle eskisi gibi ilgilenmekten acizdi. Açık havada tahta veya hasır kanepelerde saatlerce dalgın ve uyuşuk oturuyordu.

66.Orijinal Cümle:

Fikrini bir müddet başka şeylerle işgal etmek istedim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Fikrini bir süre başka şeylerle meşgul etmek istedim;

67.Orijinal Cümle:

Bu halecanlı günlerin birinde ziyaretine gitmiştim

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu huzursuz günlerden birinde ziyaretine gittim.

68.Orijinal Cümle:

Nelerden mahzuz olacağını biliyordum.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Nelerden mahrum kaldığını biliyordum.

69.Orijinal Cümle:

Sohbetimiz onu bulunduğu halden yavaş yavaş ayırarak canlandırmak istidadını gösterir bir tarz aldığı zaman demir parmaklıkla bahçeyi sokaktan ayıran duvarın ötesinden ve karşıki kaldırımdan, bir bacağı kesilmiş ceketinin üstünde kırmızı ve beyaz renkli şeridi uzaktan bile fark olunan, genç, iri, yakışıklı bir zabıt iki koltuk değneğine dayanmış aheste aheste geçiyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Sohbetimiz, onu bulunduğu halden yavaş yavaş ayırarak canlandırma yeteneğini gösterir bir hale girdiğinde, demir parmaklıkla bahçeyi sokaktan ayıran duvarın ötesinden, karşı kaldırımdan, bir bacağı kesilmiş, ceketinin üstünde kırmızı ve beyaz renkli şeridi uzaktan bile fark edilen, genç, iri ve yakışıklı bir subay, iki koltuk değneğine dayanarak ağır ağır geçiyordu.

70.Orijinal Cümle:

Bunu görür görmez ne söylediğini unuttu. ve birden bire sarararak dudakları titremeye başladı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bunu görür görmez, ne söylediğini unuttu ve birden bire sarararak dudakları titremeye başladı.

71.Orijinal Cümle:

-Aman ya Rabbi!.. Benimki de böyle mi gelecek?..

Sadeleştirilmiş Cümle:

-Aman ya Rabbi!.. Benimki de böyle mi gelecek?..

72.Orijinal Cümle:

İkimizde susmuş,ikimiz de ne söyleyeceğimizi şaşırmıştık. aradan beş, on dakika geçti. sükutu yine kendisi ihlal ile,

-Ah gelsinde nasıl gelirse gelsin dedi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

İkimiz de susmuş, ne söyleyeceğimizi şaşırmıştık. Aradan beş, on dakika geçti. Sessizliği yine kendisi bozarak,

-Ah, gelsin de nasıl gelirse gelsin,' dedi.

73.Orijinal Cümle:

Onu ben gelir gelmez evlendireceğim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Onu ben gelir gelmez evlendireceğim.

74.Orijinal Cümle:

Şu bahçenin ortasında,çemenlerin üstünde çenberlerini çevirerek koşacak torunlarım bana her şeyi unuttururlar.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Şu bahçenin ortasında, çimenlerin üstünde çemberlerini çevirerek koşacak torunlarım bana her şeyi unuttururlar.

75.Orijinal Cümle:

Koşsunlar, oynasınlar, yalnız çiçeklerimi koparmasınlar, çünkü bunları da uzun emeklerle yetiştirdim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Koşsunlar, oynasınlar; yalnız çiçeklerimi koparmasınlar, çünkü bunları da uzun emeklerle yetiştirdim.

76.Orijinal Cümle:

Bu sözleri söyledikten sonra bir kaç dakika sükut etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu sözleri söyledikten sonra birkaç dakika suskun kaldı.

77.Orijinal Cümle:

Ben o gün gelmiş olduğuma nadim, muztarib düşünüyordum.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O gün gelmiş olduğuma pişman ve huzursuz düşünüyordum.

78.Orijinal Cümle:

Birden bire acı acı gülmeye başladı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Birden bire acı acı gülmeye başladı.

79.Orijinal Cümle:

Çehresinde o zamana kadar hiç görmediğim bir hal gözlerinde vahşi bir şule vardı; ne yalan söyleyeyim!.. korktum, ve kaçmak istedim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Yüzünde o zamana kadar hiç görmediğim bir hal, gözlerinde vahşi bir ateş vardı; ne yalan söyleyeyim!.. Korktum ve kaçmak istedim.

80.Orijinal Cümle:

Habersiz geçen haftalar peder kalbinin endişelerini dakikadan dakikaya arttırıyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Habersiz geçen haftalar, baba kalbinin endişelerini dakikadan dakikaya artırıyor.

81.Orijinal Cümle:

Günün birinde bahçe kapısının çingırağını ihtiraz ile çalan bir posta müvezzi'i , hizmetçi kıza sağ köşesi damgalı resmi bir zarf uzattı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bir gün, bahçe kapısının çanını çalan bir postacı, hizmetçi kıza sağ köşesinde resmi damgası olan bir zarf uzattı.

82.Orijinal Cümle:

Ve makbuzunu sonra gelip alacağını söyleyerek tecrübedide memur ,adeta firar edercesine uzaklaştı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ve makbuzunu sonra gelip alacağını söyleyerek, tecrübeli memur adeta kaçarmış gibi uzaklaştı.

83.Orijinal Cümle:

Gelen tahrirat, harbiye nezaretinden idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Gelen yazı, Savunma Bakanlığındandı.

84.Orijinal Cümle:

Mahdumunun düşmandan bir siper istirdad ederken, bölüğünün başında şehid olduğu haberi veriliyor, peder-i muhterem de hem taziye, hem kemikleri Galiçya'nın topraklarına karışmış olan ecdadın ervahını kahramanca ölümüyle müftehir eden böyle bir oğul yetiştirmiş olduğundan dolayı tebrik ediliyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Oğlunun düşmandan bir siper alırken, bölüğünün başında şehit olduğu haberi geliyordu. Saygıdeğer baba, hem taziye alıyor hem de Galiçya'nın topraklarına karışan ecdadın ruhlarını onurlandıran böyle bir kahraman evlat yetiştirdiği için tebrik ediliyordu.

85.Orijinal Cümle:

Hem taziye, hem tebrik olunan peder, bu satırları ilk okuyuşta hiç bir şey anlayamadı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu satırları ilk okuduğunda, hem taziye hem de tebrik edilen baba hiçbir şey anlayamadı.

86.Orijinal Cümle:

Bir kaç kerre daha okudu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Birkaç kez daha okudu.

87.Orijinal Cümle:

Hayır! uyuşmuş ve donmuş dimağı bu satırlara sokulmuş muammayı bir türlü halledemiyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Hayır! Uyuşmuş ve donmuş zihni, bu satırlardaki karmaşayı bir türlü çözemiyordu.

88.Orijinal Cümle:

Ufk-ı idrakini kaplayan sehab-ı ibham henüz büsbütün dağılmadan odasına çıkarak oğlundan son gelen mektubu yazıhanesinin orta gözünden çıkardı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Zihnini kaplayan belirsizlik henüz dağılmadan odasına çıkarak, oğlundan gelen son mektubu yazıhanesinin orta gözünden çıkardı.

89.Orijinal Cümle:

Ve dikkatle okumaya koyuldu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ve dikkatle okumaya başladı.

90.Orijinal Cümle:

Fakat şimdi gelen resmi kağıdın muhteiyatıyla oğlunun rüyası arasında sarıh bir tenakuz var.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ancak şimdi gelen resmi kağıdın içeriğı ile oğlunun rüyası arasında belirgin bir çelişki var.

91.Orijinal Cümle:

Madem ki ceddı oğluna görünmüş ve davet etmiş, o behemehal hanesine salimen avdet etmeli idi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Mademki atası oğluna görünmüş ve onu davet etmiş, o zaman hemen evine sağ salım dönmesi gerekirdi.

92.Orijinal Cümle:

Ölü görmek hayra işaret, davet de dünyada kalmaya beşaret!.. mektubu da, tahriratı da bir masanın üstüne atarak, cabeca kitap dolapları mevzu geniş yazıhanesinde ve eli arkasında ağır adımlarla dolaşmaya başladı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ölü görmek hayır, davet de dünyada kalmaya işarettir! Mektubu ve resmi evrakı bir masanın üzerine atarak, ofisinde ağır adımlarla dolaşmaya başladı; kitap dolaplarının arasında ilerliyordu.

93.Orijinal Cümle:

Güneş istanbul'un ufkundan gurub etmiş, karşıdaki anadolu sahili kararmaya yüz tutmuştu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Güneş, İstanbul'un ufkundan batmış, karşıdaki Anadolu kıyısı kararmaya başlamıştı.

94.Orijinal Cümle:

Artık ne oğlunu düşünüyordu, ne anadolunun yirmi sekiz sene süren yeksenek ,melal-alud, kasvetli hayatını , daha evvele, cerrahpaşadaki lakayd , masum, şen senelere irca-ı tahattur etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Artık ne oğlunu ne de Anadolu'nun yirmi sekiz yıl süren monoton, sıkıcı ve kasvetli hayatını düşünüyordu. Daha önceki, Cerrahpaşa'daki kayıtsız, masum ve neşeli yıllarını hatırlıyordu.

95.Orijinal Cümle:

Halin ye's ve ıztırab ile çırpınan dakikalarında mazinin elvah-ı mesudesini temaşaya dalmak ne kadar elem-averdir!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Kişinin karamsar ve acılı anlarında, geçmişteki mutlu anıları hatırlamak ne kadar acı verici!

96.Orijinal Cümle:

Hoş geçen demlerimize "felekten çalınmış bir gün" deriz.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Hoş geçen zamanlarımıza 'Felekten çalınmış bir gün' deriz.

97.Orijinal Cümle:

Fakat felek, çalınmış her günün bedelini ve intikamını bizden muztarib ve meftur düşüğümüz dakikalarda hem de faizi ve ez'afıyla alır.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ama felek, çalınan her günün bedelini ve intikamını, biz zor zamanlar geçirirken, hem de fazlasıyla alır.

98.Orijinal Cümle:

Halin girive ıztırarından ne vakit hafızamızın habl-i yadına sarılarak çıkmak istersek daha derin bir girdab-ı ducrete düşeriz.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Hafızamızın acılarından kurtulmak istediğimizde daha derin bir sıkıntıya düşeriz.

99.Orijinal Cümle:

İnsanda fitri bir da'ü's-sıla-i mazi vardır.

Sadeleştirilmiş Cümle:

İnsanın doğasında geçmişe duyulan bir özlem vardır.

100.Orijinal Cümle:

O tahassürü , bir de halin kahriyle meftur olduğumuz zaman , tehziz ve ikaz edersek, tab-ı tahammülümüzü kendi elimizle kırmış oluruz.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O acıyı, içinde bulunduğumuz zor durumlar ile sorguladığımızda, dayanma gücümüzü kendi ellerimizle yok etmiş oluruz.

101.Orijinal Cümle:

Ey fani!.. maziden hususiyle mazinin, senin hayatın ve senin saadetin gibi, na-paydar ve bi-vefa eyyam-ı ezvakını kara günlerinde yad etmekten kork.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ey canlı! Özellikle senin hayatın ve mutluluğun gibi gelip geçici olan geçmişin keyifli günlerini, kara günlerinde anmaktan sakın.

102.Orijinal Cümle:

Geçmişin tesliyet dilendiğin eli, seni hissen zayıf ve hasta bulursa , mevcudiyetini kıran bir pençe-i kahr olur.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Umut aradığın geçmiş, seni duygusal olarak zayıf ve kırılgan bulursa, varlığını sarsan bir acı kaynağına dönüşür.

103.Orijinal Cümle:

Zavallı baba!.. o dakikada ne muhakemesine hakim idi,ne ibtiyarına sahib.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Zavallı baba! O anda ne düşüncesine hakim olabiliyordu ne de iradesine sahipti.

104.Orijinal Cümle:

Nefsini, güzel geçmiş günlerin müstehzi ve muazzib yadına , pür-fütur ve bi-irade, teslim etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Kendini, güzel geçen günlerin alaycı ve acı veren anılarına bitkin ve iradesiz bir şekilde bıraktı.

105.Orijinal Cümle:

Merhume validesi gençliğinde istanbul'un en güzel kadını imiş.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ölen annesi gençliğinde İstanbul'un en güzel kadınıymış.

106.Orijinal Cümle:

Bu en güzel kadının enzar-ı şefkati önünde koşan,oynayan çocukluğunu , sonra da istikbal-i duradura ait bir gayeyi tatmin azmiyle istanbul'u terk etmek istediği zamanları düşündü.

Sadeleştirilmiş Cümle:

İstanbul'un en güzel kadını olan annesinin şefkatli bakışları önünde koşup oynadığı çocukluğunu ve sonrasında bir hedefe ulaşma azmiyle İstanbul'u terk etmek istediği zamanları düşündü.

107.Orijinal Cümle:

Oğlunun mektupları inkıta ettiği haftalardan biri ara sıra gözlerinde beliren garip şulelerden biri bu seferde parlamaya başlıyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Oğlunun mektuplarının kesildiği haftalardan birini hatırlatan, ara sıra gözlerinde beliren garip parıltılardan biri yine gözlerinde belirmeye başlamıştı.

108.Orijinal Cümle:

Birden bire gözlerini tavana dikerek bir iki dakika arandı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Birden gözlerini tavana dikerek bir iki dakika boyunca bakındı.

109.Orijinal Cümle:

Dudakları hafif surette titriyor, boğazından bi-mana, fakat nağmeli bir mırıltı çıkıyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Dudakları hafifçe titriyor, boğazından anlamlı ama melodik bir mırıltı çıkıyordu.

110.Orijinal Cümle:

Biraz sonra gür ve acı bir sesle, adeta haykırır gibi terennüm ettiği duyuldu:

Nihansın diden ey mest-i nazım,
Bana sensiz cihanda can ne lazım!
Benim sensin felekte sayesazım,
Bana sensiz cihanda can ne lazım!

Sadeleştirilmiş Cümle:

Biraz sonra gür ve acı bir sesle, adeta haykırarak şarkı söylediği duyuldu:

Ey nazlı bakışlarıyla beni hayran bırakan sevgilim, yine gözlerden uzaksın.
Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.
Bu dünyada benim derdime çare olacak sadece sensin.
Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

111.Orijinal Cümle:

Yetmiş sekiz yaşındaki dadısı küçük beyinin tam kırk seneden beri şarkı okuduğunu işitmemişti. o hala bu ihtiyara " küçük bey" derdi. ve gülünlere de, ne yapayım?.. elime doğdu,beşiğini salladım. Aksakallı da olsa yine benim küçük beyimdir.İtirazını savunurdu

Sadeleştirilmiş Cümle:

78 yaşındaki dadısı, küçük beyinin tam 40 yıldır şarkı söylediğini hiç duymamıştı. Hâlâ bu yaşlı adama "küçük bey" derdi. Ve bu yüzden gülenlere de, "Ne yapayım? Elimde büyüdü, beşiğini salladım. Aksakallı da olsa hâlâ benim küçük beyimdir," derdi. İtirazını böyle savunurdu.

112.Orijinal Cümle:

Dadı sessiz sessiz ilerleyerek yarı açık kalmış olan oda kapısının aralığında baktı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Dadı, sessizce ilerleyerek yarı açık kalan oda kapısından içeriye baktı.

113.Orijinal Cümle:

Beyin o vakte kadar hiç görülmemiş bir hali vardı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Beyin o ana kadar hiç görülmemiş bir hali vardı.

114.Orijinal Cümle:

Girmeye ve sormaya cüret edemedi

Sadeleştirilmiş Cümle:

İçeri girmeye ve bir şey sormaya cesaret edemedi.

115.Orijinal Cümle:

Biraz sonra yemeğe inmesini ihtar için gönderdiği hizmetçiyi bey bir el işaretiyle savdı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Biraz sonra yemeğe gelmesini hatırlatmak için gönderdiği hizmetçiyi, bey bir el hareketiyle uzaklaştırdı.

116.Orijinal Cümle:

Şarkısına pek kısa fasılalarla devam ediyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Şarkısına çok kısa aralar vererek devam ediyordu.

117.Orijinal Cümle:

Sabah olmuştu. Güneş Anadolu'nun ufkundan doğarken o aynı tavır ve eda ile şarkısını okuyor, okuyordu:

Dil-i viranımı yıktın temelden,
Geçirdin gönlümü her bir emelden,
Rehayab olmadın zalim ecelden,
Bana sensiz cihanda can ne lazım!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Sabah olmuştu. Güneş, Anadolu'nun ufkundan doğarken, o aynı davranış ve şekilde şarkısını söylüyordu:

İçimi temelden yıktın,
Gönlümü her türlü arzuya düşürdün,
Zalim ölüm bile seni almadı,
Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok

118.Orijinal Cümle:

Güneşin odaya dökülen eşi'a-i muhrikası ona şarkısını kestirdi.Artık dolaşacak kuvvetide kalmamıştı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Güneşin odaya dökülen yakıcı ışıkları, onun şarkısını kesmesine neden oldu. Artık dolaşacak gücü de kalmamıştı.

119.Orijinal Cümle:

Gözü, masanın üstünde açık duran o kefen suratlı iki kâğıda ilişti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Gözü, masanın üstünde açık duran o karamsar iki kâğıda takıldı.

120.Orijinal Cümle:

Önünde tevakkuf etmiş dokunmaya adeta cesaret edemiyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Önünde duruyor, dokunmaya cesaret edemiyordu.

121.Orijinal Cümle:

Uykusuzluktan, açlıktan bi-tab kızarmış gözlerinde ma'hud şule, birden bire her zamankinden daha şiddetle peyda olarak, evvela oğlunun mektubunu, sonra da harbiye nezaretinin tahriratını okudu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Uykusuzluktan ve açlıktan yorgun gözlerinde birdenbire daha önce hiç olmadığı kadar güçlü bir parlama belirdi. İlk olarak oğlunun mektubunu, ardından da Savunma Bakanlığının yazışmalarını okudu.

122.Orijinal Cümle:

Bunda anlaşılmayacak hiç bir şey yoktu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bunda anlaşılmayan hiçbir şey yoktu.

123.Orijinal Cümle:

Dün akşamdan beri intikal edememiş olduğuna kahkahalarla hayret etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Dün akşamdan beri geçememiş olmasına kahkahalarla şaşırdı.

124.Orijinal Cümle:

Mesela pek sarih: ordu oğlunu hidematına mükafaten terhis etmiş.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Durum çok açık: ordu, oğlunu hizmetine karşılık terhis etti.

125.Orijinal Cümle:

Hiç oğlu ölen bir baba tebrik olunur mu?..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Hiç oğlu ölen bir baba tebrik edilir mi?

126.Orijinal Cümle:

Bu ancak tehniyet-i terhistir.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu sadece terhis işlemidir.

127.Orijinal Cümle:

O nerede ise,ihtimal ki bugün,bu sabah kendisine gelecek, akşamdan beri endişenak,sakit duran dadısını çağırdı:

Sadeleştirilmiş Cümle:

O nerede ise, muhtemelen bugün, bu sabah kendisine gelecek. Akşamdan beri endişeli ve huzursuz duran dadısını çağırdı.

128.Orijinal Cümle:

Artık bizim çocuk geliyor. Evvela dedem tebşir etti. Şimdi de ordudan haber veriyorlar. Bana bir kahvaltı hazırla. İlk vapurla gelmek ihtimali var dedi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Artık bizim çocuk geliyor. İlk olarak dedem müjdeledi, şimdi de ordudan haber geliyor. Bana bir kahvaltı hazırla, ilk vapurla gelme ihtimali var dedi.

129.Orijinal Cümle:

Bu müjde ile sevinen dadının hemen hazırladığı kahvaltıyı kır sakallı küçük beyi yerken, cefakeş kadın, her iki beyini kavuşturacak olan cenabullaha şükr ediyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bu müjdeyle sevinen dadı, hazırladığı kahvaltıyı küçük bey yerken, cefakâr kadın, iki beyini kavuşturacak olan Allah’a şükrediyordu.

130.Orijinal Cümle:

Ümitvar peder ilk vapuru istikbale gitti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ümitli baba, ilk vapurla geleceğe doğru yola çıktı.

131.Orijinal Cümle:

Kınalı'ya yalnız iki yolcu çıkmıştı. sükut ile hanesine avdet ederek diğer vapura ve... vapurdan vapura nakl-i intizar etti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Kınalı'ya sadece iki yolcu vardı. Sessizce evine dönerek diğer vapura ve... Vapurdan vapura geçerek beklemeye devam etti.

132.Orijinal Cümle:

Vapur bulunmadığı saatlerde de dürbin elinde denizden geçen kayıkları birer birer tarassud ve gözden gaib oluncaya kadar takip ederdi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Vapur olmadığı saatlerde dürbünle denizden geçen kayıkları sırayla izler, gözden kaybolana kadar takip ederdi.

133.Orijinal Cümle:

Ah!.. ne kadar kayıkların yolcularını oğluna benzetmiş,yüreği ne kadar tiremişti!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ah! Kayıkların yolcularını oğluna ne kadar benzetmiş, yüreği ne kadar sızlamıştı!

134.Orijinal Cümle:

Dört gün sonra Sabah gazetesinde Bandırma istasyonuna ait bir telgrafname okudu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Dört gün sonra sabah gazetesinde Bandırma istasyonundan gelen bir telgraf okudu.

135.Orijinal Cümle:

Zahirde kendisine taalluk etmeyen bir iş.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Görünüşte kendisine ait olmayan bir iş.

136.Orijinal Cümle:

Bununla beraber şu telgrafnamenin oğluyla bir münasebeti olduğunu sezerek ilk vapurla Bandırma'ya gitti.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Bununla birlikte, telgrafın oğluyla bir ilgisi olduğunu hissederek ilk vapurla Bandırma'ya gitti.

137.Orijinal Cümle:

Oğlu orada da yoktu!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Oğlu orada da yoktu!

138.Orijinal Cümle:

Artık muhtelif yerlerden sık sık ona oğlunun imzasıyla telgraflar geliyor.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Artık farklı yerlerden sık sık oğlunun imzasıyla telgraflar geliyordu.

139.Orijinal Cümle:

Her gün bir iskelede, bir demir yol mevkiğinde onu arıyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Her gün bir iskelede, bir demir yolunda onu arıyordu.

140.Orijinal Cümle:

O bu hayal ile ne kadar bi-karar olmuş.

Sadeleştirilmiş Cümle:

O, bu hayal ile ne kadar kararsızlaşmıştı

141.Orijinal Cümle:

Ne kadar fırtınalı havaların yağmurlu soğuk günlerin mehalikini bazı-i emvac olan küçük,dar, pis bir vapurda bazan bir maunada, bir kayıkta sakit ve sabur atlatmıştı!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Çok fırtınalı havaların, yağmurlu soğuk günlerin zorluklarını, küçük, dar, pis bir vapurda, bazen bir maunada, bir kayıkta sakın ve sabırla atlatmıştı!

142.Orijinal Cümle:

Silivri'den Erdeğe Gelibolu'dan Gemliğe kadar Marmara'nın şarkında , garbında, cenubunda, şimalinde ne kadar iskele ne kadar ada varsa hepsini birer birer aradı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Silivri'den Erdeğe, Gelibolu'dan Gemlik'e kadar Marmara'nın doğusunda, batısında, güneyinde, kuzeyinde ne kadar iskele, ne kadar ada varsa hepsini birer birer aradı.

143.Orijinal Cümle:

Mevhum telgrafnamelerin temadi eden yalanları onu me'yus değil, daha ziyade ümitvar ediyordu.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Hayali telgrafların devam eden yalanları onu üzmüyor, aksine daha çok ümitlendiriyordu.

144.Orijinal Cümle:

Zarif bahçesi, torunlarının çenberleri çemenleri üstünde dönmeden, çiçekleri, ağaçlarıyla harab olmuş, zengin kütüphanesi, nisyanın her gün biraz daha maddileşen tabakat-ı mütekasifesiyle tozlar ve örümcekler içinde, metruk bir türbeye dönmüştü.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Güzel bahçesi, torunlarının oyunlarıyla neşelenmeden, çiçekleri ve ağaçlarıyla yıkıntı olmuş; zengin kütüphanesi, zaman geçtikçe her gün biraz daha maddileşen katmanlarıyla tozlar ve örümcekler içinde terkedilmiş bir türbeye dönüşmüştü.

145.Orijinal Cümle:

Kimseyi ne ziyaret, ne kabul ediyordu. Aylardan beri bi-çareyi görmemiştim. Konya'dan avdet ederken İzmit istasyonunda tesadüf ettim.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Kimseyi ne ziyaret ediyor ne de kabul ediyordu. Aylardır bir çözüm bulamamıştım. Konya'dan dönerken İzmit istasyonunda tesadüfen karşılaştım.

146.Orijinal Cümle:

Ne kadar değişmiş ve ne kadar ihtiyar ve harab olmuştu!..

Sadeleştirilmiş Cümle:

Ne kadar değişmiş, ne kadar yaşlanmış ve perişan olmuştu!

147.Orijinal Cümle:

Oğlundan yine telgraf almış, bizim trende imiş.

Sadeleştirilmiş Cümle:

Oğlundan yine telgraf almış, bizim trende olduğunu öğrenmişti.

148.Orijinal Cümle:

Evvela yolcuları, sonra kompartımanları, eşya vagonlarını, lokomotif arabasını birer birer aradı.

Sadeleştirilmiş Cümle:

İlk olarak yolcuları, sonra kompartımanları, eşya vagonlarını ve lokomotif arabasını tek tek aradı.

149.Orijinal Cümle:

Pek yorgundu. Oğlunun bu seferde çıkmadığını görünce oradaki tahta kanepenin üstüne yıkılır gibi oturarak

Sadeleştirilmiş Cümle:

Çok yorgundu. Oğlunun bu sefer de çıkmadığını görünce, oradaki tahta kanepenin üstüne çöker gibi oturdu.

150.Orijinal Cümle:

-Ah!... nerede kaldı!.. Baba olmamış ki bu kadar intizarın bir babaya ne kadar eziyet verdiğini bilsin!.. dedi.

Sadeleştirilmiş Cümle:

-Ah! Nerede kaldı! Baba olmamış ki, bu kadar beklemenin bir babaya ne kadar eziyet verdiğini nereden bilsin! dedi.

Nişantaşı, 8 Ağustos 1918

4.2 Yapılan Sadeleştirme Çalışmasına Yönelik Bulgular

Bu çalışmada, Süleyman Nazif'in “Şehidin Babası” adlı hikâyesi üzerinde gerçekleştirilen sadeleştirme uygulamaları detaylı biçimde analiz edilmiştir. Metin üzerinde toplam 150 cümleye yönelik olarak 1237 sadeleştirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, sadeleştirme sürecinde en yaygın kullanılan yöntemin sözdizimsel sadeleştirme olduğunu ortaya koymuştur. Bu kapsamda, özellikle doğrudan anlatımı içeren karmaşık cümlelerin daha sade yapılarla yeniden kurulması amacıyla cümle birleştirme, bağlaç kullanımı ve yapısal düzenleme stratejilerine sıklıkla başvurulmuştur. Ayrıca, B2 düzeyine uygun olmayan sıfat-fiil ve zarf-fiil yapılarının daha açık ve basit yapılara dönüştürülmesi için dil bilgisel değiştirme işlemleri uygulanmış; anlamsal ve yapısal karmaşıklıkları gidermek üzere silme, cümle içi öğelerin daha açık bir sıra ile sunulmasını sağlamak için yeniden sıralama, eksik ya da bağlamdan kopuk ifadeleri tamamlamak amacıyla ise ekleme işlemleri tercih edilmiştir.

Sözcüksel sadeleştirme bağlamında en sık kullanılan yöntem, ifadelerin hedef dil seviyesine uygun eşdeğer sözcüklerle yeniden yazılması anlamına gelen “başka sözcükle anlatma” olmuştur. Bu yöntem sayesinde, metnin anlaşılabilirliği büyük ölçüde artırılmış, öğrencilerin düzeyine uygun, sade ve işlevsel bir dil kullanımı sağlanmıştır. Uygulanan sadeleştirme işlemlerinin büyük çoğunluğunun, metinde yer alan kelime, kelime grubu ve seviye üstü ifadelere yönelik olduğu tespit edilmiştir. Sadeleştirme gerekçeleri

değerlendirildiğinde, en temel nedenin B2 düzeyinin üzerinde kalan sözcüklerin metinden ayıklanması ve yerine yaygın, işlevsel, anlaşılabilir sözcüklerin getirilmesi olduğu belirlenmiştir. Özellikle iç içe geçmiş karmaşık cümle yapılarının, öğrencilerin anlayabileceği şekilde sade cümlelere dönüştürülmesi gerektiği görülmüştür. Ayrıca, anlam belirsizlikleri içeren ifadelerin bağlamsal netliğini artırmak amacıyla açıklayıcı yapılar tercih edilmiş; anlam kaybı yaşanmadan, metnin doğal akışı korunarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Tüm bu işlemlerin ardından, sadeleştirilmiş metin, B2 düzeyinde Türkçe öğrenen bireylerin dilsel ve anlamsal yeterliliklerine uygun hâle getirilmiş; okuma, anlama ve kültürel bağ kurma gibi becerilerin gelişimini destekleyecek nitelikte bir yardımcı okuma materyali ortaya konmuştur. Son aşamada, alanda uzman kişilerden alınan görüşler doğrultusunda sadeleştirme uygulamalarının geçerliği ve güvenilirliği değerlendirilmiş; uzman geri bildirimleri doğrultusunda metin son hâline kavuşturulmuştur. Elde edilen bulgular, sadeleştirme işlemlerinin yalnızca dilsel düzeyde değil, aynı zamanda pedagojik ve kültürel boyutlarda da etkili sonuçlar doğurduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Çağımızda teknolojik iletişim araçlarının gün be gün gelişerek yükselmesinden dolayı insanlar arasındaki iletişimin küresel boyut kazanması ile birlikte dünya dilleri arasında önemli bir konumda olan Türkçenin yabancılara öğretilmesi gereklilik haline gelmiştir. Bu konuda mevcut materyaller ve uygulamalar eksikliği göze çarpmaktadır. Çalışmamızda özellikle okuma anlama sürecine katkıda bulunacak olan materyallerin eksikliği düşünülerek hazırlanmış ve ileride yapılacak uyarlama çalışmalarına olumlu etkisinin olacağı düşünülmüştür.

Dünyada uygulanan yabancı dil öğretimi süreçleri incelendiğinde, okuma materyali olarak edebi metinlerin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Edebi metinler, uygulanacak olan dil seviyelerine göre düzenlenip, gerekli sadeleştirmeler yapıldıktan sonra yabancı dil öğretimi sürecine dâhil edilmektedir. Ülkemizde de yabancı dil öğretimi yapan kurumlar, bu uygulamaya yer vermektedir. Ancak yabancılara Türkçe öğretimi alanına bakıldığında, okuma materyali olarak edebi metinlerin kullanılması hususunda eksikliklerin olduğu genel bir düşüncedir. Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde Türk insanın gelenek ve göreneklerini kültürünü yansıtacak edebi hikâye, efsane, masal metinlerinin kullanılması birçok olumlu fayda sağlayacaktır. Uygulanması planlanan dil becerilerinin gelişimine olan etkilerinin yanında kültürel unsurların aktarımı ve dil estetiği kazandırması bu olumlu etkilerden öne çıkanlardır.

Türkçe öğrenen yabancıların Türk kültürünü tanımalarını, Türk dilinin yapısını ve zenginliklerini kavramalarını, okuma anlama becerilerinin gelişmesini ve Türk diline ait kelime hazinelerinin zenginleşmesini sağlayacaktır. Bahsedilen olumlu etkiler göz önünde bulundurularak hazırlanan çalışmamız, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni dikkate alınarak Türklerin kırmızı çizgisi olan “Şehitlik” kavramının önemi de dikkate alınarak B2 dil seviyesine göre uyarlanmasıyla oluşturulmuştur.

Çalışmamızın biteceği son günlere kadar yapılmış yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan uyarlama sadeleştirme çalışmaları incelenmiş ve az sayıda da olsa hikâye uyarlama çalışmaları yapılmıştır. Bugüne kadar yapılan hikâye çalışmalarının listesi tablo şeklinde çalışmanın içerisinde yer almaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde içerisinde yoğun bir şekilde kültür ögesi barındıran ve her yaşta insana okuma zevki veren hikâyelerin uyarlanmış metinlerin sayısının artırılmasına yönelik olarak bu çalışmamızın da içerisinde yer alması faydalı görülmüştür.

Çalışmamız, genel tarama modeli ile doküman inceleme modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışmanın evrenini Türk hikâyeleri oluşturmuştur. Fakat evrenin çok genel ve çok geniş bir yapısının olması ve Türk hikâyelerinin birçok farklı kişi tarafından farklı farklı eserler kaleme alındığı için örneklemin sınırlandırılması gereksinimi doğmuştur. Bu amaç doğrultusunda tarama modeli ile Süleyman Nazif'in “Şehidin Babası” adlı hikâye metni seçilmiş ve araştırmamızın örneklemini oluşturulmuştur. Örneklemin oluşturulması esnasında hazırlanan ölçütler doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır. Bunun yanında, örneklemini oluşturan hikâyenin dilsel yapısı, belirlenen dil seviyesine uygunluğu, kültürel aktarım konusunda işlevsel olması gibi özellikleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Hikayenin seçimi konusunda kullanılacak olan ölçütler, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni baz alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca ülkemizde yabancılara Türkçe öğretimi yapılan kurumların kullandığı kitap setleri de incelenmiştir. Örneklemini oluşturan hikâyenin uyarlama ve sadeleştirme çalışmaları, bu ölçütler göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda uyarlaması ve düzenlenmesi yapılan “Şehidin Babası” adlı hikâye metni, çalışmamızda sunulmuştur.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında edebi metinlerin okuma materyali olarak kullanılması yok denecek düzeydedir. Hazırladığımız çalışma esnasında edinilen bilgiler dâhilinde, bundan sonra konuyla ilgili yapılacak olan çalışmalar için gerekli öneriler bir sonraki başlıkta sunulmuştur.

5.2 Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kültürlerarası iletişimi güçlendiren ve Türkçenin uluslararası düzeyde tanınırlığını artıran önemli bir alandır. Bu alanda yürütülen öğretim süreçlerinin daha etkili ve sürdürülebilir kılınabilmesi, çeşitli pedagojik, teknolojik ve kültürel unsurların bütüncül biçimde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu doğrultuda, öğretim etkinliklerinin niteliğini artırmaya yönelik öneriler aşağıda madde madde sunulmuştur.

1. Kazandırılmak istenen temel becerilere göre materyal seçimi yapılmalıdır.
2. Materyal seçiminde hedef kitlenin Türkçe bilme seviyesine göre materyallerin türü ve içeriği değişmektedir ve bu duruma dikkat edilmelidir.
3. Yabancılar Türkçe öğretmek için hazırlanan ders materyalleri öğrenciyi pasiflikten çıkarıp aktif hâle geçirici özellikte olmalıdır.
4. Türk kültürüne mutlaka yer verilmelidir. Hatta sınıftaki öğrenci sayısı imkân veriyorsa Ayrılıp-Birleşme tekniği kullanılarak yedi ayrı coğrafi bölgemizin gelenek ve görenekleri her bir derste bir bölgemiz öğrenilecek şekilde ders planlaması yapılabilir.
5. Çocuklarla okunan kitaplar hakkında konuşulmalı, sohbet edilmelidir.
6. Yabancılar Türkçe öğretimi alanı seviyelere göre hazırlanmış sözlükler oluşturulmalıdır.
7. Edebi metinler olumlu kişilik özelliklerinin örnek gösterildiği metinlerden seçilmelidir.
8. Küçük yaşta bireyler için uyarlanan edebi metinler resimleştirilerek daha ilgi çekici hale getirilmelidir.
9. Yabancılar için Türkçe öğretimi konusunda uyarlanacak hikayeler Osmanlı Devletinin son dönemleri ve Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarını önceleyen edebi hikayelerden seçilmesine özen gösterilmeli ki bu dili öğrenenler bu ülkenin nasıl imkansızlıklarla nasıl zorluklarla kurulduğunu öğrenebilsin.
10. Öğrencilerin yaş, ilgi alanı, öğrenme hedefleri ve dil düzeyi göz önünde bulundurularak esnek ve modüler bir müfredat hazırlanmalıdır.

11. Dil edinimini destekleyen iletişimsel yaklaşımlar benimsenmeli; sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak rol yapma, grup çalışmaları ve tartışmalar teşvik edilmelidir.
12. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri birbirini tamamlayacak şekilde bütüncül bir yaklaşımla öğretilmelidir.
13. Öğrencilere Türk kültürünün yanı sıra kendi kültürel arka planlarını tanıma ve kıyaslama imkânı tanıyan içerikler sunulmalıdır.
14. Dil öğrenimini destekleyen dijital kaynaklar, mobil uygulamalar ve çevrim içi platformlar eğitim sürecine entegre edilmelidir.
15. Başarı ölçütleri yalnızca sınavlara dayalı olmamalı; portfolyo, performans görevi ve öz değerlendirme araçları kullanılmalıdır.
16. Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin, alan bilgileri kadar pedagojik formasyonları da sürekli hizmet içi eğitimlerle desteklenmelidir.
17. Dil öğrenme sürecini oyunlaştıran, öğrencilerin ilgisini canlı tutan ve başarıyı teşvik eden uygulamalar devreye alınmalıdır.
18. Öğrencilerin dikkatini çekecek nitelikte video, şarkı, görsel hikâyeye ve ses kayıtlarıyla öğrenme süreci zenginleştirilmelidir.
19. Eğitim süreçleri, öğrenci geri bildirimlerine ve alan araştırmalarına dayalı olarak sürekli gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1985). *Türk dilinin temelleri*. TDK Yayınları.
- Aksan, D. (1979). *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim*. TDK Yayınları.
- Alkan, M. (1994). *Yabancılar Türkçe öğretimi*. Akçağ Yayınları.
- Aslangilay, S. (2019). Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi ve tamamlayıcı kitap. Ü. Şen (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (ss. 41–63). Pegem Akademi.
- Akyüz, Y. (1989). *Türk eğitim tarihi* (s. 45–46). Ankara.
- Ayrancı, B. (2019). Türkiye’de yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(2), 446–454.
- Baker, W. (2016). *The role of literature in language teaching*. Routledge.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, (1), 19–30.
- Bayraktar, N. (2003). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi*, (119), 58–71.
- Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5(4), 221–235.
- Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
- Caner, M., Direkçi, B., & Kurt, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Journal of Language Education and Research*, 5(2), 76–92.
- Çalışkan, M. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkinlik temelli öğretim yöntemleri. *Eğitim ve Dil Dergisi*, 15(4), 234–247.

- Çelik, İ. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama yöntemleri*. Eğitim Yayıncılığı.
- Çiftçi, Ö., & Coşkun, H. (2017). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların farklı değişkenlere göre tasnifi. *International Journal of Language Academy*, 5(4).
- Coşkun, A. (2013). Foreign language teaching within the framework of the Common European Framework of Reference. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70, 1102–1106.
- Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press.
- Demir, A., & Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, (30), 51–72.
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı dil öğretimi: İlkeler, yöntemler, teknikler*. Pegem Akademi.
- Demirel, Ö., Altun, E., Ateş, A., Başboğaoğlu, U., Çelik, L., Çeliköz, N., Erişen, Y., Oral, B., Taşlı, H., Tekinarslan, E., & Yağcı, E. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Pegem Akademi.
- Dilber, N. Ç. (2018). Yabancılar Türkçe öğretimi üzerine yazılan kaynak kitaplara ilişkin bir inceleme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 111–128.
- Durmuş, M. (2018). Dil öğretiminin temel kavramları üzerine düşünceler: Yabancılar Türkçe öğretimi mi, yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi mi? *Türkbilig*, (35), 181–190.
- Demir, H. (2018). Türkçe öğretiminde çeşitlilik ve uygulama yöntemleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 88–101.
- Er, O., Biçer, N., & Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51–69.

- Ergül, E., Mutlu, M., Usta, B., & Çelebi, C. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim*, 1(3), 39–52.
- Gündüz, N. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Morpa Kültür Yayınları.
- Güven, İ. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde dil bilgisi ve kelime öğretimi. *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 22(1), 32–45.
- Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde okuduğunu anlama becerisini geliştirme yolları. *Milli Eğitim Dergisi*, (182), 310–321.
- Kırkgöz, Y. (2011). *Türkçe öğretiminde dilsel uyarlama stratejileri*. Dil Yayınları.
- Kırkgöz, Y. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma etkinliklerinin etkililiği. *Turkish Studies*, 12(4), 80–96.
- Koç, M. (2021). *Dil eğitiminde temel kavramlar ve yöntemler*. Nobel Yayınları.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press.
- Memiş, M. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminin güncel sorunları*. Pegem Akademi.
- Nazif, S. (1918). *Fırak-ı Irak*. Mahmud Bey Matbaası.
<https://kutuphane.tdk.gov.tr/details?id=5610>
- Özdemir, A., & Aksoy, S. (2019). Dil öğretiminde duyuşal yaklaşımlar ve etkileri. *Eğitim ve Dil*, 14(3), 78–90.
- Özkan, E. (Ed.). (2022). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Eğitim Yayınevi.
- Öztürk, G. (2015). Türkçe öğretiminde telaffuzun önemi. *Dil ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 98–104.
- Şahin, R. (2016). Dil ve kültür ilişkisi: Türkçede kültürün yeri. *Dil ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 210–223.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar* (Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Tuncer, M. (2012). *Yabancı dil öğretiminde sözcüksel ve sözdizimsel uyarlamalar*. Eğitim Araştırmaları Derneği.

Turan, G. (2017). Dil öğretiminde hata düzeltme ve etkileşim. *Yabancı Dil Eğitimi Dergisi*, 3(1), 12–20.

Yıldız, M. (2018). Dil öğreniminde görsel ve işitsel materyallerin etkisi. *Dil Bilimleri Dergisi*, 25(4), 123–135.

Yıldırım, S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve yöntemleri. *İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52(2), 112–126.

EKLER

EK-1: Şehidin Babası (Özgün Metin)

EK-2: Şehidin Babası (Sadeleştirilmiş Metin)

EK-3: İntihal Raporu

EK-4: Bildirim Sayfası

EK-5: Özgeçmiş Sayfası

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

ŞEHİDİN BABASI

Meclis-i mâliye azâlığundan mütekâid pederi otuz beş sene evvel vefât etmişti. O zamân kendisi yirmi bir yaşında, Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhânenin son sınıf imtihânlarını ihzâr ile meşgul' idi. Babasının İrtihalinden iki ay sonra aliyyü'l- a'lâ, derecede şehâdetnâme ve ğâlibâ altı yüz kuruş maâş ile bir nezârete memûr oldu.

Babası ona Cerrahpaşa'da denize nâzır, güzel bir hâne ile Eminönün'de üç dükkân ve Galata'da küçük bir hâne mîrâs bırakmıştı. Şu bir kaç parça mülkün îrâdı, o zamânlar temîn-i refâh etmeye kâfi idi. Bununla berâber taşralarda çalışmak isteyerek, bir kaç sene sonra, bulunduğu kalemi terk ile bir vilâyetin maiyyet-i memuriyyetini istidâ etti. Emeli Anadoluy'u, anavatanı dolaşarak hem hizmet etmek, hem memuriyyet maaşından tasarruf edeceği para ile adaların birinde bir köşk yaptırarak, ömrünün son senelerini zarif bir bahçe ile zengin bir kütüphâne ortasında geçirmekti.

Dünyâda yalnız bir vâlidesi ve efrâd-ı âile nâmına da kendisini büyötmüş olan bir dadısı vardı ki vâli'desinin cihâz halayığı iken eskidikçe dostu, hemdemi, hemderdi olmuştu.

O, küçük âilesini müstashiben mahall-i memûriyyetine azimete hazırlanırken, mahallesinde, genç memûru birkaç gün düşündüren küçük bir hâdise oldu: Evlerine muttasıl ahşâb hâneye yeni bir âile nakl etmişti. Genç bir kızın ara sıra pürüzsüz, titrek bir sadâ ile okuduğı,

Nihânsın dîdeden ey mest-i nâzım,

Bana sensiz cihânda cân ne lâzım!..

Benim sensin felekte sâyesâzım,

Bana sensiz cihânda cân ne lâzım!..

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

mısrâlarıyla başlayan bir şarkıyı kendi hanesinin cünhasından teessür ve istiğrâk ile dinlerdi. O zamânı idrâk edenler, bu şarkıyı mutlakâ tahattur ederler. Her yerde hemen her gün okunur, bestesi de güftesi gibi merğûb bir neşîde idi.

O, yüzünü görmediği kıza muhrik sesinin delâletiyle kendi yâdında tersim ettiği bir çehre, meselâ iri ve baygın elâ gözler, uzun kirpikler, beyâz ve az tonbul bir yüz, bir kısmı alnının üstüne dökülmüş kumral ve gür saçlar iâre eder ve okuduğu şarkıyı dinler, dinlerdi.

Bu ancak bir kaç gün devâm edebildi. Şu bî-günâh hâdise istisnâ olunursa hayâtının sahâif-i güzârîşine hiç bir mâcerâ-yı muâşakanın satr-ı tazîbi karışmamıştır.

Eşyasının lüzumlu aksamını ve iki sandığı dolduran kitaplarını alarak validesiyle dadısını ve bir de on beş seneden beri hizmetlerinde bulunan Kengirili aşçı kadını bi'l-istishâb, bir perşembe günü Akdeniz tarikiyle semt-i maksûda revân oldu. Bindığı vapur, kendi hâneleri hizâsından geçerken, bir rub' asırlık hayâtının en canlı hâtıraları karmakarışık sûrette hayâlinde güzerân oluyordu. Bu sırada, pürüzsüz, mühtezz bir sadâ kulağına,

Nihânsın dîdeden ey mest-i nâzım!..

Mısrâını fısıldar gibi oldu. Bu tahattur onu pek ziyâde mütehassis etmişti. Gözlerinde yaşarmak istidâdını hissederek kamerasına çekildi. Ve bir daha onu düşünmek istemedi. Mahall-i memûriyetine vâsıl oldukları zâmân şarkıyı da hânende-i nâ-mer'îyi de hemen büsbütün unutmuştu.

O, taşra hayatının fikre tembellik ve uyuşukluk veren itiyâdâtına kapılmayarak bir parça merdümgerizâne yaşadı.

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

İstanbul'un matbûâtıyla pek iyi vâkıf olduğu Fransızcanın enâfis-i âsârını ihtimam ile takîp ediyordu. O kadar ki sekiz sene iftirâktan sonra ilk defa olarak sıla-i rahm için İstanbul'a geldiği zamân arkadaşları terakkiyât-ı fikriyyesini biraz hayret, biraz da hicâb ile takdir etmişlerdi.

Ulûm-ı müsbetenin telakk'âtından başka hiç bir şeye ehemmiyet vermeyen ve itimâd etmeyen o metîn zekânın irs ve itiyâd sâikasıyla bazı ebâtîle karşı zaafı hiss olunurdu. Meselâ senenin bazı aylarını, ayların bazı günlerini meşûm telakkî eder, çift sayıların tek adedlerden ziyâde bereketli olduğuna inanmak ister, her ayın ilk defa olarak gördüğü hilâli akabinde ilk nazarının taalluk edeceği çehreden yümn ve nahs gelebileceğine kâil ve hele rüyâyâ adetâ mutekid idi. Bu hâliyle çok defalar kendisi de istihzâ etmiş ve,

— Ne yapayım?... Elimde değil ki!.. Bunlar benim asâbımın akideleridir, demişti.

Muvakkat tahkîkât memûriyyetleri, kâimmakâmlıklar, mutasarrıflıklarla Anadolu'yu, Araplar, Kürtlerle meskûn vilâyetleri tâm yirmi sekiz sene dolaştı. Miyâh-ı câriyenin menâzır-ı hayâtından mahrûm ve ağaçsız çöl kasabaları, boğazlara, uçurumlara, ormanlara gömülmüş dağ beldeleri, havâsı ceyyid veya sıtmalî gûnâ gûn yeler, işte yirmi beş yaşından elli üç yaşına kadar geçen seneleri bel' eden mekâbir-i ahyâ. O bunların icâb ettiği kasveti azm ve irâdesinin kuvvetiyle yenmişti. Ömrünün son demlerini tesliye ve terfih edecek köşk, İstanbul adalarının birinde melâz-ı hayâtı olacak yuva, ona teşcî-i hayâliyle muhitinin her dem izâcında iâre-i kuvvet ederdi. Yirmi sekiz sene zarfında yalnız dört kerre İstanbul'a mezûnen gelerek bu uzun müddetin ancak sekiz ayını maskat-ı re'sinde geçirebilmişti.

İffet ve istikâmet husûsunda mutaassıb, âdeta titizdi. Ve isrâfı sevmediği gibi hissetten de müteneffir idi. On altıncı sene-i istihdamında mutasarrıflığı ihrâz ettikten sonra maâşının nısfıyla İstanbul'daki vâridâtının tamâmını muntazaman tasarruf etti. Üç bin kûsûr kuruş maâş ile bi'l-istidâ tekâüd edildiği zamân beş bini mukaddem ki memûriyetler

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

maâşının tasarruf edilen miktarından olmak üzere, on iki bin kusûr lira bankada parası mevcûd idi. Bu meblağ, o zamân her emel-i masûmu tatmine bâliğan mâ-beleğa kifâyet ederdi.

Taşraya çıktıktan bir sene sonra bulunduğu vilâyet defterdârının kerimesiyle teehhül etti. Kendisi gibi İstanbullu, gayet güzel itinâ ile terbiye ve talîm edilmiş bir hanım; ki aralarında ancak sekiz yaş kadar bir fark vardı. Evlendiler ve seviştiler. Teehhüllerinden iki sene sonra, çöl ortasına düşmüş bir kazâ merkezinin kızgın güneş altında sağlam güzel bir erkek çocukları dünyâya geldiyse de zavallı genç kadın, valideliğin nimet ve zevkini dört gün kadar idrâk ederek hummâ-yı nifâsîden vaz-ı hamlin onuncu günü terk-i hayât etti!.. Bu darbe yeni peder olan zevci fenâ hâlde sarsmıştı, oğluna karşı vâlidelik vezâifinden hisseyâb o’uyor, kendi vâlidesiyle dadısının nevzâda bezi ettikleri ihtimâma o da iştirâk ediyordu. Şefkat-i übüvveti bir kat daha teşdid eden bu fazla ve mecbûrî iştiğâl ve takayyüd, onu evlâdına diğer babalardan ziyâde rabt etmişti. Çocuk büyüdükçe bu merbûtiyyet tezâyüd etti seneler hep böyle geçmiş; tekâüdünü istihsâl ile Kınalı Ada’da, daha evvel inşâ ettirmiş olduğu köşke yerleştiği zâman, yirmi beş yaşındaki oğlu babasının münevver, zeki, azimkâr bir müsteşârı, bir mahremi, en yakın arkadaşı olmuştu.

Doktora imtihanlarını vermiş, o sene mekteb-i hukûktan neşet edecekti, Harb-i umûmîye âit seferberlik ilân olundu. Ve genç hukûk şinâs da arkadaşlarıyla berâber davet olundukları silâh altına şitâb etti.

Ben onu bu sırada Kınalı Adasını tezyin eden her türlü esbâb-ı refâhı muhtevi köşkündeki zarif bahçesiyle zengin kütüphânesinin arasında biraz münzeviyâne ve fevkalâde kibârâne ömür geçirirken tanıdım. Ve az zamân içinde mütekâbilen seviştik, İstanbul’a nâdiren gelir ve her geldikçe beni behemehâl arardı.

Oğlunun askerliğini mütevekkil bir tebessümle telakki etti. Hukuk şinâs iyi bir nefer ve iki üç aylık bir talîmden sonra mükemmel bir asker olmuştu. İhtiyat zabıtlığıyla Irâk

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

cephesine memûr ettiler. Oradan babasına yazdığı mektûplar pek hararetli, dîn aşkı, vatan muhabbetiyle malî idi. Biraz sonra haber aldık ki Şuaybe önünde sağ memesinin üstünden bir mitralyöz kurşunuyla yaralanmış ve tedâvî için Bağdâd'a kadar getirmişler.

Bağdâd askerî hastahânesinde elli gün yattıktan sonra üç ay tebdîl-i havâ ile İstanbul'a geldi, ne kadar değişmiş: Ne kadar sararmış ve ne kadar zayıflamıştı!..

Ziyaretlerine gittim. Babası oğlunu tekrâr gördüğü için memnûn, fakat cisminin muvâcehe-i harâbîsinde endîşenâk ve müteelim idi. Tebdîl-i hevâ müddeti bitmiş mi idi bilmem. Galiçya seferi için müretteb fırkalardan birine memûr etmişler. Baba, oğul hîç bir kelime-i şikâyet teâtî etmeksizin, bir kaç damla gözyaşıyla ıslanan bûseler arasında ayrıldılar.

Galiçya'dan ikişer hafta fâsıla ve kırk gün teehhurla üç mektûb geldi.

Bu kâğıtlar bir buçuk sene evvelki tüvânâ, cedelcû zâbitin harâretli hitâbelerini değil, asâbı gevşemiş, meftur bir adamın yorgun hasbihâllerini muhtevi idi. Son mektûbunda babasına diyordu ki:

Bu gece rüyâmda ceddinizi gördüm. Ne kadar sevimli bir adamdı! ...Beni yüzümden, gözümden öperek hâlimi ve sizi sordu. Velâdetinizden çok evvel vefât etmiş, sizi bilmiyormuş. Bana da “ne vakit yanıma geleceksin oğlum?..” dedi. Bu suâl keşki fevkalâde bir hâle işâret, bir beşâret olsa!.

Zavallı peder!. ... Bu rüyâyı hüsn-i tabîr ediyor.

— Ölü görmek hayrdır. Davet de daha pek çok zamân dünyada kalacağına işâret!..

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

Diyordu. O bu mektûpla âdetâ müteselli olmak istemişti. Fakat aradan haftalar, aylar geçiyor. Oğlundan haber gelmiyordu. Bu halecânlı günlerin birinde ziyâretine gitmiştim. Artık evvelki kadar okuyamıyor ve bahçesinin gûnâ gun çiçekleriyle eskisi gibi uğraşmaktan âciz, açıkta tahta veya hasır kanepeler üstünde sâatlerce dalgın, uyuşuk oturuyordu. Fikrini bir müddet başka şeylerle işgâl etmek istedim. Nelerden mahzûz olacağını biliyordum. Sohbetimiz onu bulunduğu hâlden yavaş yavaş ayırarak cânlandırmak istidâdını gösterir bir tarz aldığı zamân demir parmaklıkla bahçeyi sokaktan ayıran duvarın ötesinden ve karşıki kaldırımdan, bir bacağı kesilmiş ceketinin üstünde kırmızı ve beyaz renkli şeridi uzaktan bile fark olunan, genç, iri, yakışıklı bir zabıt iki koltuk değneğine dayanmış aheste aheste geçiyordu. Bunu görür görmez ne söylediğini unuttu. Ve birden bire sarararak dudakları titremeye başladı.

— Aman yâ Rabbi!.. Benimki de böyle mi gelecek?.. dedi.

İkimiz de susmuş, ikimiz de ne söyleyeceğimizi şaşırmıştık. Aradan beş, on dakika geçti. Sükûtu yine kendisi ihlâl ile

— Âh gelsin de nasıl gelirse gelsin!.. dedi. Onu ben gelir gelmez evlendireceğim. Şu bahçenin ortasında, çemenlerin üstünde çenberlerini çevirerek koşacak torunlarım bana her şeyi unuttururlar. Koşsunlar, oynasınlar, yalnız çiçeklerimi koparmasınlar, çünkü bunları da uzun emeklerle yetiştirdim.

Bu sözleri söyledikten sonra birkaç dakika sükût etti. Ben o gün gelmiş olduğuma nâdim, muztarib düşünüyordum. Birden bire acı acı gülmeye başladı. Çehresinde o zamâna kadar hiç görmediğim bir hâl gözlerinde vahşî bir şule vardı; ne yalan söyleyim!.. Korktum, ve kaçmak istedim.

Habersiz geçen haftalar peder kalbinin endîşelerini dakikadan dakikaya arttırıyordu. Günün birinde bahçe kapısının çingırağım ihtiraz ile çalan bir posta müvezzi'yi, hizmetçi kıza

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

sağ köşesi damgalı resmî bir zarf uzattı. Ve makbûzunu sonra gelip alacağını söyleyerek tecrübe- dîde memûr, âdetâ firâr edercesine uzaklaştı.

Gelen tahrîrât, harbiye nezâretinden idi. Mahdûmunun düşmandan bir siper istirdâd ederken, bölüğünün başında şehîd olduğu haber veriliyor, peder-i muhterem de hem taziye, hem kemikleri Galiçyra'nın topraklarına karışmış olan ecdâdın ervâhını kahramanca ölümüyle müftehir eden böyle bir oğul yetiştirmiş olduğundan dolayı tebrik ediliyordu.

Hem taziye, hem tebrik olunan peder, bu satırları ilk okuyuşta hiç bir şey anlayamadı. Bir kaç kerre daha okudu. Hayır!.. Uyuşmuş ve donmuş dimağı bu satırlara sokulmuş muammâyı bir türlü halledemiyordu. Ufk-ı idrâkini kaplayan sehâb-ı ibhâm henüz büsbütün dağılmadan odasına çıkarak oğlundan son gelen mektubu yazıhânesinin orta gözünden çıkardı. Ve dikkatle okumaya koyuldu. Fakatşimdi gelen resmî kâğıdın muhteviyâtıyla oğlunun rüyası arasında sarîh bir tenâkuz var. Mâdem ki ceddî oğluna görünmüş ve davet etmiş, o behemehâl hânesine salimen avdet etmeli idi.

Ölü görmek hayra işaret, davet de dünyâda kalmaya beşaret! .. Mektûbu da, tahrîrâtı da bir masanın üstüne atarak, câbecâ kitâp dolapları mevzû geniş yazıhânesinde ve eli arkasında ağır adımlarla dolaşmaya başladı. Güneş İstanbul'un ufkundan gurûb etmiş, karşıdaki Anadolu sâhili kararmaya yüz tutmuştu. Artık ne oğlunu düşünüyordu, ne Anadolu'nun yirmi sekiz sene süren yeknesek, melâl-âlûd, kasvetli hayâtını, daha evvele, Cerrahpaşa'daki lâkayd, masûm, şen senelere ircâ-ı tahattur etti.

Hâlin ye's ve ıztırâb ile çırpman dakikalarında mazinin elvâh-ı mesûdesini temâşâyâ dalmak ne kadar elem-âverdir!.. Hoş geçen demlerimize “felekten çalınmış bir gün” deriz. Fakat felek, çalınmış her günün bedelini ve intikâmını bizden muztarib ve meftûr düşüğümüz dakikalarda -hem de fâizi ve ez'âfıyla alır. Hâlin girîve ıztırârından ne vakit hâfızamızın habl-i yâdına sarılarak çıkmak istersek daha derin bir girdâb-ı ducrete düşeriz. İnsânda fitrî bir dâ'û's-sıla-i mâzî vardır. O tahassürü, bir de hâlin kahıryla meftûr

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

olduğumuz zamân, tehzîz ve îkâz edersek, tâb-ı tahammülümüzü kendi elimizle kırmış oluruz.

Ey fânî!.. Mâzîden husûsiyle mâzînin, senin hayâtın ve senin saâdetin gibi, nâ-pâydâr ve bî-vefâ eyyâm-ı ezvâkını kara günlerinde yâd etmekten kork. Geçmişin tesliyet dilendiğin eli, seni hissen zayıf ve hasta bulursa, mevcûdiyyetini kıran bir pençe-i kâhır olur.

Zavallı baba!.. O dakikada ne muhâkemesine hâkim idi, ne ihtiyârına sâhib. Nefsini, güzel geçmiş günlerin müstehzi ve muazzib yâdına, pür-fütûr ve bî-irâde, teslim etti.

Merhûme vâlidesi gençliğinde İstanbul’un en güzel kadını imiş. Bu en güzel kadının enzâr-ı şefkati önünde koşan, oynayan çocukluğunu, sonra da istikbâl-i dîrâdûra âit bir gâyeyi tatmin azmiyle İstanbul’u terk etmek istediği zamânları düşündü. Oğlunun mektûplârı inkitâ ettiği haftalardan biri ara sıra gözlerinde beliren ğarîp şulelerden biri bu sefer de parlamaya başlıyordu. Birden bire gözlerini tavana dikerek bir iki dakika arandı. Dudakları hafif sûrette titriyor, boğazından bî-manâ, fakat nağmeli bir mırıltı çıkıyordu. Biraz sonra gür ve acı bir sesle, adetâ haykırır gibi terennüm ettiği duyuldu:

Nihânsın dîdeden ey mest-i nâzım,
Bana sensiz cihanda cân ne lâzım!.
Benim sensin felekle sâye-sâzım,
Bana sensiz cihânda cân ne lâzım!

yetmiş sekiz yaşındaki dadısı küçük beyinin tam kırk seneden beri şarkı okuduğunu işitmemişti. O hâlâ bu ihtiyâra “Küçük Bey” derdi. Ve gülünlere de,

— Ne yapayım?.. Elime doğdu, beşiğini salladım. Aksakalı da olsa yine benim küçük beyimdir.

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

İtizârını savururdu.

Dadı sessiz, sesiz ilerleyerek yarı açık kalmış olan oda kapısının aralığından baktı. Beyin o vakte kadar hiç görülmemiş bir hâli vardı. Girmeye ve sormaya cüret edemedi. Biraz sonra yemeğe inmesini ihtâr için gönderdiği hizmetçiye de bey bir el işâretiyle savdı.

Şarkısına pek kısa fâsılalarla devâm ediyordu. Sabâh olmuştu. Güneş Anadolu'nun ufkundan doğarken o aynı tavır ve edâ ile şarkısını okuyor, okuyordu:

Dil-i vîrânımı yıktın temelden,
Geçirdin gönlümü her bir emelden,
Rehâyâb olmadın zâlim ecelden,
Bana sensiz cihânda cân ne lâzım!..

Güneşin odaya dökülen eşi'a-i muhrikası ona şarkısını kestirdi. Artık dolaşacak kuvveti de kalmamıştı. Gözü, masanın üstünde açık duran o kefen suratlı iki kâğıda ilişti, önünde tevakkuf etmiş dokunmaya âdetâ cesâret edemiyordu. Uykusuzluktan, açlıktan bî-tâb kızarmış gözlerinde ma'hûd şule, birden bire her zamankinden daha şiddetle peydâ olarak, evvelâ oğlunun mektûbunu, sonra da Harbiye nezâretinin tahrîrâtını okudu. Bunda anlaşılmayacak hiç bir şey yoktu. Dün akşamdan beri intikal edememiş olduğuna kahkahalarla hayret etti. Mesele pek sarîh: Ordu oğlunu hidemâtına mükâfaten terhîs etmiş. Hiç oğlu ölen bir baba tebrîk olunur mu?.. Bu ancak tehniyet-i terhistir. O nereden ise, ihtimâl ki bugün, bu sabâh kendisine gelecek, akşamdan beri endişenâk, sâkit duran dadısını çağırdı:

— “Artık bizim çocuk geliyor. Evvelâ dedem tebşir etti. Şimdi de ordudan haber veriyorlar. Bana bir kahvaltı hâzırla. İlk vapurla gelmek ihtimâli var.” dedi.

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

— Bu müjde ile sevinen dadının hemen hazırladığı kahvaltayı kır sakallı küçük beyi yerken, cefâkeş kadın, her iki beyini kavuşturacak olan Cenâbullâha şükr ediyordu.

— Ümitvâr peder ilk vapuru istikbâle gitti. Kınalı'ya yalnız iki yolcu çıkmıştı. Sükût ile hanesine avdet ederek diğer vapura ve... vapurdan vapura nakl-i intizâr etti. Vapur bulunmadığı saatlerde de dürbin elinde denizden geçen kayıkları birer birer tarassud ve gözden ğâib oluncaya kadar takîb ederdi. Âh!.. ne kadar kayıkların yolcularını oğluna benzetmiş, yüreği ne kadar titremişti!...

— Dört gün sonra Sabâh gazetesinde Bandırma istasyonuna âit bir telgrafnâme okudu. Zâhirde kendisine taalluk etmeyen bir iş. Bununla berâber şu telgrafnâmenin oğluyla bir münâsebeti olduğunu sezerek ilk vapurla Bandırma'ya gitti.

— Oğlu orada da yoktu!..

— Artık muhtelif yerlerden sık sık ona oğlunun imzâsıyla telgraflar geliyor. Her gün bir iskelede, bir demir yol mevkiğinde onu arıyordu. O bu hayâl ile ne kadar bî-karâr olmuş. Ne kadar fırtınalı havâların yağmurlu soğuk günlerin mehâlikini bâzîçe-i emvâc olan küçük, dar, pis bir vapurda bazan bir maunada, bir kayıkta sâkit ve sabûr atlatmıştı! ... Silivri'den Erdeğ'e, Gelibolu'dan Gemlik'e kadar Marmara'nın Şarkında, Garbında, Cenûbunda, Şimâlinde ne kadar iskele ve ne kadar ada varsa hepsini birer birer aradı. Mevhum telgrafnâmelerin temâdî eden yalanları onu me'yus değil, daha ziyâde ümitvâr ediyordu.

— Zarif bahçesi, torunlarının çenberleri çemenleri üstünde dönmeden, çiçekleri, ağaçlarıyla harâb olmuş, zengin kütüphânesi, nisyânın her gün biraz daha maddileşen tabakât-ı mütekâsifesiyle tozlar ve örümcekler içinde, metruk bir türbeye dönmüştü.

EK-1: Şehidin Babası Özgün Metin

— Kimseyi ne ziyâret, ne kabûl ediyordu. Aylardan beri bî-çâreyi görmemiştim. Konya’dan avdet ederken İzmit istasyonunda tesâdüf ettim. Ne kadar değişmiş ve ne kadar ihtiyâr ve harab olmuştu!.. Oğlundan yine telgraf almış, bizim trende imiş. Evvelâ yolcuları, sonra kompartımanları, eşyâ vagonlarını, lokomotif arabasını birer birer aradı. Pek yorgundu. Oğlunun bu sefer de çıkmadığını görünce oradaki tahta kanepenin üstüne yıkılır gibi oturarak,

— Âh!, nerede kaldı!... Baba olmamış ki bu kadar intizârın bir babaya ne kadar eziyet verdiğini bilsin!., dedi.

Nişantaşı, 8 Ağustos 1918

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

ŞEHİDİN BABASI

Babası, Maliye Meclisi üyeliğinden emekli olmuş ve otuz beş yıl önce vefat etmişti. O sırada kendisi yirmi bir yaşındaydı ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin son sınıf sınavlarına hazırlanmakla meşguldü. Babasının vefatından iki ay sonra, en yüksek derecede diploma aldı ve sanırım altı yüz lira maaşla bir bakanlıkta memur olarak göreve başladı.

Babası ona, Cerrahpaşa'da deniz manzaralı güzel bir ev, Eminönü'nde üç dükkan ve Galata'da küçük bir ev miras bırakmıştı. Bu birkaç mülkün geliri, o zamanlar rahat bir yaşam sürdürmeye yeterliydi. Bununla birlikte, taşralarda çalışmak istedi ve birkaç yıl sonra bulunduğu görevden ayrılarak bir vilayet memurluğuna başvurdu. Amacı, Anadolu'yu gezerek hem hizmet etmek hem de memurluk maaşından biriktirdiği parayla adalardan birinde bir köşk yaptırarak, ömrünün son yıllarını güzel bir bahçe ve zengin bir kütüphane arasında geçirmekti.

Dünyada yalnızca bir annesi ve kendisini büyüten bir dadısı vardı. Annesinde bakıcılığını yapan o dadı zamanla annesinin hem dostu hem de destekçisi oldu.

O, küçük ailesini de yanına alarak yeni görevine hazırlarken, mahallesinde genç memuru birkaç gün düşündüren küçük bir olay yaşandı: Evlerine bitişik ahşap bir eve yeni bir aile taşınmıştı. Genç bir kız, ara sıra ince ve titrek bir sesle okumaya başlıyordu.

Ey nazlı bakışlarıyla beni mest eden sevgilim, yine gözlerden uzaksın.

Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

Bu dünyada benim derdime çare olacak sadece sensin.

Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

Bu mısralarla başlayan bir şarkıyı, kendi evinin penceresinden duygulanarak ve hayranlıkla dinlerdi. O zamanı bilenler bu şarkıyı mutlaka hatırlar. Her yerde, hemen her gün okunur; bestesi de güftesi kadar sevilen bir şiirdi.

O, yüzünü görmediği kıza, etkileyici sesinin işaretiyle kendi hayalinde canlandırdığı bir yüz düşünürdü. Mesela, iri ve baygın ela gözler, uzun kirpikler, beyaz ve hafif tombul bir yüz, alnının üstüne dökülmüş kumral ve gür saçlar... Dinlediği şarkıyı böyle hayal ederdi.

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

Bu durum sadece birkaç gün sürdü. Şu günahkâr olay dışında, hayatının geçmişine baktığında, hiç bir şekilde macera ya da sıkıntı yaşamamıştı.

Eşyasının gerekli olanlarını ve iki sandığı dolduran kitaplarını alarak annesi, dadısı ve on beş yıldır hizmetinde bulunan Kengirili aşçı kadını da yanına alarak, bir perşembe günü Akdeniz yoluyla hedefledikleri yere yola çıktı. Bindığı vapur, evlerinin önünden geçerken, çeyrek asırlık hayatının en canlı hatıraları karmaşık bir şekilde zihninden akıp geçiyordu. Bu sırada, pürüzsüz ve titrek bir ses, sanki kulağına

Ey nazlı bakışlarıyla beni mest eden sevgilim, yine gözlerden uzaksın.

Mısra'sını fısıldar gibi oldu. Bu hatıra onu derinden etkilemişti. Gözlerinde yaşların belirmeye başladığını hissederek kamarasına çekildi. Ve bir daha onu düşünmek istemedi. Memuriyet yerine vardıklarında, şarkıyı da o görünmeyen şarkıcıyı da tamamen unutmuştu.

O, taşra hayatının düşünceyi tembelleştiren ve uyuşukluk veren alışkanlıklarına kapılmayarak, biraz insanlardan uzak bir şekilde yaşadı.

İstanbul'un basınını ve oldukça iyi bildiği Fransızca'nın değerli eserlerini özenle takip ediyordu. Öyle ki, sekiz yıllık ayrılıktan sonra ilk kez İstanbul'a ziyaret için geldiğinde, arkadaşları onun fikrî gelişimini biraz hayret, biraz da mahcubiyetle takdir etmişlerdi.

"Olumlu ilimlerin görüşlerinden başka hiçbir şeye önem vermeyen ve güvenmeyen o güçlü zekanın, kalıtsal ve alışkanlık kaynaklı olarak bazı batıl inançlara karşı bir zaafı olduğu hissedilirdi. "Mesela, bazı ayları ve ayların belirli günlerini uğursuz kabul eder, çift sayıların tek sayılardan daha bereketli olduğuna inanmak isterdi. Her ayın ilk görülen hilali sonrasında ilk bakışın iliştiği yüzden iyi ya da kötü bir etki geleceğine inanır ve özellikle rüyalarına neredeyse kesin olarak güvenirdi. Bu haliyle birçok kez kendisi de alay etmiş ve...

— Ne yapayım? Elimde değil ki! Bunlar benim sinirlerimin inançlarıdır, demişti.

Geçici araştırma memurlukları, kaymakamlıklar ve valiliklerde Anadolu'yu, Araplar ve Kürtlerle dolu şehirleri tam yirmi sekiz yıl boyunca dolaştı. Yalnızca cennet manzaralarından mahrum ve ağaçsız çöl kasabaları, boğazlara, uçurumlara ve ormanlara

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

gömülmüş dağ köyleri, havası ya güzel ya da sıtmal olan yerler, işte yirmi beş yaşından elli üç yaşına kadar geçen yılların geçirdiği mekânlar. O, bu yerlerin getirdiği kasveti, azmi ve iradesinin gücüyle aşmıştı. Ömrünün son dönemlerini rahatlatacak ve yüceltici bir köşk, İstanbul adalarından birinde hayatının son bulacağı bir yuva, hayalinde sürekli olarak onun çevresindeki yaşamı canlandırıyordu. Yirmi sekiz yıl boyunca yalnızca dört kez İstanbul'a resmi olarak gelerek, bu uzun sürenin ancak sekiz ayını başkentte geçirebilmişti.

İffet ve doğruluk konusunda oldukça titiz ve katıydı. İsrâfi sevmediği gibi, duygusal aşırılıklardan da hoşlanmıyordu. "On altıncı yılındaki göreve başlamasından sonra yüksek memurluğu elde ettikten sonra, maaşının yarısıyla İstanbul'daki gelirinin tamamını düzenli bir şekilde biriktirdi. Üç bin küsur kuruş maaşla emekli olduğu zaman, beş bin lirası önceki memurluk maaşından biriktirdiği miktar olmak üzere, bankada on iki bin küsur lira parası vardı. Bu miktar, o zaman her masum isteği karşılamaya yetecek kadar birikimdi.

Taşraya çıktıktan bir yıl sonra bulunduğu şehrin maliyeden sorumlu en yüksek memurunun kızıyla evlendi. Kendisi gibi İstanbullu, oldukça güzel, özenle terbiye ve eğitilmiş bir hanımdı; aralarında yalnızca sekiz yaş kadar bir fark vardı. Evlendiler ve mutlulukla birlikte oldular. Evliliklerinden iki yıl sonra, çöl ortasında bir kasaba merkezinin kavurucu güneşi altında sağlıklı, güzel bir erkek çocukları dünyaya geldi. Ancak zavallı genç kadın, anneliğin nimet ve zevkini sadece dört gün boyunca yaşayabildi ve doğum sonrası ateşten dolayı, hamileliğinin onuncu günü hayatını kaybetti. Bu durum, yeni baba olan eşini fena halde sarsmıştı. Oğlu için annelik görevlerini hissetmeye başlamıştı ve kendi annesiyle dadısının yeni doğan bebek için gösterdiği ilgiye o da katılıyordu. Bu fazladan ve zorunlu uğraş, annelik duygusunu daha da güçlendirdiği için, onu evladına diğer babalardan daha çok bağladı. Çocuk büyüdükçe bu bağlılık arttı; yıllar böyle geçti. Emekli olup, Kınalı Ada'da daha önce yaptırdığı köşke yerleştiğinde, yirmi beş yaşındaki oğlu babasının aydın, zeki, kararlı bir müsteşarı, en yakın arkadaşı olmuştu.

Doktora sınavlarını vermiş, o yıl Hukuk fakültesinden mezun olacaktı. Ancak Birinci Dünya Savaşı ile ilgili seferberlik ilan edildi. Genç hukukçu da arkadaşlarıyla birlikte askere çağrıldı.

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

Ben onu bu sırada, Kınalı Ada'yı süsleyen her türlü rahatlık unsuru ile donatılmış köşkündeki zarif bahçesi ve zengin kütüphanesi arasında, biraz yalnız ama son derece nazik bir şekilde yaşamını sürdürürken tanıdım. Ve kısa bir süre içinde karşılıklı olarak yakınlaştık. İstanbul'a nadiren gelir, her geldiğinde mutlaka beni arardı.

Oğlunun askerliğini Allah'a güvenmiş bir gülümsemeyle karşıladı. Bilgili bir hukukçu olan oğlu, iyi bir asker olmuş ve iki üç aylık bir eğitimden sonra mükemmel bir nefer haline gelmişti. Onu yedek subay olarak Irak cephesine görevlendirdiler. Oradan babasına yazdığı mektuplar, din aşkı ve vatan sevgisiyle dolu, oldukça coşkuluymdu. Bir süre sonra öğrendik ki Şuaybe önünde sağ memesinin üstünden bir makineli tüfek kurşunuyla yaralanmış ve tedavi için Bağdat'a kadar getirilmiş.

Bağdat Askeri Hastanesi'nde elli gün yattıktan sonra, üç aylık hava değişimi için İstanbul'a geldi. Ne kadar değişmişti: Sararmış, zayıflamış ve oldukça bitkin görünüyordu!

Ziyaretlerine gittim. Babası, oğlunu yeniden gördüğü için mutlu, ancak bedenindeki yıkıcı değişiklikler karşısında endişeli ve üzgündü. Hava değişim süresi bitmiş miydi, bilmiyorum. Galiçya seferi için düzenlenen birliklerden birine görevlendirmişlerdi. Baba ve oğul, hiç şikâyet kelimesi alışverişi yapmaksızın, yalnızca birkaç damla gözyaşıyla ıslanan öpücükler arasında ayrıldılar.

Galiçya'dan, ikişer hafta arayla ve kırk günlük bir gecikmeyle üç mektup geldi.

Bu mektuplar, bir buçuk sene önceki enerjik, tartışmayı seven subayın ateşli ifadelerini değil; sinirleri yıpranmış, bitkin bir adamın yorgun sohbetlerini içeriyordu. Son mektubunda babasına şöyle diyordu:

Bu gece rüyamda dedenizi gördüm. Ne kadar sevimli bir adamdı! Yüzümden gözümden öperek benim ve sizin halinizi sordu. Sizin doğumunuzdan çok önce vefat etmiş, sizi tanııymıymuş. Bana da, 'Ne vakit yanıma geleceksin oğlum?..' dedi. Keşke bu soru olağanüstü bir duruma işaret, bir müjde olsa!

Zavallı baba!.. Bu rüyayı güzel bir şekilde yorumluyor.

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

— Ölü görmek hayırlıdır. Davet de kişinin pek çok zaman dünyada kalacağına işaret eder!

Diyordu. O, bu mektupla adeta teselli bulmaya çalışmıştı. Ancak aradan haftalar, aylar geçiyordu ve oğlundan haber gelmiyordu. Bu huzursuz günlerden birinde ziyaretine gittim. Artık önceki gibi okuyamıyor, bahçesinin her gün açan çiçekleriyle eskisi gibi ilgilenmekten acizdi. Açık havada tahta veya hasır kanepelerde saatlerce dalgın ve uyuşuk oturuyordu. Fikrini bir süre başka şeylerle meşgul etmek istedim; Bu huzursuz günlerden birinde ziyaretine gittim. Nelerden mahrum kaldığını biliyordum. Sohbetimiz, onu bulunduğu halden yavaş yavaş ayırarak canlandırma yeteneğini gösterir bir hale girdiğinde, demir parmaklıkla bahçeyi sokaktan ayıran duvarın ötesinden, karşı kaldırımdan, bir bacağı kesilmiş, ceketinin üstünde kırmızı ve beyaz renkli şeridi uzaktan bile fark edilen, genç, iri ve yakışıklı bir subay, iki koltuk değneğine dayanarak ağır ağır geçiyordu. Bunu görür görmez, ne söylediğini unuttu ve birden bire sarararak dudakları titremeye başladı.

— Aman ya Rabbi!.. Benimki de böyle mi gelecek?..

İkimiz de susmuş, ne söyleyeceğimizi şaşırmıştık. Aradan beş, on dakika geçti. Sessizliği yine kendisi bozarak

— Ah, gelsin de nasıl gelirse gelsin, dedi. Onu ben gelir gelmez evlendireceğim. Şu bahçenin ortasında, çimenlerin üstünde çemberlerini çevirerek koşacak torunlarım bana her şeyi unuttururlar. Koşsunlar, oynasınlar; yalnız çiçeklerimi koparmasınlar, çünkü bunları da uzun emeklerle yetiştirdim.

Bu sözleri söyledikten sonra birkaç dakika suskun kaldı. O gün gelmiş olduğuma pişman ve huzursuz düşünüyordum. Birden bire acı acı gülmeye başladı. Yüzünde o zamana kadar hiç görmediğim bir hal, gözlerinde vahşi bir ateş vardı; ne yalan söyleyeyim!.. Korktum ve kaçmak istedim.

Habersiz geçen haftalar, baba kalbinin endişelerini dakikadan dakikaya artırıyordu. Bir gün, bahçe kapısının çanını çalan bir postacı, hizmetçi kıza sağ köşesinde resmi damgası

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

olan bir zarf uzattı. Ve makbuzunu sonra gelip alacağını söyleyerek, tecrübeli memur adeta kaçarmış gibi uzaklaştı.

Gelen yazı, Savunma Bakanlığındandı. Oğlunun düşmandan bir siper alırken, bölüğünün başında şehit olduğu haberi geliyordu. Saygıdeğer baba, hem taziye alıyor hem de Galiçya'nın topraklarına karışan ecdadın ruhlarını onurlandıran böyle bir kahraman evlat yetiştirdiği için tebrik ediliyordu.

Bu satırları ilk okuduğunda, hem taziye hem de tebrik edilen baba hiçbir şey anlayamadı. Birkaç kez daha okudu. Birkaç kez daha okudu. Hayır! Uyuşmuş ve donmuş zihni, bu satırlardaki karmaşayı bir türlü çözemiyordu. Zihnini kaplayan belirsizlik henüz dağılmadan odasına çıkarak, oğlundan gelen son mektubu yazıhanesinin orta gözünden çıkardı. Ve dikkatle okumaya başladı. Ancak şimdi gelen resmi kâğıdın içeriği ile oğlunun rüyası arasında belirgin bir çelişki var. Mademki atası oğluna görünmüş ve onu davet etmiş, o zaman hemen evine sağ salim dönmesi gerekirdi.

Ölü görmek hayır, davet de dünyada kalmaya işarettir! Mektubu ve resmi evrakı bir masanın üzerine atarak, ofisinde ağır adımlarla dolaşmaya başladı; kitap dolaplarının arasında ilerliyordu. Güneş, İstanbul'un ufkundan batmış, karşıdaki Anadolu kıyısı kararmaya başlamıştı. Artık ne oğlunu ne de Anadolu'nun yirmi sekiz yıl süren monoton, sıkıcı ve kasvetli hayatını düşünüyordu. Daha önceki, Cerrahpaşa'daki kayıtsız, masum ve neşeli yıllarını hatırlıyordu.

Kişinin karamsar ve acılı anlarında, geçmişteki mutlu anıları hatırlamak ne kadar acı verici! "Hoş geçen zamanlarımıza 'Felekten çalınmış bir gün' deriz. Ama felek, çalınan her günün bedelini ve intikamını, biz zor zamanlar geçirirken, hem de fazlasıyla alır. Hafızamızın acılarından kurtulmak istediğimizde daha derin bir sıkıntıya düşeriz. İnsanın doğasında geçmişe duyulan bir özlem vardır. O acıyı, içinde bulunduğumuz zor durumlar ile sorguladığımızda, dayanma gücümüzü kendi ellerimizle yok etmiş oluruz.

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

Ey fanî! Özellikle senin hayatın ve mutluluğun gibi gelip geçici olan geçmişin keyifli günlerini, kara günlerinde anmaktan sakın. Umut aradığın geçmiş, seni duygusal olarak zayıf ve kırılgan bulursa, varlığını sarsan bir acı kaynağına dönüşür.

Zavallı baba! O anda ne düşüncesine hakim olabiliyordu ne de iradesine sahipti. Kendini, güzel geçen günlerin alaycı ve acı veren anılarına bitkin ve iradesiz bir şekilde bıraktı.

Ölen annesi gençliğinde İstanbul'un en güzel kadınıymış. İstanbul'un en güzel kadını olan annesinin şefkatli bakışları önünde koşup oynadığı çocukluğunu ve sonrasında bir hedefe ulaşma azmiyle İstanbul'u terk etmek istediği zamanları düşündü. Oğlunun mektuplarının kesildiği haftalardan birini hatırlatan, ara sıra gözlerinde beliren garip parıltılardan biri yine gözlerinde belirmeye başlamıştı. Birden gözlerini tavana dikerek bir iki dakika boyunca bakındı. Dudakları hafifçe titriyor, boğazından anlamlı ama melodik bir mırıltı çıkıyordu. Biraz sonra gür ve acı bir sesle, adeta haykırarak şarkı söylediği duyuldu:

Ey nazlı bakışlarıyla beni mest eden sevgilim, yine gözlerden uzaksın.
Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.
Bu dünyada benim derdime çare olacak sadece sensin.
Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

78 yaşındaki dadısı, küçük beyinin tam 40 yıldır şarkı söylediğini hiç duymamıştı. Hâlâ bu yaşlı adama "küçük bey" derdi. Ve bu yüzden gülenlere de,

— Ne yapayım? Elimde büyüdü, beşiğini salladım. Aksakallı da olsa hâlâ benim küçük beyimdir," derdi.

İtirazını böyle savunurdu.

Dadı, sessizce ilerleyerek yarı açık kalan oda kapısından içeriye baktı. Beyin o ana kadar hiç görülmemiş bir hali vardı. İçeri girmeye ve bir şey sormaya cesaret edemedi. Biraz sonra yemeğe gelmesini hatırlatmak için gönderdiği hizmetçiyi, bey bir el hareketiyle uzaklaştırdı.

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

Şarkısına çok kısa aralar vererek devam ediyordu. Sabah olmuştu. Güneş, Anadolu'nun ufkundan doğarken, o aynı davranış ve şekilde şarkısını söylüyordu:

İçimi temelden yıktın,
Gönlümü her türlü arzuya düşürdün,
Zalim ölüm bile seni almadı,
Bu dünyada sen olmazsan benim yaşamamın bir anlamı yok.

Güneşin odaya dökülen yakıcı ışıkları, onun şarkısını kesmesine neden oldu. Artık dolaşacak gücü de kalmamıştı. Gözü, masanın üstünde açık duran o kasvetli(karamsar) iki kâğıda takıldı. Önünde duruyor, dokunmaya cesaret edemiyordu. Uykusuzluktan ve açlıktan yorgun gözlerinde birdenbire daha önce hiç olmadığı kadar güçlü bir parlama belirdi. İlk olarak oğlunun mektubunu, ardından da Savunma Bakanlığının yazışmalarını okudu. Bunda anlaşılmayan hiçbir şey yoktu. Dün akşamdan beri geçememiş olmasına kahkahalarla şaşırdı. Durum çok açık: ordu, oğlunu hizmetine karşılık terhis etti. Hiç oğlu ölen bir baba tebrik edilir mi? Bu sadece terhis işlemidir. "O nereden ise, muhtemelen bugün, bu sabah kendisine gelecek. Akşamdan beri endişeli ve huzursuz duran dadısını çağırdı.

— Artık bizim çocuk geliyor. İlk olarak dedem müjdeledi, şimdi de ordudan haber geliyor. Bana bir kahvaltı hazırla, ilk vapurla gelme ihtimali var.

— Bu müjdeyle sevinen dadı, hazırladığı kahvaltıyı küçük bey yerken, cefakâr kadın, iki beyini kavuşturacak olan Allah'a şükrediyordu.

— Ümitli baba, ilk vapurla geleceğe doğru yola çıktı. Kınalı'ya sadece iki yolcu vardı. Sessizce evine dönerek diğer vapura ve... Vapurdan vapura geçerek beklemeye devam etti. Vapur olmadığı saatlerde dürbünle denizden geçen kayıkları sırayla izler, gözden kaybolana kadar takip ederdi. Ah! Kayıkların yolcularını oğluna ne kadar benzetmiş, yüreği ne kadar sızlamıştı!

— Dört gün sonra sabah gazetesinde Bandırma istasyonundan gelen bir telgraf okudu. Görünüşte kendisine ait olmayan bir iş. Bununla birlikte, telgrafın oğluyla bir ilgisi olduğunu hissederek ilk vapurla Bandırma'ya gitti.

EK-2: Şehidin Babası Sadeleştirilmiş Metin

— Oğlu orada da yoktu!

— Artık farklı yerlerden sık sık oğlunun imzasıyla telgraflar geliyordu. Her gün bir iskelede, bir demir yolunda onu arıyordu. O, bu hayal ile ne kadar kararsızlaşmıştı. Çok fırtınalı havaların, yağmurlu soğuk günlerin zorluklarını, küçük, dar, pis bir vapurda, bazen bir maunada, bir kayıkta sakin ve sabırla atlatmıştı! Silivri'den Erdeğe, Gelibolu'dan Gemlik'e kadar Marmara'nın doğusunda, batısında, güneyinde, kuzeyinde ne kadar iskele, ne kadar ada varsa hepsini birer birer aradı. Hayali telgrafların devam eden yalanları onu üzmüyor, aksine daha çok ümitlendiriyordu.

— Güzel bahçesi, torunlarının oyunlarıyla neşelenmeden, çiçekleri ve ağaçlarıyla yıkıntı olmuş; zengin kütüphanesi, zaman geçtikçe her gün biraz daha maddileşen katmanlarıyla tozlar ve örümcekler içinde terkedilmiş bir türbeye dönüşmüştü.

— Kimseyi ne ziyaret ediyor ne de kabul ediyordu. Aylardır bir çözüm bulamamıştım. Konya'dan dönerken İzmit istasyonunda tesadüfen karşılaştım. Ne kadar değişmiş, ne kadar yaşlanmış ve perişan(kötü) olmuştu! Oğlundan yine telgraf almış, bizim trende olduğunu öğrenmişti. İlk olarak yolcuları, sonra kompartımanları, eşya vagonlarını ve lokomotif arabasını tek tek aradı. Pek yorgundu. Oğlunun bu sefer de çıkmadığını görünce, oradaki tahta kanepenin üstüne çöker gibi oturdu.

— Ah! Nerede kaldı! Baba olmamış ki, bu kadar beklemenin bir babaya ne kadar eziyet verdiğini bilsin! dedi.

Nişantaşı, 8 Ağustos 1918

EK-3: İntihal Raporu

tam metinnn

ORIGINALITY REPORT

15%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	tr.wikisource.org Internet	1670 words — 9%
2	acikbilim.yok.gov.tr Internet	432 words — 2%
3	Bulut, Hürriyet. "Eflatun Cem Güney'In Derlediği Masalların Yabancılar Türkçe Öğretiminde B1-B2 Seviyesine Uyarlanması.", Necmettin Erbakan University (Turkey), 2024 ProQuest	328 words — 2%
4	acikerisim.akdeniz.edu.tr:8080 Internet	251 words — 1%
5	www.yoledebiyat.com Internet	88 words — < 1%
6	www.dspace.yildiz.edu.tr Internet	23 words — < 1%
7	acikerisim.alanya.edu.tr Internet	20 words — < 1%

EK-4: Bildirim Sayfası

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ Tezimin / Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezimin / Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir. Tezimin / Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin / raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

... / ... / 2025

Gökhan Kayışçı (imza)

EK-5: ÖZGEÇMİŞ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Gökhan Kayışçı

Doğum yeri ve tarihi:

Eğitim Durumu:

Lisans öğrenimi: Girne Amerikan Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz üniversitesi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce B1

İspanyolca A2

Bilimsel Faaliyetleri:

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

İletişim:

Tarih: 16.07.2025